

RAPPORT OM
DOPING I DANSK
CYKELSPORT
1998-2015

Anti Doping Danmark
Danmarks Idrætsforbund

ADD
ANTI DOPING DANMARK

INDHOLD

Forord.....	4
Resumé	5
1 Indledning.....	10
1.1 Baggrund.....	10
1.2 Michael Rasmussen-sagen.....	11
1.3 Arbejdsgruppens opfølgingsundersøgelse og mandat	12
2 Undersøgelsens formål	14
3 Metode	16
3.1. Interview-metoden.....	16
3.2 Omfang.....	19
4 Michael Rasmussens bidrag til afsløring af andre antidopingforseelser	20
4.1 Brug af doping ved OL i Athen 2004.....	23
5 Team CSC og Bjarne Riis.....	25
5.1 Anklager om Riis' og andre CSC-lederes kendskab og/eller medvirken til dopingbrug	27
5.1.1 Riis' brug af doping i hans egen aktive karriere.....	27
5.1.2 Dopingarrangement i Luxembourg (1999-2000).....	29
5.1.3 Riis' opfordring til Hamburger om at anskaffe EPO (1. halvår 2000).....	31
5.1.4 Bo Hamburgers EPO-sag 2001.....	32
5.1.5 Tyler Hamiltons og Michael Rasmussens brug af Synachten (2002) samt generel brug af kortison på Team CSC	35
5.1.6 Michael Rasmussens høje hæmatokritværdi (2002).....	37
5.1.7 Tyler Hamiltons brug af bloddoping og forbindelsen til Fuentes (2002-2003).....	38
5.1.8 Jörg Jaksches EPO-program (2004) samt Basso og Operation Puerto (2004-2006)....	41
5.1.9 Team CSC's interne antidopingprojekt (2006-2009).....	44
5.1.10 Opfordring til Carlos Sastre om at bruge bloddoping (2008).....	46
5.1.11 Frank Schlecks tilknytning til Fuentes (2006).....	47
5.2 Undersøgelsesgruppens sammenfatninger og konklusioner.....	48
5.2.1 Vurdering af interviewpersonernes troværdighed.....	48
5.2.2 Kunne der rejses dopingsag mod Bjarne Riis?.....	50
6 Dopingkontrolindsatsen	52
6.1 Kontrolarbejdet.....	54
6.2 Analyser og metoder.....	56
6.2.1 EPO	56

6.2.2	Glukokortikoider (Kortison).....	60
6.2.3	Bloddoping og andre dopingstoffer.....	63
6.3	De nye værktøjer.....	65
6.3.1	Det biologiske pas.....	65
6.3.2	Efterretning og efterforskning.....	67
7.	Struktur og kultur i cykelsporten.....	69
7.1	Særlige strukturelle og kulturelle forhold i cykelsporten.....	69
7.2	Holdenes Forventninger til rytterne.....	73
7.3	Proaktivitet i forhold til dopingbekæmpelse.....	75
7.4	DCU's rolle.....	77
7.5	Vurdering af situationen i dag.....	80
8	Konklusioner og anbefalinger.....	82
8.1	Dopingens omfang og kontrollens nødvendighed.....	82
8.2	Behovet for strukturændringer.....	84
8.3	Behovet for at ansvarliggøre holdenes ledelser.....	85
8.4	Opfordring til rytterne: Stå frem!.....	87
9	Executive English summary.....	88
9.1	The investigation group.....	88
9.2	Purpose of the investigation.....	88
9.3	General summary and conclusions.....	89
9.4	Recommendations.....	91
9.5	Methodology.....	92
9.6	Scope of the investigation.....	94
9.7	Assessment and conclusions.....	94

FORORD

En administrativt nedsat undersøgelsesgruppe med medarbejdere fra Anti Doping Danmark (ADD) og Danmarks Idrætsforbund (DIF) har siden januar 2013 gennemført en undersøgelse af brugen af doping i dansk cykelsport siden 1998. Nærværende rapport er resultatet af denne undersøgelse.

Undersøgelsen kunne ikke være gennemført uden en stor velvilje blandt mange af de personer, der er blevet inviteret til interview. Der skal bringes en særlig tak til disse personer og andre involverede for deres samarbejde og bidrag til undersøgelsen.

Undersøgelsesgruppens sammensætning:

Christina Friis Johansen, Seniorrådgiver, ADD

Morten Mølholm Hansen, Direktør, DIF

Lone Hansen, Direktør, Team Danmark (Indtil 15. februar 2015: ADD)

Jesper Frigast Larsen, Juridisk konsulent, ADD (Indtil 1. april 2015: DIF)

Rapporten er offentliggjort den 23. juni 2015

RESUMÉ

I oktober 2012 offentliggjorde det amerikanske antidopingagentur USADA i en rapport resultaterne af den til dato mest omfattende efterforskning i cykelsporten og i dopingbrug generelt, nemlig US Postal-sagen. Det beskrives i afsnit 1, hvordan USADA's rapport var resultatet af en efterforskning, som var baseret på tilståelser fra ryttere og ledere, som også havde angivet andre ryttere og personer med tilknytning til cykelsporten, herunder den danske rytter Michael Rasmussen.

Efterfølgende indgik Anti Doping Danmark (ADD) og Danmarks Idrætsforbund (DIF) i januar 2013 sammen med antidopingorganisationerne i Holland og USA og med støtte fra WADA, en aftale om samarbejde med Michael Rasmussen, som indebar, at Rasmussen fortalte de ansvarlige for dopingbekæmpelse i Danmark, hvad han vidste om sine egne og andres overtrædelser af Antidopingreglerne med henblik på reduktion af hans egen sanktion efter reglerne om omfattende assistance.

Efter de afholdte interviews med Michael Rasmussen i januar 2013 nedsatte ADD (som undersøgende myndighed efter de danske Antidopingregler) i samarbejde med DIF (som indbringende myndighed efter Antidopingreglerne) administrativt en undersøgelsesgruppe, som fik til opgave at verificere Rasmussens oplysninger gennem indhentelse af yderligere oplysninger fra en række personer. Arbejdet med denne opfølgingsundersøgelse er beskrevet i afsnit 1.2 og 4 og førte til, at DIF's Dopingudvalg i juli 2013 indbragte Michael Rasmussens sag for DIF's Dopingnævn. Den 25. september 2013 ikendte Dopingnævnet Rasmussen 2 års udelukkelse, hvilket indebar en reduktion på $\frac{3}{4}$ for "omfattende assistance" i forhold til den sanktion på 8 års udelukkelse, som Rasmussen stod til.

Som beskrevet i afsnit 4 bibragte arbejdet med Michael Rasmussen-sagen administrationerne i ADD og DIF så mange konkrete informationer om danske ryttere og leders mulige overtrædelser af Antidopingreglerne, at administrationerne fandt det nødvendigt at lade undersøgelsesgruppen foretage yderligere undersøgelser af konkrete beskyldninger mod navngivne personer med henblik på at tilvejebringe det nødvendige bevismæssige grundlag for rejsning af yderligere sager ved Dopingnævnet.

Denne yderligere undersøgelse blev gennemført i form af en lang række interviews med tidligere og nuværende ryttere, ledere og andre med tilknytning til dansk og international professionel cykelsport. Undersøgelsesgruppens konklusion på denne del af undersøgelsen er, at der er fundet tilstrækkeligt grundlag for, at ADD uden forældelsesfrist ville kunne have rejst sager mod Bjarne Riis, Johnny Weltz og Alex Pedersen for overtrædelser af DIF's daværende Dopingregulativ. Eftersom alle konstaterede overtrædelser ligger forud for forældelsesfristen i Antidopingreglerne, er det imidlertid ikke muligt for ADD at rejse dopingsager mod de pågældende personer.

Såfremt forældelsesfristen ikke forelå, kunne der desuden - efter undersøgelsesgruppens vurdering - rejses dopingsag ved DIF's Dopingnævn for overtrædelse af de på daværende tidspunkt gældende antidopingregler om anvendelse af doping mod en række daværende ryttere. Undersøgelsen har imidlertid særligt fokuseret på at afdække ledende personales roller, hvorved der foreligger en væsentlig forskel fra USADA-rapporten, der decideret havde til formål at få Lance Armstrong og andre ryttere dømt i dopingsager.

Det skal understreges, at det ikke er undersøgelsesgruppens opgave at tage stilling til, hvordan DIF's Dopingnævn i givet fald ville have vurderet den bevisførelse, der ville have dannet grundlag for de pågældende indbringelser.

I forbindelse med opfølgingsundersøgelsen vidnede de konkrete og generelle informationer, som undersøgelsesgruppen modtog via de gennemførte interviews, om et årelangt mønster af systematisk dopingbrug i international og dansk cykelsport forud for forældelsesfristen.

ADD og DIF traf tidligt i denne proces en administrativ beslutning om, at undersøgelsesgruppen skulle fortsætte arbejdet med indhentelse af informationer og afslutte det med udarbejdelsen og offentliggørelsen af en rapport om doping i dansk cykelsport siden starten af dansk professionel cykelsport i 1998 med fokus på de danske ryttere, ledere og hold, der havde været førende i denne periode.

En række af de oplysninger, der er gengivet i denne rapport, vil allerede være kendte, da de også har været offentliggjort i aviser og bøger. Denne rapport er imidlertid første gang, at ADD og DIF forholder sig til såvel de gamle som nye oplysninger med henblik på en samlet kortlægning af doping i dansk cykelsport.

Sammenfattende har formålet med undersøgelsen været følgende:

1. At efterforske oplysninger om en række personer med henblik på at få afklaret dels, om disse har overtrådt antidopingreglerne, og dels at få afklaret, om der kunne rejses dopingsag mod en eller flere af de nævnte personer.
2. At belyse og om muligt afdække dopingovertrædelser i dansk professionel cykelsport siden 1998, herunder generelle kulturmønstre, som har været kendetegnende for sporten.
3. At drøfte den tidligere indsats mod doping i cykelmiljøet i lyset af pkt. 1-2.
4. At fremkomme med en række anbefalinger til cykelsporten i lyset af pkt. 1-2.

Danske ryttere og hold har fra midten af 1990'erne og frem til nutiden opnået bemærkelsesværdige resultater i international cykelsport i form af sejr, etapesejre og gule førertrøjer i Tour de France, medaljer ved OL og VM og mange andre topresultater. De danske cykelryttere har været folkehelte, og selvom der i medier og bøger gennem årene er bragt mange historier om, at der kan have været doping involveret i resultaterne, har undersøgelsesgruppen fundet det væsentligt at se nærmere på de danske rytteres brug af doping.

Et enkelt hold har naturligt haft undersøgelsesgruppens særlige opmærksomhed. Det nuværende Team Tinkoff-Saxo har siden starten som Team Home Jack & Jones i 1998 og til Bjarne Riis' salg af holdet til Oleg Tinkov i 2013 været dansk professionel cyklings flagskib. Undersøgelsesgruppens arbejde i denne forbindelse er beskrevet i afsnit 5.

Som det fremgår af afsnit 5.2.2, er det undersøgelsesgruppens vurdering, at der uden forældelsesfrist i Antidopingreglerne ville være grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Bjarne Riis for overtrædelse af § 6, stk. 8 i DIF's daværende Dopingregulativ, svarende til de nuværende Nationale Antidopingreglers art. 2.9.

Denne vurdering bygger bl.a. på, at Bjarne Riis har erkendt, at han som holdejer og ledende sportsdirektør, mens Tyler Hamilton var ansat på Riis' hold, var vidende om, at Tyler Hamilton

samarbejdede med Fuentes om brug af blodddoping, og Riis har videre erkendt, at han i sin aktive karriere havde prøvet blodddoping og derfor havde kendskab til, hvordan blodddoping foregik. Vurderingen bygger videre på, at undersøgelsesgruppen gennem de indhentede oplysninger finder det godtgjort, at:

- Bjarne Riis har opfordret Bo Hamburger til at skaffe EPO til Jörg Jaksche.
- Der foregik omfattende brug af kortison på Riis' hold, uden at der var en medicinsk gyldig grund herfor.
- Bjarne Riis var i sin egenskab af holdejer og ledende sportsdirektør vidende om, at også andre ryttere på holdet end Tyler Hamilton brugte doping.

Undersøgelsesgruppen finder, at den blotte viden om regelbrud giver en leder en handlepligt, som Bjarne Riis ikke har levet op til. Tværtimod har han som minimum stiltiende accepteret brug af doping, hvilket efter undersøgelsesgruppens opfattelse falder ind under Antidopingreglernes forbud mod medvirken, der bl.a. omfatter at dække over overtrædelser af Antidopingreglerne. Det samme gør sig efter undersøgelsesgruppens opfattelse gældende for Johnny Weltz og Alex Pedersen, men Riis har som holdejer og ledende sportsdirektør et større ansvar end de øvrige, da det er ham, der som øverste chef er i stand til at træffe de afgørende beslutninger om at suspendere dopingbrugere og melde dem til antidopingmyndighederne.

De foretagne interviews har samtidig givet undersøgelsesgruppen et indblik i kulturer og mønstre, som det er fundet væsentligt at gengive i rapporten i mere generel form. Det sker i afsnit 7 og drejer sig dels om de anvendte stoffer og metoder med vægten lagt på EPO, kortison og blodddoping, og dels om mere kulturelt betingede forhold som den berygtede omertà. Disse kulturer anses bl.a. at have været medvirkende til, at det på trods af rygter og pressehistorier om omfattende doping i cykelsporten er lykkedes at opretholde et falsk billede af en vis effektivitet i dopingbekæmpelsen.

Undersøgelsesgruppen har derfor i rapportens afsnit 6 beskrevet, hvor dopingkontrollen har fejlet, hvor den er blevet forbedret, bl.a. med indførelse af regler for whereabouts, prøvetagning uden for konkurrence og blodprofiler, og har søgt at indhente og give bud på, hvordan systemet kan yderligere forbedres.

Afslutningsvist har undersøgelsesgruppen i afsnit 8 sammenfattet sit arbejde i en række anbefalinger.

Vedrørende dopingkontrolarbejdet anbefaler undersøgelsesgruppen bl.a., at

- der fortsat arbejdes på at udvikle forbedrede redskaber til at monitorere rytternes whereabouts og biologiske profiler.
- antidopingorganisationer gør brug af muligheden for at gennemføre dopingkontrol om natten ved begrundet mistanke om dopingbrug, bl.a. for at bekæmpe anvendelse af mikrodoser af doping.
- antidopingorganisationer udnytter muligheden for at langtidsopbevare dopingprøver med henblik på mulig fornyet analyse af prøverne, når analysemetoderne er forbedrede eller nye udviklet.

- WADA indfører procedurer, som sikrer, at oplysninger om blodværdier forsinkes for udøverne eller helt tilbageholdes, idet adgangen til værdierne kan udnyttes af de udøvere, der vil snyde med blodprofiler, f.eks. ved at tilpasse deres doping på baggrund af blodværdierne.
- WADA m.fl. styrker udviklingen af analysemetoderne og udviklingen af andre metoder til afsløring af doping, herunder forbedrer mulighederne for efterretningsarbejde og undersøgelser. I den forbindelse bør alle antidopingorganisationer få afklaret databeskyttelsesreglernes muligheder og begrænsninger, således at muligheden for udveksling af relevante oplysninger mellem antidopingmyndigheder, idrætsorganisationer, politi og andre myndigheder sikres.
- At UCI implementerer regler svarende til reglerne for medlemshold under Mouvement Pour un Cyclisme Crédible (Movement for Credible Cycling - MPCC) for anvendelse af glukokortikoider (kortison).

Med hensyn til cykelsportens særlige strukturelle karakteristika, der efter undersøgelsesgruppens opfattelse gør international professionel cykelsport særligt sårbar over for doping, anbefaler undersøgelsesgruppen:

- At UCI arbejder for at gøre de professionelle cykelhold mindre afhængige af enkelte sponsorer, f.eks. ved at styrke holdenes mulighed for at få andel i tv-rettighedsbeløb.
- At UCI indfører good governance-regler for de professionelle cykelhold, som giver holdene et øget ansvar for at holde styr på deres egne ansatte, herunder øget kontakt til de ansatte i perioder uden for løb.

Samtidig er det undersøgelsesgruppens anbefaling, at UCI på en række områder indfører kontrol og sanktioner over for holdene for at kunne komme holdledelsernes manglende ansvarlighed til livs. Undersøgelsesgruppen anbefaler:

- At UCI på internationalt niveau og DCU på nationalt niveau opstiller en række good governance-regler for cykelholdene, som holdene skal indføre og følge, hvis de skal kunne opnå og bevare den nødvendige UCI- og/eller DCU-licens.
- At UCI indfører et system med vidne- og sandhedspagt i stil med det, som DIF har indført i sine disciplinære bestemmelser for alle medlemmer af DIF.
- At UCI ændrer sit licenssystem ved at indføre et "fit-for-purpose" kriterium (egnethedsvurdering) for sportsdirektører og holdlæger, som giver UCI mulighed for at undlade at tildele en licens til sportsdirektører og holdlæger, som har overtrådt vidne- og sandhedspigten.
- At DCU tilsvarende på nationalt niveau indfører et tilsvarende "fit-for-purpose" kriterium i sit licenssystem.
- At UCI på internationalt niveau og DCU på nationalt niveau indfører regler om, at præmiepenge skal indgå i cykelholdenes regnskaber og udbetales via holdene i stedet for at blive udbetalt direkte til rytterne. Herved vil risikoen for både skattesvindler og "frie midler" til indkøb af dopingstoffer blive formindsket

- At UCI indfører en regel, der giver de professionelle cykelhold bøde i tilfælde af, at en af deres ryttere dømmes for overtrædelser af dopingreglerne, med undtagelse af whereaboutsovertrædelser. Bøden skal være af en så anseelig størrelse, at holdenes ledelser med en sådan regel vil blive nødt til at lægge pres på rytterne om at undlade brug af doping

Undersøgelsesgruppen afslutter rapporten med en opfordring til de ryttere, der har erkendt deres dopingovertrædelser over for undersøgelsesgruppen, om at stå frem i offentligheden og fortælle deres sande og fulde historie og melde sig som ambassadører i dopingbekæmpelsens tjeneste.

1 INDLEDNING

1.1 BAGGRUND

Den 10. oktober 2012 offentliggjorde det amerikanske antidopingagentur USADA i en 200 siders rapport resultaterne af den til dato mest omfattende efterforskning i cykelsporten og i dopingbrug generelt, nemlig US Postal-sagen som bl.a. fældede Lance Armstrong. Der medfulgte over 1000 siders tilhørende dokumentation med bl.a. 26 vidneudsagn, heraf 11 fra Lance Armstrongs tidligere holdkammerater.

USADA's rapport var resultatet af en efterforskning, som var iværksat i foråret 2010 i kølvandet på, at den 20 måneder lange føderale kriminalundersøgelse af Lance Armstrongs og US Postalholdets misbrug af offentlige midler blev lukket ned i februar 2012.

Selvom USADA ikke fik adgang til sagsmateriale og vidneudsagn fra den føderale retssag, påtog USADA sig at starte sin egen undersøgelse og indkalde mange af de samme vidner, som havde givet vidneudsagn under ed i den føderale sag. USADA havde i forvejen en undersøgelse i gang baseret på oplysninger givet til dem fra den tidligere US Postal-rytter Floyd Landis i april 2010, men takket være disse nye vidneudsagn fik USADA bekræftet det omfattende dopingbrug på US Postalholdet. Tilståelser og vidneudsagn kortlagde Lance Armstrongs og andre rytteres dopingbrug, og hvordan det var orkestreret med hjælp fra støttepersonale og læger tilknyttet holdet.

De amerikanske ryttere, som afgav vidneudsagn til USADA og indrømmede egen brug af doping, fik deres sanktioner reduceret fra de normale to års udelukkelse, fordi de også ydede "omfattende assistance" til afsløring af dopingforholdene på US Postal holdet. Dette er en mulighed efter WADA-kodekset (2009-udgaven: Art. 10.5.3, 2015-udgaven: art. 10.6.1) i de tilfælde, hvor en udøver som hjælp til antidopingmyndighederne indvilger i at tilstå egne brud på dopingreglerne og indgår aftale om fuldt samarbejde med myndighederne, herunder angivelse af andre personers brud på reglerne.

USADA's sag mod Armstrong og US Postal var således baseret på tilståelser fra tidligere holdkammerater og støttepersonale, som også angav andre ryttere og personer med tilknytning til cykelsporten. I USADA's rapport var disse personer anonymiseret ved overstregning af deres navne.

Gennem internationalt samarbejde mellem antidopingorganisationerne i Danmark, Holland og USA fik ADD i november 2012 bekræftet, at "Rider 14" i den amerikanske rytter Levi Leipheimers vidneudsagn til USADA var identisk med den danske rytter Michael Rasmussen. Levi Leipheimer fortalte, at han vidste, at "Rider 14" havde benyttet EPO, mens de var holdkammerater på Rabobank i 2005 og 2006.

I henhold til WADA-kodekets artikel 20.4.8 og 20.5.6 (2009-udgaven) og 20.4.10 og 20.5.7 (2015-udgaven) skal hhv. nationale olympiske komiteer og nationale antidopingorganisationer forfølge samtlige mulige overtrædelser af antidopingreglerne og herunder efterforske, hvorvidt udøverens støttepersonale eller andre personer har været involveret i sagen. Efter at have fået bekræftet, at der forelå vidneudsagn om Michael Rasmussens involvering i doping, var ADD og DIF således forpligtet til at granske dette nærmere. ADD og DIF har med andre ord haft både hjemmel og pligt til at foretage denne undersøgelse.

1.2 MICHAEL RASMUSSEN-SAGEN

Efter at ADD i november 2012 havde fået bekræftet fra USADA, at der forelå vidneudsagn mod Michael Rasmussen, opstod der i januar 2013 et momentum for bekendelser fra cykelryttere fra det hollandske tidligere Rabobank-hold. Flere ryttere på Rabobank stod frem og erkendte, at doping havde været udbredt på Rabobank-holdet (Thomas Dekker, Danny Nelissen, Rudi Kemna, Gisscha Niermann og Marc Lotz). Flere af disse ryttere kørte for Rabobank samtidig med Michael Rasmussen.

Michael Rasmussens offentlige tilståelse og beslutning om samarbejde med antidopingmyndighederne, herunder at yde omfattende assistance til afdækning af andre personers dopingforseelser for herved at opnå reduktion i sin egen sanktion, faldt således dels tidsmæssigt sammen med andre tilståelser i en tid med stort fokus og pres på tidligere Rabobank-ryttere og dels med det pres, der fulgte i kølvandet på Levi Leipheimers vidneudsagn mod ham i US Postal-sagen.

Anti Doping Danmark og Danmarks Idrætsforbund indgik den 25. januar 2013 sammen med antidopingorganisationerne i Holland og USA samt WADA en aftale om samarbejde med Michael Rasmussen. Aftalen indebar, at Rasmussen fortalte antidopingmyndighederne, hvad han vidste om sine egne og andres overtrædelser af Antidopingreglerne som betingelse for en reduktion af sanktion efter reglerne om omfattende assistance.

Michael Rasmussen afgav sine udtalelser under interviews afholdt d. 28. og 29. januar 2013 i København. Repræsentanter for alle aftaleparter deltog i interviewene, idet de hver især var ansvarlige for opfølgning på Michael Rasmussens udtalelser i henhold til deres jurisdiktion. Nærværende rapport udspringer af den danske opfølgning på Michael Rasmussens oplysninger.

Efter de afholdte interviews med Michael Rasmussen i januar 2013 nedsatte ADD (som undersøgende myndighed efter de danske Antidopingregler) i samarbejde med DIF (som indbringende myndighed efter Antidopingreglerne) administrativt en undersøgelsesgruppe, som fik til opgave at verificere Rasmussens oplysninger gennem indhentelse af yderligere oplysninger fra en række forskellige personer. Disse yderligere oplysninger skulle tilvejebringe grundlaget for DIF's Dopingudvalgs indbringelse af Rasmussens dopingsag for Dopingnævnet.

Undersøgelsesgruppen har i denne opfølgende undersøgelse ikke konstateret forhold, hvor Rasmussen ikke har talt sandt under sine interviews. Dog er en enkelt misforståelse blevet opklaret. Den drejede sig om, hvorvidt UCI havde hjemmel til at tage ham ud af Tour de France i 2005.

Opfølgningsundersøgelsen medførte, at undersøgelsesgruppen fandt det tilstrækkeligt belyst, at Michael Rasmussen havde ydet antidopingmyndighederne "omfattende assistance" til påvisning af andre overtrædelser af Antidopingreglerne. Dette blev forelagt DIF's Dopingudvalg, der den 25. juli 2013 indbragte dopingsagen mod Michael Rasmussen for DIF's Dopingnævn med påstand om 8 års udelukkelse, nedsat til 2 år som følge af Rasmussens "omfattende assistance".

Dopingnævnet afsagde kendelse i sagen den 25. september 2013. Dopingnævnet fandt, at udgangspunktet for sanktionen var en udelukkelse på 8 år, og fandt det også påvist, at Rasmussen havde ydet antidopingorganisationerne en så omfattende assistance til afsløring og påvisning af andres overtrædelser af dopingreglerne, at WADA-kodeksets art. 10.5.3 om "omfattende

assistance" kunne finde anvendelse. Rasmussen fik på den baggrund nedsat sin udelukkelse til en fjerdedel, dvs. til to år, med virkning fra suspensionstidspunktet den 8. februar 2013.

1.3 ARBEJDSGRUPPENS OPFØLGINGSUNDERSØGELSE OG MANDAT

Arbejdet med Michael Rasmussen-sagen gav administrationerne i ADD og DIF så mange konkrete informationer om danske ryttere og lederes mulige overtrædelser af Antidopingreglerne, at det var ADD og DIF's vurdering, at der kunne blive tale om rejsning af yderligere sager ved Dopingnævnet. Administrationerne fandt det derfor nødvendigt at lade undersøgelsesgruppen indhente yderligere oplysninger med henblik på at tilvejebringe det nødvendige bevismæssige grundlag herfor. De yderligere undersøgelser blev gennemført i form af en lang række interviews med tidligere og nuværende ryttere, ledere og andre med tilknytning til dansk og international professionel cykelsport.

I henhold til ADD og DIF's fælles Nationale Antidopingregler var det indtil 1. januar 2015 ADD, der undersøgte eventuelle overtrædelser, mens DIF's daværende Dopingudvalg fungerede som "anklagemyndighed" i dopingsager. DIF's medvirken i undersøgelsesgruppens arbejde skyldtes derfor dels DIF's anklagerfunktion (som gjorde DIF til en væsentlig part i forhandlingerne med Michael Rasmussen og opfølgningerne på dennes oplysninger), og dels at ADD på daværende tidspunkt ressourcemæssigt havde behov for bistand, hvis arbejdet med undersøgelsen af mulige overtrædelser og udarbejdelsen af rapporten skulle gennemføres.

Undersøgelsesgruppens opfølgingsundersøgelse afdækkede en række forhold, som førte undersøgelsesgruppen til den konklusion, anført i afsnit 4.1 og 5, at der uden forældelsesregler i Antidopingreglerne ville være grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Bjarne Riis, Johnny Weltz, Alex Pedersen samt en række tidligere ryttere. Det bemærkes, at som anført i afsnit 2 har undersøgelsen særligt fokuseret på at afdække ledende personales roller, hvorved der foreligger en væsentlig forskel fra USADA-rapporten, der decideret havde til formål at få Lance Armstrong og andre ryttere dømt i dopingsager.

Det skal understreges, at det ikke er undersøgelsesgruppens opgave at tage stilling til, hvordan DIF's Dopingnævn i givet fald ville have vurderet den bevisførelse, der ville have dannet grundlag for de pågældende indbringelser.

Forældelsesfristen i WADA-kodekset - og dermed i de danske Nationale Antidopingregler - indebærer, at ingen sagsbehandling vedrørende overtrædelse af Antidopingreglerne må påbegyndes mod en idrætsudøver eller anden person, medmindre sagen indledes indenfor 10 år fra datoen for den overtrædelse, som påstås at have fundet sted (8 år indtil 1.1.2015).

De konkrete oplysninger om brud på reglerne, som undersøgelsesgruppen fik kendskab til gennem sin opfølgingsundersøgelse, lå alle forud for forældelsens indtræden, hvad enten det gjaldt indrømmelser om egne overtrædelser eller oplysninger om andres overtrædelser. Det stod derfor snart klart for undersøgelsesgruppen, at det derfor ikke ville være muligt for ADD at rejse dopingsager i de pågældende tilfælde.

Til gengæld vidnede de konkrete og generelle informationer, som undersøgelsesgruppen modtog via de gennemførte interviews, om et årelangt mønster af systematisk dopingbrug i international og dansk cykelsport forud for forældelsesfristen.

Undersøgelsesgruppen kom derfor hurtigt i løbet af opfølgingsundersøgelsen i 2013 frem til den vurdering, at arbejdet med indhentelse af informationer burde afsluttes med udarbejdelsen og offentliggørelsen af en rapport om doping i dansk cykelsport siden starten af dansk professionel cykelsport i 1998 med fokus på de danske ryttere, ledere og hold, der havde været førende i denne periode. ADD og DIF's administrative ledelser gav undersøgelsesgruppen mandat til at gå videre med dette arbejde, som nu er udmøntet i nærværende rapport.

Undersøgelsesgruppen har løbende orienteret ADD's bestyrelse om den overordnede status for gruppens arbejde, men det nærmere indhold af rapporten har ikke været bestyrelserne i ADD og DIF bekendt. Rapportens konklusioner og anbefalinger er således undersøgelsesgruppens eget ansvar.

2 UNDERSØGELSENS FORMÅL

Sammenfattende har formålet med undersøgelsesarbejdet været følgende:

1. At efterforske oplysninger om en række personer med henblik på at få afklaret, dels om disse har overtrådt antidopingreglerne, og dels om der kunne rejses dopingsag mod en eller flere af de nævnte personer.
2. At belyse og om muligt afdække dopingbrug i dansk professionel cykelsport siden 1998, herunder generelle kulturmønstre, som har været kendetegnende for sporten.
3. At belyse den tidligere indsats mod doping i cykelsporten i lyset af pkt. 1-2.
4. At fremkomme med en række anbefalinger til cykelsporten i lyset af pkt. 1-2.

Doping i international cykelsport er et problem, der er langt større end den enkelte udøvers dopingbrug. Undersøgelsen har derfor særligt fokuseret på at afdække ledende personales roller og handlinger i forhold til dopingkulturen i cykelsporten snarere end at undersøge alle danske rytteres eventuelle brud på Antidopingreglerne.

Det er en væsentlig baggrund for undersøgelsen, at dansk professionel cykling udgør en helt central del af dansk idræts historie i 90'erne og 00'erne. Bjarne Riis' sejr i Tour de France i 1996 var blot toppen af en lang række fremragende resultater for danske professionelle cykelryttere. VM- og OL-medaljer, klassikersejre, gule førertrøjer og meget mere blev opnået af en imponerende stor gruppe af danske topryttere, der i denne periode blev folkehelte i Danmark.

Samtidig har der i hele perioden været en lang række forlydender og historier, især i medierne, om den rolle, doping har - eller ikke har - spillet i denne sammenhæng. Undersøgelsesgruppen har derfor fundet det væsentligt at se nærmere på de danske rytteres brug af doping.

Det danske hold, som blandt andet har heddet Team CSC har naturligt haft undersøgelsesgruppens særlige opmærksomhed. Holdet har siden starten som Team Home Jack & Jones i 1998 og til Bjarne Riis' salg af holdet til Oleg Tinkov i 2013 været dansk professionel cyklings flagskib. Holdet har haft stor bevågenhed i den danske offentlighed, og der har igennem årene været adskillige dopingsager på holdet. Undersøgelsesgruppen har forsøgt at afdække så meget af sandheden om forskellige forhold muligt, samt at belyse hvordan man fra holdets side har håndteret dopingproblematikken.

Det er vigtigt at understrege, at der herved foreligger en væsentlig forskel fra USADA-rapporten, der som nævnt under afsnit 1.1. decideret havde til formål at foretage efterforskning med henblik på at kunne dømme Lance Armstrong og andre i dopingsager.

Dele af denne undersøgelse har mere til fælles med rapporten fra UCI's uafhængige reformkommission CIRC, som UCI's nye ledelse med formanden Brian Cookson i spidsen nedsatte i januar 2014. CIRC's rapport blev offentliggjort den 9. marts 2015. Undersøgelsesgruppen har ikke direkte samarbejdet med CIRC om nærværende rapport, men har undervejs i processen haft møder med repræsentanter for CIRC til gensidig orientering.

Det skal i øvrigt bemærkes, at arbejdet med rapporten også har været en administrativ læreproces for ADD og DIF. Dels har det vist sig, at der kan være en stor informationsværdi ved

at mødes ansigt til ansigt med interviewpersonerne, og baseret på den erfaring foretager ADD derfor i dag ofte interviews med personer, der er involveret i en dopingsag, inden sagen bliver indbragt for DIF's Dopingnævn. Dette bidrager til sagens oplysning, men var ikke praksis før Michael Rasmussen-sagen. Dels har det givet et indblik i de ressourcer, der kræves for at gennemføre en sådan undersøgelse.

3 METODE

3.1. INTERVIEW-METODEN

Grundlaget for denne undersøgelse har som anført været interviews og samtaler med udvalgte nøglepersoner, der har været eller er aktører i cykelmiljøet, med fokus på landevejscykling for mænd. Der er således alene tale om en undersøgelse baseret på interviews med udvalgte personer med tilknytning til dansk cykelsport, men ikke om et studie eller et forskningsprojekt om brugen af doping i cykelsporten.

Interviewpersonerne er indledningsvist blevet oplyst om præmisserne for deltagelse i undersøgelsen, og alle har medvirket frivilligt. Det har ligeledes været aftalt, at der ikke blev offentliggjort hverken navne eller information i rapporten, med mindre dette var godkendt på forhånd af interviewpersonen. Derfor har alle fået tilsendt deres egne direkte og indirekte citater til godkendelse. Dette har været nødvendigt for at sikre korrekthed og godkendelse af citaterne samt at sikre, at den interviewede ville stå ved sine udtalelser. Det betyder, at undersøgelsesgruppen i rapporten kun har kunnet medtage de udtalelser fra interviewene, som den efterfølgende har fået tilladelse til.

Direkte eller indirekte citater medtaget i denne rapport er således efter orientering og aftale med den pågældende. Nogle interviewpersoner har ikke ønsket at få deres svar medtaget i rapporten. Enkelte interviewpersoner har kun ønsket at få visse af deres svar gengivet i rapporten, mens de har frabedt sig at få andre svar medtaget. Det har været væsentligt for undersøgelsesgruppen at kunne arbejde med både fortrolighed og mulighed for anonymitet for bedre at kunne opnå en åbenhed fra de deltagende personer.

Ovenstående betyder, at undersøgelsesgruppen på en række områder besidder en viden, som det ikke har været muligt at gengive i rapporten. En række af de svar, som ikke har kunnet gengives i rapporten, fordi interviewpersonen ikke har ønsket det, har dog bidraget til at afdække de generelle mønstre, som er beskrevet i afsnit 6-7.

Det skal dog naturligvis fastslås, at såfremt undersøgelsesgruppen havde modtaget oplysninger om formodede overtrædelser af antidopingreglerne, der lå *inden for* forældelsesfristen, ville undersøgelsesgruppen være forpligtet til at overdrage disse oplysninger til ADD med henblik på rejsning af en dopingsag.

Herved giver rapporten i et vist omfang et selektivt billede af virkeligheden. Brug af fortrolighed har imidlertid været en nødvendig præmis, bl.a. fordi en række af de interviewede ikke har været forpligtet til at udtale sig til undersøgelsesgruppen. Herved kan undersøgelsesgruppens arbejdsvilkår ikke sammenlignes med f.eks. offentlige undersøgelseskommissioner, hvor vidner udtaler sig under vidneansvar, men er som tidligere nævnt mere sammenlignelige med de vilkår, UCI's uafhængige undersøgelsesgruppe CIRC havde.

DIF har på sit årsmøde i 2014 indført en regel om vidne- og sandhedspligt i dopingsager for sine medlemmer. Denne beskrives nærmere i afsnit 6.4.2. Da de fleste interviews i undersøgelsen er foretaget før dette tidspunkt, og da en del af de interviewede ikke falder under DIF's jurisdiktion, har undersøgelsesgruppen ved udarbejdelsen af denne rapport ikke kunnet benytte vidne- og sandhedspligtens muligheder. Det kan dog forventes, at vidne- og sandhedspligten vil komme undersøgelsesarbejdet på dopingområdet til stor gavn i fremtiden, idet muligheden for at kunne

pålægge alle medlemmer under DIF at udtale sig og tale sandt i forbindelse med undersøgelser i dopingsager alt andet lige burde forøge ADD's muligheder for at indhente oplysninger.

Enkelte steder er der i rapporten anført citater fra anonyme kilder. Det drejer sig om tilfælde, hvor interviewpersonen er lovet fortrolighed, men hvor citatet vurderes som vigtigt i sammenhængen, eller - i de mere beskrivende afsnit - hvor det vurderes unødvendigt at nævne kilden. Det har dog været vigtigt for undersøgelsesgruppen så vidt som overhovedet muligt at anføre navngivne kilder i de tilfælde, hvor personer beskyldes for at have overtrådt antidopingreglerne.

Interviewpersonerne er enten blevet ringet op eller har fået tilsendt en e-mail, hvor de er blevet spurgt, om de ville deltage i et interview med undersøgelsesgruppen. Enkelte personer har selv henvendt sig til undersøgelsesgruppen og tilbudt deres bidrag. De overordnede præmisser for interviewet blev ved disse lejligheder forelagt. De fleste interviews er gennemført direkte ved personligt møde, herunder enkelte i udlandet, når det har været påkrævet. Nogle af interviewene er gennemført over Skype. Interviewene er blevet gennemført med deltagelse af en eller flere medlemmer af undersøgelsesgruppen samt i enkelte tilfælde en eller flere af de internationale samarbejdspartnere, herunder i enkelte tilfælde med deltagelse af de trænede interviewere fra USADA og WADA, der deltog i afhøringerne i US Postal-sagen.

Der er blevet valgt en åben interviewform, hvor hver samtale blev indledt med en kortere redegørelse for undersøgelsen og dens intentioner. Præmisserne som beskrevet ovenfor blev igen fremlagt og aftalt, og en fortrolighedserklæring underskrevet med få undtagelser. De fleste interviews blev samtidig optaget på bånd med forudgående accept fra interviewpersonen.

Interviewene er gennemført ud fra en overordnet skabelon, hvor den enkelte person først fik lejlighed til at fortælle om eget virke i cykelsporten og dermed også om eventuelt eget brug af doping eller viden om doping generelt. Herefter blev personen foreholdt eventuelle oplysninger relateret til denne og fik lejlighed til at afgive forklaring og uddybning. Interviewene blev afrundet med mulighed for at drøfte dopingproblematikken generelt og til at give input til eventuelle tiltag i fremtiden. De spørgsmål, der har været stillet til interviewpersonerne, har varieret fra interview til interview afhængig af interviewpersonenes rolle eller tilknytning til cykelmiljøet. Interviewene har haft en varighed på mellem en halv time og 2-3 dage, dog typisk 1-3 timer.

De fleste, der er blevet spurgt om deltagelse, har svaret positivt og ønsket at deltage. Der har generelt været opbakning fra de deltagende personer, og der har været udvist stor vilje til at møde op. Dette skyldes måske til dels, at der har været stor offentlig bevågenhed om undersøgelsen, hvilket kan have lagt et pres på i forhold til deltagelse. Nogle personer har, efterhånden som flere oplysninger blev tilgængelige, været indkaldt til supplerende interview. Da perioden omhandler mange år, og det derfor kan være svært at huske detaljer fra tiden, har flere interviews været fulgt op af supplerende oplysninger, efterhånden som hukommelsen er kommet på plads.

Flere interviews bærer dog også præg af selektiv hukommelse og en årelang kultur, hvor man ikke talte om andre og holdt oplysninger tæt til kroppen. Det er undersøgelsesgruppens indtryk, at mange interviewpersoner har været tilbageholdende med at tale om andre personers dopingforseelser, selv om de har haft viden herom.

Det skal bemærkes, at en række af de oplysninger, der er gengivet i denne rapport, allerede vil være kendte, da de også har været offentliggjort i aviser og bøger. Denne rapport er imidlertid

første gang, at ADD og DIF forholder sig til såvel de gamle som nye oplysninger med henblik på en samlet kortlægning af doping i dansk cykelsport.

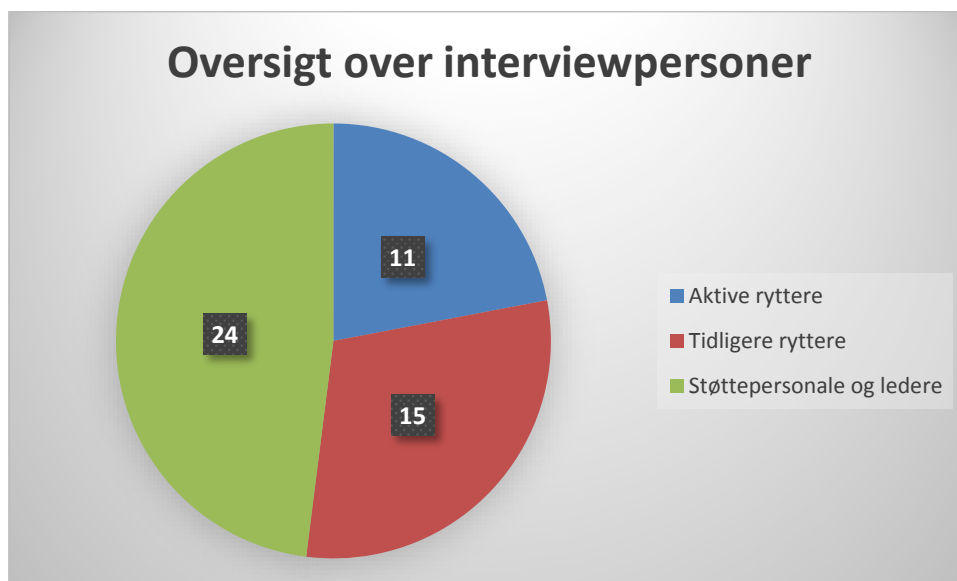
3.2 OMFANG

Undersøgelingsgruppen har interviewet i alt 50 personer med tilknytning til dansk cykelsport fra 1998 og frem til nutiden. Det drejer sig bl.a. om nutidige og tidligere ryttere, sportsdirektører, holddirektører og holdejere samt øvrige personer med tilknytning til cykelsporten. Personerne er udvalgt efter en vurdering af deres relevans for undersøgelsen, og der er søgt en rimelig balance mellem personer med tidligere og nutidige funktioner. Der er i alt blevet foretaget ca. 100 timers interviews.

Kun få har valgt ikke at deltage i undersøgelsen (5 personer, alle tidligere ryttere). Heraf har nogle afvist undersøgelingsgruppens invitation med begrundelser i manglende tid eller manglende viden om doping og manglende mulighed for relevante bidrag til undersøgelsen, mens andre ikke har vendt tilbage på undersøgelingsgruppens henvendelse trods gentagne ryktere og opfordringer. Enkelte har udtalt sig til undersøgelingsgruppen, men har ikke ønsket deres udtalelser gengivet i rapporten. Enkelte interviewpersoner har kun ønsket at få visse af deres svar gengivet i rapporten, mens de har frabedt sig at få andre svar medtaget. Dette har undersøgelingsgruppen måttet respektere.

Nedenstående oversigt viser fordelingen af interviewpersoner på deres funktion i cykelsporten. Kategorien "Ledere og støttepersonale" omfatter personer, der er interviewet på et tidspunkt, hvor de har haft en lederfunktion eller anden støttefunktion i relation til cykelsporten og omfatter direktører, sportsdirektører, læger, pressefolk og administrativt ansat personale. Af de 24 personer, der er interviewet i denne kategori, er en enkelt udlænding, og 9 har en fortid som elitecykelryttere. 4 af de tidligere ryttere, som er interviewet, er udlændinge.

Aktive ryttere	11
Tidligere ryttere	15
Ledere og støttepersonale	24
Total	50

4 MICHAEL RASMUSSENS BIDRAG TIL AFSLØRING AF ANDRE ANTIDOPINGFORSEELSER

Denne undersøgelse har som nævnt ovenfor sit udspring i Michael Rasmussens tilståelsessag.

Michael Rasmussen afgav under to dages interview i januar 2013 oplysninger om dels sit eget omfattende dopingbrug i perioden 1998-2010 og dels sit kendskab til andre personers involvering og dopingbrug.

Michael Rasmussen ønskede tidligt i processen at offentliggøre de forhold, han havde oplyst til undersøgelsesgruppen. Det blev af hensyn til opfølgingsundersøgelsen aftalt, at dette først kunne ske, efter at hans sag var afsluttet ved Dopingnævnet. Michael Rasmussen har efterfølgende offentliggjort sin version af historien i bogen *"Gul Feber"*, der udkom i november 2013.

I det følgende vil Michael Rasmussens oplysninger blive gengivet i overordnede træk for at give et indtryk af det bidrag, han gennem sine oplysninger har leveret til antidopingarbejdet.

Michael Rasmussen har erkendt, at han i sin tid som mountainbikerytter påbegyndte et omfattende brug af EPO, væksthormon og syntetisk hæmoglobin, og at dette var enkelt og uden risiko, idet ingen af de nævnte stoffer kunne spores på daværende tidspunkt. Michael Rasmussen har erkendt, at han bl.a. benyttede sig af EPO i perioden op til, at han blev verdensmester i mountainbike i 1999.

I sin tid på CSC-holdet fra efteråret 2001 til slutningen af 2002-sæsonen oplevede Michael Rasmussen udbredt brug af kortison uden legitim medicinsk grund givet til ryttere på holdet af lægerne og med ledelsens viden og accept. Han har givet detaljerede oplysninger om tilfælde, hvor han selv har modtaget kortison af holdets læger og oplyst om mindst ét tilfælde, hvor behandlingen blev overværet af holdejer Bjarne Riis, og hvor Tyler Hamilton også samtidig modtog kortison. Desuden oplevede han interne kontroller af blodværdier af rytterne med henblik på at sikre, at ingen ryttere overskred den daværende hæmatokritgrænse på 50.

Michael Rasmussen har afgivet detaljerede oplysninger om hændelsesforløbet af den offentligt kendte episode i 2002 i Lucca, hvor han i en sådan intern hæmatokritmåling på holdet forud for løbet Giro Di Lucca havde værdier på hhv. 49 og 50, og hvordan det fra holdets side blev besluttet at sende ham væk fra hotellet for at undgå, at han fik målt en for høj hæmatokritværdi ved den officielle UCI-kontrol den efterfølgende morgen. Michael Rasmussen oplyste holdets personale om, at han havde taget en EPO-kur forinden, men at der var gået 12-13 dage siden sidste injektion, og at der derfor ikke burde være risiko for, at han testede positiv, men dog en risiko for, at han havde en for høj hæmatokritværdi, som ville medføre en 14 dages løbspause. Michael Rasmussen var villig til at tage denne risiko og ønskede selv at deltage i løbet. Sportsdirektør Johnny Weltz og holdejer Bjarne Riis var i dialog om, hvordan situationen skulle håndteres. Det blev besluttet, at Michael Rasmussen ikke skulle deltage i løbet.

Michael Rasmussen har oplyst, at han af lægerne på CSC-holdet blev rådgivet til at tage EPO intravenøst (i blodårene) i stedet for subkutan (i huden) på grund af den kortere sporingstid.

Endvidere har Michael Rasmussen til undersøgelsesgruppen videregivet den viden, han har haft om andre danskers dopingbrug. I nogle tilfælde har han haft direkte dialog med ryttere om

dopingbrug, og i andre tilfælde er der tale om indirekte viden, som Michael Rasmussen har opnået i løbet af sin tid i feltet.

Et eksempel på Michael Rasmussens konkrete viden om andre danskeres dopingbrug er en episode i 2003, hvor Michael Rasmussen købte EPO og væksthormon på et apotek på Mallorca sammen med en anden dansk rytter, som fragtede det hjem til sin bopæl, hvorfra Michael Rasmussen efterfølgende afhentede det.

Michael Rasmussen har endvidere beskrevet i detaljer, hvorfra han selv skaffede dopingstoffer igennem hele sin karriere. På henvisning fra en anden rytter købte han bl.a. EPO i 2004 på et apotek i Aachen i Tyskland under dække af at skulle hente medicin til "Frau Müller". Han har desuden forklaret, at han købte en stor del af stofferne via HumanPlasma i Wien med assistance af Stefan Matschiner.

Michael Rasmussen har også givet indgående oplysninger om sit blod dopingprogram, som strækker sig over perioden 2004-2010. I vinterperioden mellem 2003- og 2004-sæsonen havde han drøftelser med Rabobank-lægen Geert Leinders om en eventuel homolog (fremmed blod) blodtransfusion med blod fra Rasmussens far, og det blev arrangeret at tage en prøve fra faren for at undersøge kompatibilitet. Det viste sig, at de overordnede parametre var kompatible, men at de underliggende parametre ikke matchede, og Michael Rasmussen gennemførte derfor selv en transfusion med eget blod i stedet. Han udtog 450-500 ml blod før Tour de France 2004 og reinjicerede det på Tourens 2. dag med hjælp fra Gert Leinders, mens løbet var i Belgien.

Michael Rasmussen fortsatte med blod doping efter i efteråret 2005 at være blevet tilknyttet HumanPlasma-klinikken i Wien, hvor også andre af Rabobank-rytterne fik assistance med blod dopingprogrammer med Rabobank-lægen Gert Leinders viden. Denne del af Michael Rasmussens oplysninger omfatter oplysninger om udenlandske idrætsudøveres blod doping, som ikke falder under dansk jurisdiktion, men som andre antidopingorganisationer har fulgt op på. Michael Rasmussen har oplyst at have besøgt HumanPlasma 4 gange i alt i perioden november 2005 til april 2006, hvor han fik tappet i alt 8 blodposer, men hvor 6 af disse blev destrueret efter OL i Torino. Under Touren i 2006 fik Michael Rasmussen leveret i alt 2 blodposer fra Østrig af Stefan Matschiner.

Michael Rasmussen har berettet om en episode i Tour de France 2005, hvor han, mens han havde løbets bjergtrøje, blev testet med lave reticulocyter på 0,23, og hvor der i denne forbindelse blev afholdt et møde med UCI's læge. På det tidspunkt havde UCI en regel om, at en rytter, der blev testet med reticulocyter under 0,2, kunne tages ud af løbet. Michael Rasmussen fik lov til at fortsætte i løbet, idet hans tal ikke var under grænsen, selvom de var meget lave. Michael Rasmussen har i denne forbindelse offentligt påstået, at UCI kunne have taget ham ud af Touren på dette grundlag. Det er af undersøgelsesgruppen blevet bekræftet, at det ikke er tilfældet, idet den på daværende tidspunkt fastsatte grænse var på 0,2, og Michael Rasmussens tal derfor ikke var for lavt i henhold til UCI's regel på daværende tidspunkt.

Michael Rasmussen har endvidere berettet om, hvordan tre af de fem ryttere på det danske landevejshold tog Synachten i den olympiske landsby under OL i Athen i 2004. Se nærmere herom i afsnit 4.1.

Michael Rasmussen har fortalt om købet af udstyr til behandling af blod i 2006 i fælleskab med den østrigske cykelrytter Bernhard Kohl og den østrigske langrendsløber Christian Hoffmann. Maskinen benyttede Rasmussen i perioden januar 2007 og frem til november 2008. Administration

og assistance til brugen af maskinerne blev varetaget af Stefan Matschiner, som også assisterede med levering af blodposser og andre dopingstoffer til Michael Rasmussen i Tour de France 2006 og 2007. Michael Rasmussen har fortalt, hvordan brugen af maskinerne foregik først fra en kælder i Steyerstuhl i Østrig og senere fra en lejlighed i Linz. Michael Rasmussen benyttede maskinerne 4 gange i Steyerstuhl og en enkelt gang eller to i Linz. Herefter blev maskinerne flyttet til Slovenien, hvorfra Michael Rasmussen benyttede dem en enkelt gang i november 2008.

Michael Rasmussen har afgivet detaljerede oplysninger om sit dopingprogram op til og under Tour de France 2007, herunder blod doping, EPO og Dynepo, kortison og insulin samt brug af saltvandsindsprøjtninger til at sænke hæmatokritværdien. Michael Rasmussen har fortalt, hvordan stofferne blev transporteret rundt af holdets buschauffør efter aftale med en af lægerne på Rabobank. Andre ryttere på Rabobank modtog også stoffer i denne forbindelse. Lægen hjalp med at transportere Dynepo i holdets bus, mens blodposser samt insulin blev leveret til Michael Rasmussen af Stefan Matschiner. Michael Rasmussen har afgivet oplysninger om andre Rabobank rytteres brug af Dynepo og blod doping under Touren 2007. I alt benyttede Michael Rasmussen 5 blodposser a 180 ml. Han fik injiceret 1 pose inden Tourens start og 2 efter 6. etape og 2 efter 11. etape.

Michael Rasmusen har afgivet detaljerede oplysninger om Rabobank-lægenes kendskab til og assistance med brug af doping, og om hvordan et kodesprog blev anvendt til dialog om levering og brug af EPO ('hours of intensive training' = international enheder af EPO), og hvordan han fik detaljeret rådgivning af lægerne omkring doser og tidspunkter for indtagelse. Desuden har Rabobank-lægerne ved flere lejligheder assisteret med at give Michael Rasmussen saltvandsindsprøjtninger for at sænke hans hæmatokritværdi, så den ikke kom i nærheden af grænsen på 50.

Michael Rasmussen har endvidere afgivet oplysninger om udlevering af DHEA-tabletter af Rabobank-lægerne til holdets ryttere i årene 2003-2005. Rytterne modtog 25 mg DHEA tabletter hver nat inden sengetid af Rabobank-lægerne, hvilket først stoppede i 2005, da Rory Sutherland blev testet positiv.

Ifølge Michael Rasmussen fik ryttere på Rabobank-holdet i hele Michael Rasmussens tid på holdet udleveret næsespray indeholdende LH (Luteiniserende hormon) af lægerne. Det resulterede i 2005 i en episode under Tour de France, hvor Michael Rasmussen lå nummer tre og havde den prikkede bjergtrøje, og hvor prøver viste, at hans LH-niveau var steget markant fra 4,7 til 114 mellem to dopingprøver taget under løbet. Michael Rasmussen havde modtaget en indsprøjtning aftenen forinden uden at have været klar over indholdet. Michael Ramussen blev som følge heraf kaldt til møde med UCI's læge sammen med lægen Van Mantgem, men fik lov til at fortsætte i løbet.

Michael Rasmussen har erkendt, at han under sin udelukkelsesperiode i forbindelse med whereabouts-sagen tappede blod i juli og august 2009 og injicerede det igen ved egen hjælp efter udløbet af sin karantæne i 2010. Han fortsatte med blod doping indtil marts 2010, hvor han blev diagnosticeret med mononukleose under et løb, hvorefter han stoppede med at benytte doping.

For de hollandske antidopingmyndigheder har Michael Rasmussens tilståelse været afgørende for deres undersøgelse, og for USADA har Rasmussens vidneudsagn været afgørende for sagen mod Rabobank-lægen Gert Leinders, som af AAA-panelet blev idømt en livstidskarantæne i begyndelsen af 2015.

4.1 BRUG AF DOPING VED OL I ATHEN 2004

Michael Rasmussen har over for undersøgelsesgruppen og i sin bog "*Gul feber*" redegjort for en situation, der fandt sted i den olympiske landsby i Athen under OL 2004 to aftener før landevejssløbet. Det danske landevejshold bestod af følgende fem ryttere: Michael Rasmussen, Frank Høj, Nicki Sørensen, Lars Michaelsen og Bo Hamburger.

Rytterne boede i en lejlighed i OL-byen, hvor der var tre værelser og et fællesrum. Nicki Sørensen og Michael Rasmussen samt Frank Høj og Bo Hamburger delte værelser, mens Lars Michaelsen havde eneværelse.

Ifølge Rasmussen spurgte en af rytterne de andre, om der var nogen, der "havde noget at "køre på", hvorefter en af rytterne fra batterirummet på en musikafspiller fremtog en Synachten-ampul, hvori der var nok til flere. Synachten er et syntetisk kortison-lignende præparat, som efter dopingreglerne er forbudt at anvende, men stoffet kunne ikke spores i en dopingkontrol før 2006.

Ifølge Rasmussen tog Frank Høj og Michael Rasmussen Synachten, og Rasmussen tror også, at Nicki Sørensen gjorde. Bo Hamburger gjorde ifølge Michael Rasmussen ikke, og det er heller ikke Rasmussens fornemmelse, at Lars Michaelsen gjorde.

Undersøgelsesgruppen har foreholdt de fire øvrige ryttere Michael Rasmussens udtalelser.

Nicki Sørensen har over for undersøgelsesgruppen oplyst, at han ikke husker den konkrete episode under OL i detaljer, men han erkender at have taget Synachten forud for landevejssløbet. Nicki Sørensen har i øvrigt erkendt over for undersøgelsesgruppen, at han har benyttet sig af doping, herunder EPO, kortison (og kortison-lignende præparater) samt en enkelt gang væksthormon i perioden fra 1999- 2003, hvorefter han stoppede og kun anvendte Synachten en enkelt gang ved OL i 2004.

Frank Høj har over for undersøgelsesgruppen afvist Michael Rasmussens udtalelser om at have indsmuglet Synachten i OL-byen og har afvist selv at have taget Synachten før landevejssløbet.

Bo Hamburger har over for undersøgelsesgruppen bekræftet, at der blandt flere af rytterne var snak om, hvorvidt Synachten kunne spores i en dopingkontrol. Hamburger mener, at det var Frank Høj, der spurgte, om det kunne spores. Michael Rasmussen bekræftede ifølge Bo Hamburger, at det ikke kunne spores. Hamburger kan ikke huske, at Synachten var på bordet i OL-byen, og han ved ikke med sikkerhed, at nogen af rytterne tog det, men går ud fra, at Høj og Rasmussen gjorde. Selv tog Hamburger ikke Synachten, da han ikke havde nogen god virkning af stoffet. Han ønskede heller ingen ballade ovenpå al det postyr, der havde været om, hvorvidt han kunne komme med til OL, idet DCU ikke ville indstille ham til udtagelse, efter han var blevet målt med en høj hæmatokritværdi ved VM i Canada kort forinden.

Lars Michaelsen har over for undersøgelsesgruppen afvist at have taget Synachten under OL 2004 og har i øvrigt oplyst, at han ikke har kendskab til, at andre ryttere skulle have gjort det, ligesom han afviser at have været til stede under samtaler om dette i OL-byen.

Jesper Worre, der var teamchef for cykling ved OL 2004, har over for undersøgelsesgruppen oplyst, at han ikke havde hørt om denne historie, før den kom frem i medierne i 2013.

Når episoden nævnes i denne rapport, skyldes det flere forhold. Dels er OL en stor begivenhed med stor bevågenhed og interesse for den danske befolkning, og dels har historien været fremme i

såvel Michael Rasmussens bog "Gul feber" som i pressen. Endelig har alle fem OL-ryttere været offentligt mistænkt for at have deltaget i brugen af doping under OL, hvorfor det findes vigtigt at søge at afdække, om dette har været tilfældet.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen kan konstatere, at der er uenighed mellem de tilstedeværende om hændelsesforløbet

Michael Rasmussen og Nicki Sørensen har erkendt at have overtrådt § 2, stk. 4 i DIF's daværende Dopingregulativ om anvendelse af doping. Undersøgelsesgruppen konstaterer herved, at der ville være grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Nicki Sørensen for dette forhold og hans erkendte øvrige brug af doping, såfremt forholdene ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist.

Undersøgelsesgruppen finder, at der foreligger sammenfaldende udsagn fra flere af de tilstedeværende, afgivet uafhængigt af hinanden, som leder undersøgelsesgruppen til den konklusion, at *det er mere sandsynligt end ikke sandsynligt*, at Frank Høj under OL 2004 har overtrådt § 2, stk. 4 i DIF's daværende Dopingregulativ om anvendelse af doping. Undersøgelsesgruppen finder derfor, at Antidopingreglernes beviskrav er opfyldt, og at der ville være grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Frank Høj for dette forhold, såfremt forholdet ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist.

Undersøgelsesgruppen finder samtidig, at der mangler bevismæssigt grundlag for at konstatere, at Bo Hamburger og Lars Michaelsen har overtrådt Antidopingreglerne ved denne lejlighed.

5 TEAM CSC OG BJARNE RIIS

Professionel cykling i Danmark opstod i kølvandet på Bjarne Riis' sejr i Tour de France i 1996. Grundlaget blev lagt i Herning i efteråret 1996, og i april 1997 blev selskabet Professional Cycling Denmark A/S, der skulle drive cykelholdet, stiftet. Den 16. januar 1998 fejredes den officielle oprettelse af cykelholdet, der fik navnet Team Home Jack & Jones.

Bjarne Riis, der på det tidspunkt stadig var aktiv cykelrytter, blev hovedaktionær i selskabet bag cykelholdet. Riis valgte dog i maj 1999 at trække sig fra selskabet i kølvandet på et DR-TV-program, der beskyldte Riis for at have taget doping som aktiv. I august 2000 blev den daværende direktør for holdet Torben Kølback udskiftet med Riis, som samtidig igen trådte ind i ejerkræden.

Bjarne Riis har ejet holdet, indtil han i 2013 solgte det til russeren Oleg Tinkov. Riis fortsatte på holdet som ledende sportsdirektør indtil den 29. marts 2015, hvor han fratrådte sin stilling.

Holdet har i perioden kørt under forskellige navne alt efter de aktuelle hovedsponsorer. I en årrække var holdet kendt som først Team CSC og siden Team Saxo Bank. Holdet hedder p.t. Team Tinkoff Saxo, men vil i resten af denne rapport blive benævnt Team CSC eller Riis' hold.

En del af undersøgelsesgruppens kulegravning af doping i dansk cykelsport siden 1998 har naturligt fokuseret på forholdene på Team CSC og holdets tidligere ejer og ledende sportsdirektør Bjarne Riis' eventuelle kendskab og/eller medvirken til doping.

Denne fokus på Bjarne Riis og hans hold skyldes en række forhold:

1. Der er i forbindelse med de interviews, som undersøgelsesgruppen har foretaget, kommet nye oplysninger frem om Bjarne Riis og Riis' hold, som det har været vigtigt at få efterprøvet. Undersøgelsesgruppens undersøgelse udspringer som bekendt af USADA-rapporten om Lance Armstrong og US Postal samt Michael Rasmussens tilståelser til ADD og DIF. I forbindelse med Rasmussens tilståelser var der således anklager om dopingbrug på Riis' hold, som undersøgelsesgruppen har været forpligtet til at følge op på.
2. Der har igennem årene været en række dopingsager, hvor ryttere fra holdet har været involveret. Det har derfor været naturligt for undersøgelsesgruppen at tage udgangspunkt i disse konkrete og dokumenterede sager og undersøge, om Riis eller andre på Riis' hold har haft kendskab til eller medvirket til de konkrete dopingsager.
3. Der har ligeledes igennem årene været rejst en række anklager og mistanker om Riis' kendskab og eventuelle medvirken til doping i både de danske medier og i form af bogudgivelser. Der er således en omfattende offentlig debat og interesse om Riis' rolle i et eventuelt dopingbrug på hans hold, som har været vigtigt for undersøgelsesgruppen at få undersøgt nærmere. Formålet hermed har naturligvis været at få vurderet, hvilke af disse anklager, der har hold i virkeligheden, og hvilke, der kan tilbagevises som udokumenterede, usandsynlige eller grundløse.
4. Da Riis' hold har været det førende danske professionelle cykelhold i hele den undersøgte periode fra 1998 og op til i dag, har det været naturligt for undersøgelsen at fokusere på, hvad der er foregået på dette hold. Team CSC er suverænt det danske cykelhold, der har

kunnet fremvise de bedste internationale sportslige resultater i en periode, hvor doping (jf. en række andre undersøgelser samt tilståelser fra en række fremtrædende cykelryttere) har været udbredt i international cykelsport. Det er derfor nærliggende at få undersøgt, om Riis' hold har kunnet opnå denne sportslige succes, uden at der har medfulgt et dopingprogram organiseret af holdet for flere eller udvalgte ryttere.

5. Endelig har Riis' hold som lokomotiv og rollemodel for dansk cykelsport og danske cykelhold haft en kolossal betydning. Det har derfor været vigtigt for undersøgelsesgruppen at få indblik i, hvilke holdninger og handlinger, der op igennem årene har været blandt ledende personale på Riis' hold i bestræbelserne på at bekæmpe dopingbrug.

I det følgende vil undersøgelsesgruppen - i kronologisk rækkefølge - gengive de anklager og mistanker om dopingbrug på Riis' hold med Riis' og/eller andre lederes kendskab og/eller medvirken, som undersøgelsesgruppen har undersøgt i forbindelse med den generelle undersøgelse af dopingbrug i dansk cykelsport.

I de tilfælde, hvor undersøgelsesgruppen finder grundlag for rejsning af dopingsag mod navngivne personer, vil der afslutningsvis i det enkelte afsnit blive givet en sammenfatning af de fundne forhold. Hvad angår Bjarne Riis, gives der en samlet konklusion i afsnit 5.2.

5.1 ANKLAGER OM RIIS' OG ANDRE CSC-LEDERES KENDSKAB OG/ELLER MEDVIRKEN TIL DOPINGBRUG

5.1.1 RIIS' BRUG AF DOPING I HANS EGEN AKTIVE KARRIERE

Selv om hovedformålet med denne del af undersøgelsen har været at finde ud af, om og hvad Riis har haft kendskab til/medvirket til som *leder* af et cykelhold, har undersøgelsesgruppen også fundet det relevant at undersøge, om Riis selv har brugt *bloddoping* i sin egen aktive karriere. Det skyldes, at Riis' brug eller ikke-brug af bloddoping som aktiv cykelrytter har betydning for vurderingen af andre forhold. Tyler Hamilton påstår således, jf. afsnit 5.1.7, at Riis i sin rådgivning af Tyler Hamilton brugte erfaringer fra sin egen aktive karriere om, hvorledes bloddoping skulle tilrettelægges i forbindelse med de store etapeløb. Spørgsmålet om, hvorvidt Riis selv har brugt bloddoping i sin aktive karriere, er derfor af betydning i forhold til vurderingen af troværdigheden i andre af Tyler Hamiltons udsagn.

Da Bjarne Riis 25. maj 2007 på et pressemøde erkendte et omfattende dopingbrug i sin egen aktive karriere, lagde Riis' pressechef Brian Nygaard forud for pressemødet i sin rådgivning af Riis vægt på, at Riis på pressemødet fortalte om alt det, han havde indtaget. *"Der må ikke ligge mere vraggods og flyde, når pressemødet er forbi"*, sagde Nygaard ifølge Riis selv (Riis' selvbiografi "Riis", s. 422). Riis opremsede på pressemødet, at han i perioden 1993-98 havde taget EPO, væksthormon, testosteron og kortison, men nævnte ikke bloddoping.

Tyler Hamilton, som kørte for Riis' cykelhold fra 2002-2003, har i sin bog *"Det hemmelige løb"* hævdet, at Bjarne Riis havde fortalt ham, at Riis i forbindelse med sin sejr i Tour de France i 1996 havde fået foretaget tre blodtransfusioner: Den første lige før Touren startede og endnu en på hver af løbets to hviledage. Riis brugte ifølge Hamilton sine egne positive erfaringer med bloddoping til at overbevise Hamilton om, at det både var mere effektivt og sikkert (i forhold til risiko for at blive opdaget) at bruge bloddoping end at tage EPO. Hamilton har over for undersøgelsesgruppen fastholdt sine udsagn i bogen, men har dog erkendt, at han har husket forkert i forhold til antallet af hviledage i Tour de France i 1996 (der var kun en hviledag, ikke to). Ifølge Hamilton har Riis selv fortalt ham, at Riis tog bloddoping to gange under touren, og det faktum, at der ikke var to hviledage under touren, ændrer ifølge Hamilton ikke ved historiens troværdighed: *"Jeg ved, hvad Riis har fortalt mig. Man behøver i øvrigt ikke en hviledag for at kunne tage bloddoping under touren. Man kan blot tage det om natten"*, har Hamilton forklaret over for undersøgelsesgruppen.

Jörg Jaksche, som kørte for Team Telekom 1999-2000 og for Riis' cykelhold i 2004, har over for undersøgelsesgruppen støttet Hamiltons påstand om, at Riis brugte blodtransfusioner, mens han kørte for Team Telekom fra 1996-1999. Jaksche fik ikke selv blodtransfusioner, mens han kørte for Team Telekom. Han kan ikke huske, om det er Riis og/eller Hamilton, der har fortalt ham det, men han er sikker på, at enten Riis selv og/eller Hamilton (i givet fald i 2007, hvor Hamilton og Jaksche trænede sammen i Lucca, Italien) har fortalt, at Riis brugte bloddoping i sin aktive karriere. Jaksche havde et indtryk af, at Riis tog bloddoping flere gange, og at Riis havde viden om, hvordan man planlagde og udførte et bloddopingprogram. Jaksche kan dog ikke huske, hvornår Riis præcis skulle have taget bloddoping.

Bjarne Riis erkender over for undersøgelsesgruppen at have taget bloddoping en enkelt gang i sin aktive karriere på Team Telekom. Ifølge Riis skete det i forbindelse med Tour de France i 1997. Blodet blev taget ud tidligere på året på Riis' bopæl i Luxembourg og blev genindført på et

hotelværelse - sandsynligvis midt under Touren i 1997. Riis kan dog ikke huske præcist hvornår. Det var en læge på Team Telekom, der assisterede Riis med bloddoping.

Riis afviser, at han skulle have taget bloddoping mere end denne ene gang, og han afviser også, at han skulle have gjort det i forbindelse med sin Tour de France-sejr i 1996. Han fortæller til undersøgelsesgruppen, at det ikke var nødvendigt at bruge bloddoping i 1996, men at EPO var tilstrækkeligt. At han så alligevel forsøgte sig med bloddoping i 1997 var ifølge Riis et eksperiment, som imidlertid ikke gav ham følelsen af at være blevet stærkere. Riis har fortalt undersøgelsesgruppen, at han af samme grund kun prøvede bloddoping denne ene gang.

Direkte adspurgt af undersøgelsesgruppen om årsagen til, at Bjarne Riis ikke oplyste noget om bloddoping i forbindelse med pressemødet den 25. maj 2007, har Bjarne Riis forklaret, at han ikke specifikt nævnte bloddoping, da han ikke fandt det relevant henset til, at han kun havde prøvet det en gang. Han vurderede, at det derfor ikke fyldte noget i det samlede billede, hvor han i øvrigt overordnet tilstod at have brugt doping.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen finder, at der allerede ved Bjarne Riis' tilståelse af dopingbrug i 2007 ville have været grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Riis for overtrædelse af DIF's daværende Dopingregulativs forbud mod brug af doping, såfremt forholdet ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist. Her nævnes dette blot for fuldstændighedens skyld.

5.1.2 DOPINGARRANGEMENT I LUXEMBOURG (1999-2000)

Team Home Jack & Jones blev etableret i 1998 med direktør Torben Kølbæk og sportsdirektør Alex Pedersen i ledelsen. I efteråret 1999 blev Johnny Weltz – som i en årrække som aktiv rytter kørte for det spanske cykelhold ONCE og siden blev sportsdirektør hos Motorola og US Postal – tilknyttet holdet som sportsdirektør med virkning fra sæsonen 2000. En del af holdets ryttere boede på det tidspunkt i Luxembourg.

En række personer, som undersøgelsesgruppen har interviewet, herunder Michael Rasmussen og Bo Hamburger, har oplyst, at de har fået fortalt, at der blev leveret dopingmidler, herunder EPO, til en lejlighed i Luxembourg, hvor en af rytterne på holdet boede (rytterens navn er undersøgelsesgruppen bekendt), og hvor flere danske ryttere havde deres gang.

Dopingstofferne blev opbevaret i køleskabet i denne lejlighed og derfra distribueret videre til primært ryttere på det danske hold. Undersøgelsesgruppen har derudover af disse kilder fået oplyst, at der opstod problemer rytterne imellem, når de skulle fordele dopingstofferne og sørge for betalingen, som skete med rytternes præmiepenge. Disse blev administreret af en rytter på holdet og gik uden om holdets regnskab. Interviewpersonerne har endvidere oplyst, at det var holdets daværende sportsdirektør Johnny Weltz, der stod for leverancen af dopingstofferne.

Foreholdt dette har Johnny Weltz over for undersøgelsesgruppen forklaret, at de ryttere på holdet, der boede i Luxembourg i 2000, ønskede at etablere en "team-dopingcentral", hvor rytterne kunne hente dopingstoffer, og stofferne kunne oplagres. Rytterne købte et køleskab og bragte dopingstoffer ind. Det blev dog ikke brugt til at lagre blodposer.

Weltz har over for undersøgelsesgruppen erkendt selv at have været involveret i at arrangere en leverance af EPO og væksthormon fra et apotek i Andorra til lejligheden i Luxembourg i 2000. Dopingmidlerne blev fragtet med bus fra Andorra til Barcelona, hvorfra en anden person fra holdet (hvis navn er undersøgelsesgruppen bekendt) kørte pakken til Paris. Til sidst kørte en af Weltz' venner (hvis navn er undersøgelsesgruppen bekendt) pakken fra Paris til Luxembourg. Weltz ønskede ikke, at personen skulle bringe det til Luxembourg, da han ønskede at beskytte personen.

Weltz havde fået telefonnummeret til apotekeren i Andorra fra den daværende læge på US Postal (og senere dopingdømte) Pedro Calaya, som også anvendte apoteket til indkøb af dopingmidler. Weltz ringede og organiserede leverancen med bus til Barcelona. Prisen var ca. 10.000 euro. Ifølge Weltz modtog personen fra holdet som stod for fragten af stofferne til Paris pengene fra rytterne og overførte dem til Weltz, som betalte apoteket. Weltz har bekræftet over for undersøgelsesgruppen, at der var problemer rytterne imellem om betaling og brug af doping. Rytterne skulle kun tage det, de havde betalt for, men ifølge Weltz forsvandt nogle af stofferne.

Personen, som hjalp med transporten og pengeindsamlingen, har over for undersøgelsesgruppen oplyst, at han en gang har transporteret en pakke for Johnny Weltz, som han efterfølgende havde en mistanke om kunne have indeholdt dopingstoffer.

Johnny Weltz har over for undersøgelsesgruppen forklaret, at holdets daværende ledelse pressede på for sportslige resultater, og at han derfor følte sig presset til at skaffe doping til holdet. Til undersøgelsesgruppen har Johnny Weltz således udtalt, at *"Alex P. and Torben were really putting pressure on."*

Både Torben Kølback og Alex Pedersen afviser over for undersøgelsesgruppen at have opfordret til organisering af indkøb og brug af doping på holdet. Kølback forklarer over for undersøgelsesgruppen, at han først fornylig har fået kendskab til brugen af doping i Luxembourg, mens Alex Pedersen erkender, at han havde kendskab til dopingarrangementet, men at han ikke aktivt hverken opfordrede til eller deltog i organiseringen. Han havde i forbindelse med rytternes uenighed om fordeling af dopingmidlerne oplyst rytterne om, at holdledelsen ikke ville blande sig i stridighederne. Ifølge Alex Pedersen var det rytternes præmiepenge, der blev anvendt til at købe doping. Alex Pedersen mener ikke, at Kølback vidste noget om dopingstridighederne mellem rytterne, da han i det daglige ikke var ude med rytterne. Ifølge Alex Pedersen var der, så vidt han vidste, kun tale om én leverance til lejligheden i Luxembourg.

Johnny Weltz har endvidere over for undersøgelsesgruppen forklaret, hvad en række andre personer også har oplyst over for gruppen: At der på et holdmøde før holdets første Tour de France i 2000 blev drøftet brug af doping. Holdledelsen ved Alex Pedersen og Johnny Weltz fortalte rytterne, at de ikke måtte bruge doping, hvortil flere af rytterne replicerede, at så ville resultaterne også blive derefter. Holdets resultater i Touren blev da også særdeles dårlige, hvilket skal ses i lyset af den udbredte brug af doping i feltet på det tidspunkt.

Bjarne Riis var i denne periode - 1999-2000 - ikke en del af hverken ejerkreds, administrativ eller sportslig ledelse af holdet. Ingen personer har angivet, at Riis skulle have haft del i organiseringen af dopingbrugen i lejligheden i Luxembourg og ej heller, at Riis skulle have opfordret hertil. Riis selv afviser da også over for undersøgelsesgruppen at have haft kendskab hertil. Riis oplyser, at han først fornylig har fået kendskab til dopinghuset via oplysninger fra en af de personer, der også har givet oplysninger til undersøgelsesgruppen.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen finder, at der på baggrund af Johnny Weltz erkendelse af at have leveret dopingmidler til rytterne i Luxembourg ville have været grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Weltz for overtrædelse af § 6, stk. 8 i DIF's daværende Dopingregulativ, såfremt forholdet ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist.

5.1.3 RIIS' OPFORDRING TIL HAMBURGER OM AT ANSKAFFE EPO (1. HALVÅR 2000)

Den danske cykelrytter Bo Hamburger har over for undersøgelsesgruppen redegjort for sin egen cykelkarriere og brug af doping i form af primært kortison og EPO. Bo Hamburger tog i perioden 1995-99 bl.a. EPO hyppigt og i større doser. I efteråret 1998 – i kølvandet på Festinaskandalen ved Tour de France sommeren 1998 – blev Hamburger sammen med 8 holdkammerater fra sit daværende hold Casino taget ind til afhøring af det franske politi. Denne hændelse skræmte Hamburger. Han stoppede dog ikke med at tage EPO, men droslede ned for EPO-brugen fra 1999 og frem til 2003 ved at tage EPO i mindre doser og færre gange. Hamburger stoppede ifølge eget udsagn med at tage EPO i 2003.

Bo Hamburger kom i 2000 til CSC-holdet (på det tidspunkt Team Memory Card Jack & Jones) og blev i starten trænet af Bjarne Riis, da de boede tæt på hinanden i Italien. Riis' træning af Hamburger skabte dog en del polemik, da Riis i den periode var væk fra holdet, jfr. ovenfor, da der i en DR tv-dokumentar var rejst mistanke om, at Riis i sin aktive karriere havde brugt doping.

Bo Hamburger har til undersøgelsesgruppen fortalt, at Hamburger og Riis ofte i den periode debatterede dopingbrug. Han har endvidere fortalt, at Jörg Jaksche, der dengang kørte for Team Telekom, også trænede med i denne periode, og at Riis i den forbindelse spurgte Hamburger, om han kunne skaffe EPO til Jaksche. Ifølge Hamburger skete dette op til Tour de France i 2000. Hamburger afviste dog at gøre dette.

Jaksche har over for undersøgelsesgruppen bekræftet Hamburgers historie. Bjarne Riis havde ifølge Jaksche spurgt Jaksche om hans hæmatokritværdier, og Riis havde på baggrund af svaret spurgt, om han ikke tog nogen dopingmidler. Jaksche havde forklaret, at han ikke ønskede at bringe Riis i problemer ved at tage dopingstoffer med til hans hus i Italien, og Riis havde ifølge Jaksche svaret, at han kunne tage hånd om det via Bo Hamburger. Jaksche har dog tilføjet, at han aldrig fik noget EPO eller anden form for doping fra Riis eller Hamburger.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen afvist, at han skulle have bedt Hamburger om at skaffe EPO til Jaksche. Riis bekræfter, at han hjalp både Hamburger og Jaksche med at træne i en periode i 2000, men han afviser at have haft kendskab til, at Hamburger og Jaksche tog doping. Han erindrer ikke at have drøftet dopingbrug med hverken Hamburger eller Jaksche, og han afviser at have bedt Hamburger om at skaffe EPO til Jaksche. Riis tilføjer over for undersøgelsesgruppen, at han ikke havde nogen grund til at kaste sig ud i at drøfte EPO med andre ryttere på det tidspunkt, hvor han netop havde stoppet sin aktive karriere i 1999 efter nogle problemfyldte sidste år, hvor bl.a. en dopingmistanke var blevet rejst imod ham.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen finder, at der på baggrund af Bo Hamburgers erkendelse af at have anvendt doping ville have været grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Hamburger for overtrædelse af DIF's daværende Dopingregulativs forbud mod anvendelse af doping, såfremt forholdet ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist. Hvad angår Bjarne Riis, se afsnit 5.2.

5.1.4 BO HAMBURGERS EPO-SAG 2001

Bo Hamburger har til undersøgelsesgruppen fortalt om forløbet i sin EPO-sag i sin tid på Team CSC. Hamburger har forklaret, at den franske cykelstjerne Laurent Jalabert var kommet til holdet i begyndelsen af 2001 – primært for at skaffe holdet sejre i endags-klassikerne. Forud for endagsklassikerne i foråret var Jalabert imidlertid faldet ned af en stige i sit hjem og kommet slemt til skade. Team CSC havde derfor mistet sit bedste kort til de store klassikere i foråret 2001.

Bo Hamburger fik derfor en opringning fra Bjarne Riis og fik at vide, at han skulle gøre, hvad der skulle til, for at køre stærkt i klassikerne. Ifølge Hamburger sagde Riis ordret: *“Nu ligger det på dine skuldre, og du ved jo godt, hvad der skal til”*. Hamburger opfattede dette som, at Riis opfordrede ham til at tage godt med doping for at klare klassikerne.

Hamburger tog på det tidspunkt ikke så meget doping jfr. ovenfor, dels på grund af den indførte hæmatokritgrænse, dels på grund af den større forsigtighed, han havde udvist efter at have været afhørt af det franske bagmandspoliti i efteråret 1998. Hamburger erkender dog over for undersøgelsesgruppen, at han nok havde taget noget EPO alligevel – uanset om Riis havde opfordret ham til det eller ej. Riis vidste i øvrigt ifølge Hamburger godt, at han havde droppet ned på EPO-brugen, men Riis havde ikke et indgående kendskab til, hvornår og hvor meget EPO han tog.

Den 19. april 2001 blev Bo Hamburger som en af de allerførste cykelryttere testet for EPO ved hjælp af en ny test, der via en urinprøve kunne spore brug af EPO. Det skete på et hotel i Liege dagen efter en af forårsklassikerne, Fleche Wallone.

Bo Hamburger fik besked om sin positive dopingprøve af DCU's direktør Jesper Worre, som ringede ham op.

Hamburger har endvidere fortalt til undersøgelsesgruppen, at Riis efterfølgende sammen med Team CSC' pressechef Anders Bay tog kontakt til Hamburger for at drøfte, hvad der skulle gøres i forhold til offentligheden. Hamburger tilkendegav på et møde i sit hus med Riis og Bay, at han ville afvente, om også B-prøven var positiv. Bjarne Riis ringede efter mødet til Hamburger og ville have ham til at erkende og fortælle sandheden. Bo Hamburger, der var skuffet over den manglende opbakning fra Riis, meddelte Riis, at han i givet fald så ville fortælle hele sandheden, dvs. også om Riis' viden om og opfordring til EPO-brugen. Herefter stoppede den direkte dialog mellem Riis og Hamburger, ifølge Hamburger. Hamburger har tilføjet over for undersøgelsesgruppen, at han var overrasket over, at Riis tilsyneladende tog hans trussel om at fortælle hele sandheden så roligt.

Den 10. maj 2001 holdt Team CSC uden deltagelse af Hamburger et pressemøde, hvor offentligheden fik kendskab til, at Bo Hamburger var testet positiv for EPO. Team CSC meddelte på pressemødet, at Hamburger omgående var suspenderet fra holdet.

Den 9. august 2001 blev Hamburger imidlertid frifundet for EPO-brug af DIF's Dopingnævn på grund af tvivl om B-prøvens to forskellige tal. En kendelse, som den 28. januar 2002 blev stadfæstet af den internationale sportsdomstol CAS.

Bo Hamburger har til undersøgelsesgruppen forklaret, at han efter DIF's Dopingnævns frifindelse blev indkaldt til møde med Bjarne Riis og Riis' advokat Henrik Schlüter (som på det tidspunkt også var formand for bestyrelsen for selskabet bag cykelholdet). Hamburger blev på mødet fritstillet for resten af sin kontraktperiode og fik løn året 2001 ud. Hamburger mødtes dog med Riis i Riis'

hus i Lucca året efter i 2002, hvor de drøftede mulighederne for at vende tilbage til holdet. Riis gav ifølge Hamburger udtryk for, at han selv gerne ville det, men at andre ikke ville.

Bo Hamburger har derudover til undersøgelsesgruppen fortalt, at læger på Team CSC-holdet vidste, at der var doping på holdet, og at også daværende sportsdirektør Alex Pedersen var vidende herom.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen afvist at have opfordret Hamburger til at tage EPO eller at have haft kendskab til, at Hamburger tog EPO. Riis har fortalt, at han først vidste noget om sagen, da han midt om natten blev ringet op af Danmarks Cykle Unions daværende direktør Jesper Worre, som i al fortrolighed fortalte ham, at DCU havde fået at vide, at der var en positiv A-prøve på Hamburger. Riis kan ikke huske, om og hvornår han efterfølgende selv havde en samtale med Hamburger om den positive test. Han mener, at han sandsynligvis ikke tog kontakt til Hamburger, fordi Worre havde sagt, at det var en hemmelighed. Han tog i stedet kontakt til sin pressechef Anders Bay og sandsynligvis advokat Henrik Schlüter, hvorefter der forholdsvis hurtigt blev sat et møde op i Bo Hamburgers hus i Danmark.

Jesper Worre har til undersøgelsesgruppen fortalt, at han ikke kan huske præcis, hvornår han har haft en samtale med Riis herom. Han er dog sikker på, at han ikke har ringet midt om natten. Han kan endvidere ret præcist huske forløbet fra den dag, faxen tikkede ind fra UCI med beskeden om den positive prøve, og hvordan han næste dag ringede til Hamburger, der afbrød en træningstur og kom ud til Idrættens Hus, hvor han fik beskeden om den positive prøve. Derudover fortæller Jesper Worre, at han sjældent talte med Bjarne Riis selv, men at han havde tæt kontakt med pressechef Anders Bay hos CSC-holdet.

Om mødet i Hamburgers hus har Riis til undersøgelsesgruppen fortalt, at Anders Bay ønskede, at Bo Hamburger skulle erkende sit dopingbrug, men at Bo Hamburger ikke ville. Hamburger var ifølge Riis ikke sur på ham, det var til gengæld Hamburgers kone, fordi Riis ønskede at smide Bo Hamburger af holdet.

Anders Bay har over for undersøgelsesgruppen bekræftet indholdet af mødet i Hamburgers hus, dvs. hans egen opfordring til Bo Hamburger om offentligt at erkende dopingbrug, hvis han havde gjort noget forbudt, samt Bo Hamburgers modvilje mod at gøre dette. Bay har endvidere fortalt, at det i situationen var hans indtryk, at Bo Hamburgers dopingbrug kom bag på Riis. Bay spurgte ikke direkte Bjarne Riis, om Riis havde været bekendt med Bo Hamburgers eventuelle dopingbrug inden den positive test. Men Bjarne Riis fulgte i situationen Anders Bays råd om klart at lægge afstand til Bo Hamburger. Situationen var ifølge Bay tydeligvis følelsesmæssigt svær for både Bjarne Riis og Bo Hamburger, da de tidligere havde været nære venner, men nu var der tale om en "chef-medarbejder-situation", og de mulige konsekvenser ved en dopingsag var alvorlige for hele projektet. Sponsorerne var ifølge Bay på det tidspunkt frustrerede over, at holdet ikke vandt noget.

Alex Pedersen har fortalt undersøgelsesgruppen, at han sad i bil med Bjarne Riis den dag (den 19. april 2001), hvor Hamburger blev dopingkontrolleret og derfor overhørte en opringning fra Hamburger til Riis, hvor Hamburger fortalte, at der havde været uanmeldt kontrol på hotellet i Liege, hvor holdets ryttere boede. Kontrollen fandt sted efter, at Bjarne Riis og Alex Pedersen torsdag morgen var kørt for i bil at transportere Laurent Jalabert til dennes første løb i Holland efter sit uheld tidligere på året.

Da Alex Pedersen og Bjarne Riis kom tilbage til hotellet, hev Bo Hamburger Riis og Pedersen til side, var nervøs og sagde, at han havde taget noget om morgenen. Bjarne Riis blev ifølge Alex Pedersen gal og sagde: *"Ceccho (Cecchini) har jo sagt, du ikke skal tage det lort med ud af Italien"*. Alex Pedersen opfattede Riis' udtalelse som en påmindelse til Hamburger om at undlade at medbringe EPO og tage det umiddelbart op til løbene.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen afvist at have haft en dialog med Bo Hamburger om, at han ikke skulle tage EPO med til løb, da han slet ikke var bekendt med, at Bo Hamburger brugte EPO.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen finder, at der på baggrund af Alex Pedersens erkendelse af - i sin egenskab af sportsdirektør på Team CSC - at have haft kendskab til dopingbrug på holdet, både i forbindelse med dopingarrangementet i Luxembourg og i forbindelse med Bo Hamburgers brug af EPO, ville have været grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Pedersen for overtrædelse af DIF's daværende Dopingregulativs § 6, stk. 8 om medvirken, såfremt forholdet ikke var omfattet af Antidopingreglernes forældelsesfrist. Hvad angår Bjarne Riis, se afsnit 5.2.

5.1.5 TYLER HAMILTONS OG MICHAEL RASMUSSENS BRUG AF SYNACHTEN (2002) SAMT GENEREL BRUG AF KORTISON PÅ TEAM CSC

Michael Rasmussen, som kørte for Team CSC i godt et år fra efteråret 2001 til efteråret 2002, har over for undersøgelsesgruppen fortalt, at han under Giro d'Italia 2002 havde følgende oplevelse:

Michael Rasmussen var kommet ind på holdlægens hotelværelse, hvor også Bjarne Riis og Tyler Hamilton befandt sig. Tyler Hamilton havde netop fået et skud Synachten (et kortison-lignende produkt), og Hamilton tilbød nu Michael Rasmussen at få et skud. Michael Rasmussen sagde ja, og Bjarne Riis, der overværede hele seancen, herunder at en af holdets læger efterfølgende gav Rasmussen 0,2 milliliter Synachten i skulderen, havde ifølge Rasmussen ingen indvendinger. Rasmussen havde på 16. etape af løbet hjulpet Hamilton til at forsvare sin position, og ifølge Michael Rasmussen var det måske grunden til, at Hamilton ville gøre ham en tjeneste samme aften.

Tyler Hamilton har til undersøgelsesgruppen fortalt, at han ikke kan huske den konkrete episode, men at det sandsynligvis er rigtigt, hvad Rasmussen fortæller.

Ifølge Hamilton foregik der i øvrigt – som på mange andre hold – et omfattende misbrug af kortison på Team CSC. Lægerne på Team CSC gav rytterne kortison, også selv om det ikke var medicinsk begrundet, som det ifølge reglerne skulle være.

Bjarne Riis var ifølge Hamilton fuldstændig klar over dette misbrug. Ifølge Hamilton ville lægerne på CSC-holdet være blevet fyret, hvis de af sundhedsmæssige eller etiske grunde havde afvist at give dispensationerne. Kortison kunne være farligt at tage, hvis det ikke blev taget på det rigtige tidspunkt. Så kunne det "*block you up*", ifølge Hamilton. Hamilton havde således engang hørt Riis fortælle lægerne, hvad de skulle gøre for at undgå, at kortisonindsprøjtningerne blokerede benene: Det tager normalt en dag, før man får den maksimale effekt af kortison. Lægerne havde joket med Riis om dette, da de havde fundet det pudsigt, at Riis ville gøre sig klog på deres metier.

Jörg Jaksche har ligeledes til undersøgelsesgruppen fortalt, at lægerne på Team CSC gav rytterne kortison, herunder Synachten, uden gyldig medicinsk grund. Ifølge Jaksche spurgte han Riis, da han startede på holdet i 2004, om det var i orden at spørge lægerne om råd for så vidt angik doping. Riis havde svaret, at det var ok, lægerne var der for at give informationer og hjælpe rytterne i deres forberedelser. Lægerne var ifølge Riis informerede, men de ville ikke levere EPO, testosteron eller væksthormon til rytterne, kun kortison og Synachten.

Daværende sportsdirektør på CSC-holdet, Alex Pedersen, har til undersøgelsesgruppen fortalt, at Bjarne Riis før sidste enkeltstart i Tour de France i 2002, hvor Tyler Hamilton lå nr. 14., ville have, at Hamilton skulle have kortison uden at være skadet – og dermed som doping. Holdet var udgået for kortison, og Riis ville have Alex Pedersen til at få lægerne til at medbringe kortison sammen med enkeltstartscyklene fra Belgien, hvor disse havde været opbevaret i depot siden den første enkeltstart i Luxembourg. Det ville Pedersen ikke, og det var ifølge Pedersen bl.a. begyndelsen til enden for Pedersens tilknytning til Team CSC.

Undersøgelsesgruppen har indhentet data fra UCI for at se, hvor stort omfanget af udstedte kortison-dispensationer har været på Team CSC. Det er imidlertid ikke muligt ud fra de indhentede data at konkludere noget, bl.a. fordi de udleverede data fra UCI er ufuldstændige. Se nærmere i afsnit 6.2.2.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen både afvist at have kendskab til den konkrete episode under Giro d'Italia, hvor Rasmussen og Hamilton skulle have taget Synachten, mens Riis var til stede, og til det påståede generelle misbrug af kortison på holdet. Riis har forklaret, at hans instruks til holdlægerne var, at de skulle følge reglerne, og at det derefter var op til lægerne at vurdere, om der var en medicinsk grund til at give kortison. Riis skulle som holddirektør have at vide af lægerne, hvilke ryttere, der fik kortison, så han vidste, hvad der foregik - dvs. have informationer om rytternes sundhedstilstand, herunder om de havde skader.

Bjarne Riis har også afvist, at han skulle have bedt om at få kortison bragt til noget løb eller bedt ryttere om at bruge det. Kortison blev ifølge Riis ordineret af lægerne, når de skønnede det lægeligt relevant.

5.1.6 MICHAEL RASMUSSENS HØJE HÆMATOKRITVÆRDI (2002)

Michael Rasmussen har fortalt til undersøgelsesgruppen, at han på hotellet dagen før løbet Giro di Lucca i 2002 af en læge på holdet fik målt sin hæmatokritværdi til 50. Han havde op til løbet været på en EPO-kur med ret høje doser. Fem tusinde enheder fire dage i træk.

Daværende sportsdirektør Johnny Weltz og en læge på holdet var ifølge Rasmussen oprørte over den høje hæmatokritværdi. Rasmussen forklarede dem om sin EPO-kur, men forsikrede dem, at der ikke skulle være nogen risiko for at blive testet positiv, da det var 13 dage siden, at han havde taget det sidste EPO. Det blev aftalt, at Michael Rasmussen skulle spise noget salt, som skulle gøre ham tørstig, således at han ved indtag af meget vand kunne få værdien ned.

En måling senere på aftenen viste imidlertid fortsat en værdi på 50. Johnny Weltz udtrykte frygt for, at der ville komme dopingkontrollanter fra UCI næste morgen. Da Weltz talte i telefon med Riis om problemet, foreslog Rasmussen, at Riis, der boede en halv time fra hotellet, kunne køre hen på et apotek og få en halv liter saltvand og bringe det til hotellet. Det blev afvist af Weltz og Riis. I stedet tjekkede Weltz Rasmussen ud af hotellet. Aftalen var, at hvis der ikke kom kontrollanter næste morgen klokken otte, kunne Rasmussen køre tilbage, tjekke ind på hotellet igen og deltage i løbet.

UCI-kontrollanterne dukkede imidlertid op næste morgen, og Weltz ringede derfor til Rasmussen og sagde, at han ikke måtte komme tilbage og deltage i løbet.

Rasmussen har fortalt til undersøgelsesgruppen, at den konkrete episode med al tydelighed viste, at Weltz, en holdlæge og Riis havde kendskab til hans EPO-brug. Rasmussen fandt det hyklerisk, at de havde accepteret, at han og andre på holdet tog EPO og andet doping, men ikke ville hjælpe til, når der opstod problemer.

Johnny Weltz har over for undersøgelsesgruppen bekræftet episoden med Michael Rasmussens høje hæmatokritmåling i Lucca. Weltz har fortalt, at han kontaktede Riis telefonisk, forelagde ham Rasmussens høje hæmatokritmåling og bad Riis om som øverste chef at tage stilling til, hvad der skulle gøres, herunder om den italienske læge og træner Cecchini skulle kontaktes med henblik på at få hæmatokritallet ned. Weltz har endvidere forklaret, at Riis ikke ønskede at tage stilling til Rasmussens sag, men overlod det til Weltz. Weltz har også fortalt til undersøgelsesgruppen, at han ikke direkte talte med Michael Rasmussen om, hvorvidt han havde taget EPO, men at han formodede, at Rasmussen havde taget EPO, og at han var sikker på, at Bjarne Riis vidste, at Rasmussen tog EPO.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen bekræftet, at han blev kontaktet vedrørende Rasmussens for høje hæmatokritværdi i forbindelse med et løb i Italien. Riis er dog ikke sikker på, om det var en af lægerne eller Johnny Weltz, der kontaktede ham. Riis kan huske, at han var hjemme i sin bolig nær Lucca, og at han sagde, at Michael Rasmussen skulle sendes hjem.

Riis har til undersøgelsesgruppen fortalt, at den høje hæmatokritværdi gav ham en mistanke om, at Rasmussen tog EPO og var årsag til, at han senere bad Rasmussen forlade holdet. Riis har endvidere forklaret, at episoden med den høje hæmatokritværdi var det eneste kendskab, han havde til Rasmussens dopingbrug.

5.1.7 TYLER HAMILTONS BRUG AF BLODDOPING OG FORBINDELSEN TIL FUENTES (2002-2003)

Tyler Hamilton har fortalt til undersøgelsesgruppen, at han i august 2001 havde den første samtale med sin kommende sportsdirektør Bjarne Riis om brug af doping. Riis havde spurgt til "metoderne" hos US Postal (Lance Armstrongs hold, som Hamilton kom fra), og Hamilton havde svaret, at de på US Postal-holdet alene havde brugt EPO, testosteron, kortison, actovegin og væksthormon. Han havde ikke nævnt blodddoping, på trods af at det blev brugt på US Postal-holdet, og på trods af at han selv havde prøvet det under Tour de France i 2001. Hamilton har forklaret, at han løj, fordi han ikke havde lyst til at røbe hemmelighederne på sit tidligere hold.

Ifølge Hamilton havde Riis på mødet i august 2001 derefter spurgt Hamilton, om han nogensinde havde prøvet blodtransfusion, og at han blev nødt til at prøve det. Riis havde herefter fortalt om sine egne positive erfaringer med blodddoping: Hvordan han i 1996 i Tour de France havde fået foretaget tre transfusioner, og hvorfor transfusionerne var så effektive. Blodtransfusioner gav ifølge Riis en hurtigere forøgelse af ens ydeevne end EPO. Derudover kunne blodtransfusioner ikke spores, det kunne EPO nu. Transfusionerne var således fuldstændig ufarlige i Riis' øjne, hvis man gjorde det rigtigt.

Hamilton har forklaret, at han herefter sagde ja til Riis' forslag om blodddoping, og at Riis gav ham Dr. Eufemiano Fuentes telefonnummer med en anbefaling om, at *"Fuentes is the best in the business, with blood doping he is the doctor to go to"*.

Hamilton har endvidere forklaret til undersøgelsesgruppen, at Riis ikke fysisk introducerede ham til Fuentes, men at Fuentes ikke ville have mødtes med ham, hvis han ikke forud havde fået en anbefaling fra Bjarne Riis herom: *"I don't think he (Fuentes) would meet with just any random cyclist so to get in I had to have a recommendation and that was from Bjarne"*, har Hamilton udtalt til undersøgelsesgruppen.

Hamiltons første møde med Fuentes foregik på en rasteplass mellem Barcelona og Valencia i februar 2002. Det foregik uden Bjarne Riis' tilstedeværelse, men Fuentes var ifølge Hamilton fuldstændig klar over, hvem han var, og hvem, der havde sendt ham derhen. Han ved ikke, om Riis og Fuentes kendte hinanden personligt, eller om de blot kendte til hinanden. Han fik dog det indtryk, at Fuentes og Riis havde mødt hinanden før. Endelig var det Hamiltons indtryk, at han var en af de første ryttere fra Riis' hold, der kom hos Fuentes.

Hamilton har endvidere forklaret til undersøgelsesgruppen, at han var en slags *"middle man"* mellem Riis og Fuentes. For det meste fortalte han Riis ansigt til ansigt om, hvad der skete hos Fuentes. Riis kunne godt lide at være involveret og ville altid gerne vide, hvad Hamiltons hæmatokritværdi var. Riis og Hamilton var forsigtige med at tale med hinanden om doping i telefonen, og hvis de gjorde, brugte de kodeord for doping. Lægerne på Team CSC fik intet at vide af Hamilton, men Hamilton troede, at CSC-lægerne havde en formodning om, at han havde en relation til Fuentes.

Hamilton har oplyst til undersøgelsesgruppen, at Riis i forbindelse med løbet Baskerlandet Rundt bad om at deltage i et af Hamiltons møder med Fuentes. Hamilton har over for undersøgelsesgruppen udtrykt tvivl, om det var i forbindelse med Baskerlandet Rundt i april 2002 eller i april 2003. Han har forklaret, at han havde fortalt Riis, at han skulle møde Fuentes for at få foretaget en blodtransfusion eller blodudtagning på holdets hotel lige efter Baskerlandet Rundt.

Riis ønskede at være til stede, da det foregik på et hotelværelse på holdets hotel. Der var således ikke tale om den samme risiko for Riis, som hvis mødet skulle have været i Madrid hos Fuentes.

Der var ikke tale om noget langt møde. *"I was there, Fuentes was there, Bjarne was there, I wish it wasn't the case but it's the truth"*, har Hamilton udtalt til undersøgelsesgruppen.

Ifølge Hamilton talte Riis og Fuentes med hinanden, og Hamilton fik det indtryk, at Fuentes og Riis havde mødtes før.

Som eksempel på, at Riis deltog aktivt i Hamiltons blod doping, har Hamilton endvidere fortalt, at Riis og han selv i forbindelse med Giro d'Italia i maj 2002 lagde en plan for, hvorledes blod doping skulle foregå. Fuentes og Hamilton havde besluttet at bruge to blodposer, én inden løbet og én undervejs. Reinfusionen af den første portion blod foregik på Fuentes kontor i Madrid kort før Hamiltons afrejse til Giro d'Italia. Reinfusionen af den anden portion blod var mere problematisk, da den italienske antidopinglovgivning var strengere end den spanske, og det italienske politi mere ivrige efter at afsløre doping via razziaer på hotelværelser og i holdbusser. Fuentes ønskede derfor ikke at tage til Italien. Bjarne Riis fandt en løsning ved at lægge blodtransfusionen efter femte etape, som havde mål i byen Limone Piemonte, halvanden times kørsel fra Monaco, hvor transfusionen så kunne foregå.

Hamilton har også fortalt, at Riis deltog i planlægningen af Hamiltons blod dopingprogram i forbindelse med Tour de France 2003, hvor den første portion blod blev taget i Paris, dagen før løbet startede.

Jörg Jaksche har til undersøgelsesgruppen fortalt, at Tyler Hamilton allerede i 2007 – dvs. længe før Hamiltons dopingafsløringer i 2012 i hans bog *"Det hemmelige løb"* - havde fortalt ham, at det var Bjarne Riis, der havde sat ham i forbindelse med Fuentes. Det skete, mens de trænede sammen i Lucca. Jaksche og Hamilton trænede sammen, efter at de begge var blevet dopingudelukket i forbindelse med Operation Puerto og deres blod dopingprogrammer hos Fuentes. Jaksche og Hamilton udvekslede ifølge Jaksche bl.a. erfaringer fra deres tid hos Riis, og de var enige om, at Riis havde opført sig hyklerisk ved at tage afstand fra dem offentligt efter deres dopingdomme på trods af, at Riis selv havde opfordret og medvirket til deres dopingbrug. Tyler Hamilton har over for undersøgelsesgruppen bekræftet, at disse samtaler mellem Jaksche og ham selv har fundet sted i løbet af deres fælles træning i Italien i 2007.

Jaksche har endvidere fortalt til undersøgelsesgruppen, at han havde fået det indtryk, at Riis havde et rigtig godt forhold til Fuentes. Da Jaksche mødte Fuentes for første gang på Gran Canaria i 2005, da han kørte for ONCE, havde Fuentes smilet til ham og sagt: *"Nice to meet you. I thought we should already have met last year,"* dvs. i 2004, hvor Jaksche kørte for Team CSC. Jaksche tog det som en indikation på, at Fuentes allerede havde behandlet CSC-ryttere.

Johnny Weltz har til undersøgelsesgruppen fortalt, at han fandt det meget usandsynligt, at Riis og Fuentes ikke skulle kende hinanden. Han fandt det endvidere mistænkeligt, at der på CSC-kontoret ofte skulle bestilles fly til Hamilton til Madrid (hvor Fuentes havde sin klinik). Forklaringen dengang var, at Hamilton blev behandlet for allergi.

Jörg Jaksche har fortalt til undersøgelsesgruppen, at en soigneur på Team CSC i 2004 fortalte ham, at Tyler Hamilton altid fløj via Madrid. Hun vidste derfor, at der foregik noget i Madrid, som var organiseret af Team CSC, da det var Team CSC's administration, der bestilte flybilletterne.

Normalt ville Team CSC's administration sige til rytterne, at de skulle flyve direkte til deres destination, da det var billigst og hurtigst.

Bjarne Riis har over for undersøgelsesgruppen afvist at have opfordret Hamilton til blod doping og har også afvist at have givet Hamilton Fuentes' telefonnummer. Ifølge Riis var det Tyler Hamilton, som fortalte ham, at han (Hamilton) samarbejdede med Fuentes om blod doping. Riis kan ikke huske, hvornår og i hvilken forbindelse, Hamilton fortalte ham om Fuentes. Han mener, at hans egen reaktion på Hamiltons oplysning var, at han ikke sagde så meget til det, men at han var chokeret og blev bange.

Riis har endvidere over for undersøgelsesgruppen afvist at have deltaget i planlægningen af Hamiltons blod doping i Tour de France 2003. Riis har dog til undersøgelsesgruppen sagt, at Hamilton måske har fortalt ham om, hvornår han skulle have sin første blodtransfusion i forbindelse med touren, men har afvist at have hjulpet til med en blodtransfusion i Paris, lige som han har afvist at have planlagt blod doping i Monaco i forbindelse med Giro d'Italia i 2002.

Undersøgelsesgruppen har spurgt Riis, hvorfor han aldrig sagde til Hamilton, at han skulle stoppe med at tage blod doping. Til det har Riis svaret, at han måske også har fortalt ham, at han skulle stoppe, men at han ikke er sikker herpå. Han kan ikke huske, hvornår han i givet fald skulle have sagt det. Riis er imidlertid sikker på, at Hamilton godt vidste, at Riis ikke brød sig om, at Hamilton benyttede sig af blod doping. Riis tilføjer, at han (Riis) sandsynligvis var bange for konsekvenserne for holdet, hvis det hele pludselig eksploderede. Han har over for undersøgelsesgruppen erkendt, at det var en stor fejl, at han ikke stoppede Hamilton, men at han var forvirret og ikke vidste, hvordan han skulle håndtere situationen.

Foreholdt Riis' oplysning om, at Riis skulle have forsøgt at stoppe Hamiltons blod doping, har Hamilton til undersøgelsesgruppen sagt, at den påstand kan han blankt afvise. Riis tvang ikke Hamilton til at tage blod doping, men han opfordrede og medvirkede til det og bad ham aldrig om at stoppe det.

Det har ikke været muligt for undersøgelsesgruppen at få interviewet Fuentes.

5.1.8 JÖRG JAKSCHE'S EPO-PROGRAM (2004) SAMT BASSO OG OPERATION PUERTO (2004-2006)

Jörg Jaksche, som kørte for Team CSC i 2004, har ud over de allerede afgivne oplysninger til støtte for Bo Hamburgers påstand om Riis' opfordring til indkøb af EPO, Tyler Hamiltons påstand om Riis' medvirken ved blodddoping og Riis' egen brug af blodddoping samt Michael Rasmussens påstand om det udbredte kortisonmisbrug på Team CSC, fortalt undersøgelsesgruppen om sit generelle indtryk af forholdene på Team CSC. Han har desuden givet konkrete eksempler på, hvornår, hvordan og med hvem Bjarne Riis har drøftet brug af doping.

Jaksche har således fortalt undersøgelsesgruppen, at han har haft et langt og tæt forhold til Bjarne Riis – også selv om han kun kørte for Riis' hold et enkelt år i 2004. Han var således sammen med Riis på Team Telekom-holdet i 1999 og trænede også med Riis i 2000, efter at Riis havde stoppet sin aktive karriere. Jaksche mener, at det for Bjarne Riis *"was a normal procedure to be involved in doping"*, og beskriver, at Riis' holdning til doping i hans aktivkarriere afspejlede sig i sætningen *"Take all you can get, and take double"* – en sætning, som Riis ofte brugte over for Jaksche.

Jaksche har endvidere om sin tid på Team CSC i 2004 fortalt til undersøgelsesgruppen, at *"a lot of people in cycling did not push you, but Bjarne Riis was definitely one of the guys who would push you. Bjarne always wanted to know everything you were doing"*. Jaksche understreger over for undersøgelsesgruppen, at Riis ikke tvang ham til at tage doping: *"Bjarne Riis saw doping as part of the job, never a question if it was good or bad or illegal or not. Bjarne Riis would have accepted if I had wanted to ride clean, but if performances were bad, I would have been kicked out."*

Jaksche kom til Team CSC fra det spanske hold ONCE, hvor al dopingbrug var organiseret af holdet. Det betød, at Jaksche ikke vidste særlig meget om, hvor meget doping, man skulle tage, og hvilke stoffer man kunne blive testet for, da han startede på Team CSC i 2004. På Team CSC var dopingbrug ikke organiseret af holdet. Riis fortalte ham, at holdlægerne var der for at give råd og informationer, men at de aldrig ville levere EPO, testosteron eller væksthormon til rytterne. Lægerne ville kun sørge for at give kortison og Synachten direkte til rytterne. Jaksche har endvidere modtaget saltvandsinjektioner af lægerne på Team CSC for at bringe hæmatokritværdien ned.

Jaksche havde derfor mange drøftelser med Riis om risici ved at tage doping. Riis kendte til Jaksches dopingbrug fra Team Telekom-tiden og træningstiden i Italien. Et eksempel på en sådan samtale mellem Riis og Jaksche var den i medierne meget omtalte samtale i en skilift i Toscana i 2004, hvor de ifølge Jaksche drøftede, hvordan man skulle bruge doping uden at blive opdaget.

Jaksche drøftede dog aldrig blodtransfusioner med Riis. I 2004 foretog UCI fortsat ikke uanmeldte tests uden for konkurrence, og da Jaksche ikke var en rytter, der satsede på de store etapeløb, fandt han, at han ikke behøvede at tage blodddoping, men kunne klare sig med det normale EPO-program uden den store risiko for at blive opdaget. Jaksche brugte ikke blodddoping på Team CSC og startede først på den form for doping, da han kom til Liberty Seguros-Würth, som i 2005 satte ham i forbindelse med Fuentes. Jaksche var en af de ryttere, der blev afsløret som blodddopingkunder hos Fuentes i forbindelse med Operation Puerto i 2006. Jaksche tilstod og afgav vidneudsagn til det tyske politi i 2007 om sit eget dopingbrug.

Jaksche forlod ikke Team CSC i 2004 på grund af uoverensstemmelser med Riis. Jaksche var glad for at være hos Riis, men Riis havde problemer med at få finansieringen af holdet til den næste sæson på plads, og Jaksche tog derfor imod et tilbud fra Manolo Saiz fra Liberty Seguros-Würth.

Jaksche har endvidere over for undersøgelsesgruppen nævnt, at han i forbindelse med en træningslejr i 2004 sad ved siden af en af holdets ryttere og overhørte rytteren spørge Riis *"Er det ok, at vi starter vores eget EPO-program i træningslejren"*. Ifølge Jaksche svarede Riis, at det selvfølgelig var ok, og at han håbede, at rytteren allerede var gået i gang med EPO-programmet.

Jaksche har endvidere fortalt til undersøgelsesgruppen, at han - efter selv at have erkendt at være bloddopingklient hos Fuentes - i 2007 eller 2008 blev afhørt af det italienske politi og i den forbindelse fik at vide, at Ivan Basso allerede i 1999 blev henvist til Fuentes. Ifølge Jaksche havde Basso således allerede arbejdet med Fuentes i 5 år, før han kom til Team CSC.

Jaksche er sikker på, at Bjarne Riis havde kendskab til dopingprogrammerne for alle de af holdets ryttere, som var kunder hos Fuentes. Det skyldes ifølge Jaksche bl.a., at Riis som teamchef havde kendskab til rejseplaner, som f.eks. gik fra Milano via Madrid til Frankrig. Disse rejser var længere end de normale direkte flyvninger, men blev ifølge Jaksche brugt til at gennemføre blodtransfusioner hos Fuentes. At flyve fra Malpensa til Paris over Madrid er dyrere end en normal direkte flyvetur, og ifølge Jaksche skulle Riis som teamchef give den nødvendige tilladelse hertil.

Endelig har Jaksche fortalt undersøgelsesgruppen, at han i foråret 2007 talte med Ivan Basso om Bjarne Riis på et tidspunkt, hvor Basso - i kølvandet på Operation Puerto - ikke havde noget hold at køre på. Jaksche og Basso talte ifølge Jaksche om Riis' opførsel i forbindelse med Operation Puerto, hvor Basso blev trukket ud af Tour de France lige før starten i 2006 og fyret fra Team CSC ovenpå afsløringer i medierne om, at Basso var kunde hos Fuentes. Basso var ifølge Jaksche sur over, at Riis ifølge Jaksche *"was putting oil into the flames by telling the public how disappointed he was and felt betrayed by Jaksche and Basso."* Både Basso og Jaksche fandt, at Riis var hyklerisk, da han vidste, hvad der var sket på Team CSC.

Den daværende pressechef for team CSC Brian Nygaard oplyser over for undersøgelsesgruppen, at Bjarne Riis oprindeligt ikke ville suspendere Basso, men først da Nygaard satte sin stilling ind på, at Basso skulle suspenderes, ændrede Riis holdning.

Bjarne Riis afviser over for undersøgelsesgruppen at have haft kendskab til Bassos doping. Riis oplyser, at han først fik kendskab til, at Basso kunne have en forbindelse til Fuentes, da medierne skrev om det i forbindelse med Giro d'Italia 2006. Ifølge Riis tog han en samtale med Basso, der forsikrede ham, at der ikke var noget problem. Riis har oplyst til undersøgelsesgruppen, at han derfor ikke kunne fyre Basso alene på baggrund af rygter i pressen.

Da det siden blev afsløret i medierne i forbindelse med Tour de France-starten i 2006, at Basso var kunde hos Fuentes, tog Riis endnu en samtale med Basso, hvor Basso ifølge Riis erkendte at have løjet for Riis om sin forbindelse til Fuentes, hvorefter Riis suspendede Basso og trak ham ud af Touren kort før start. Riis afviser, at der skulle have været en uenighed om, hvorvidt Basso skulle suspenderes, og Riis afviser også, at det først var efter pres fra Nygaard, at han besluttede sig for at suspendere Basso.

Riis oplyser endvidere over for undersøgelsesgruppen, at han siden Bassos fyring fra Team CSC i 2006 og til Bassos genansættelse på holdet til sæsonen 2015 i hele perioden har haft personlig kontakt med Basso bl.a. via sms.

Riis afviser også over for undersøgelsesgruppen at have haft kendskab til, at flyture blev bestilt til at gå via Madrid. Ifølge Riis var det folkene på kontoret, der tog sig af disse ting, og han har ikke haft kendskab til, at sådanne flybestillinger i givet fald har fundet sted.

Riis afviser også over for undersøgelsesgruppen at have haft kendskab til Jaksches dopingbrug. Den eneste rytter, som Riis har haft kendskab til brugte doping, har været Hamilton. Derudover havde Riis en alvorlig mistanke om, at Michael Rasmussen også brugte doping på grund af hans høje hæmatokrittal i Lucca i 2002.

5.1.9 TEAM CSC'S INTERNE ANTIDOPINGPROJEKT (2006-2009)

Team CSC indledte i 2006 et internt antidopingprojekt under ledelse af læge Rasmus Damsgaard, som tidligere havde været ansat i Anti Doping Danmark, og som på det tidspunkt fremstod som en af Team CSC's hårdeste kritikere i medierne på dopingområdet. Projektet, som varede til 1. januar 2009, bestod i et samarbejde mellem Bispebjerg Hospital og Team CSC, som via en fondskonstruktion betalte hospitalet for at udføre et antidopingprogram, som indebar, at holdets ryttere blev dopingtestet internt særdeles ofte og således udover de officielle UCI- og ADD-tests. Resultaterne blev monitoreret med henblik på at finde unormale udsving i diverse værdier, der kunne tyde på brug af doping.

For at sikre projektets troværdighed og uafhængighed var Damsgaard således frem til 1. januar 2009 ansat af hospitalet og ikke direkte under Team CSC. Projektet stoppede med udgangen af 2008, hvor UCI indførte et tilsvarende blodprofilprogram og dermed gjorde Team CSC's interne profilprogram overflødigt. Rasmus Damsgaard fortsatte dog med at være tilknyttet Team CSC i 2009, da holdet stadig gerne ville have, at Damsgaard kiggede holdets rytteres testresultater igennem. Damsgaard indgik også et samarbejde med cykelholdet Astana fra 1. januar 2008.

Samarbejdet mellem Team CSC og Rasmus Damsgaard har været meget omdiskuteret i den danske idrætsverden og i medierne: Var det – som det blev annonceret – et antidopingprojekt, der skulle medvirke til dopingfri cykelsport på holdet, var det et smart PR-nummer, der skulle genskabe Team CSC's troværdighed i offentligheden og blandt sponsorer oven på Operation Puerto og Basso-skandalen, eller var det et skalkeskjul for en sofistikeret monitorering af dopingbrug?

Undersøgelsesgruppen har under interviews med en række Team CSC-ryttere spurgt ind til, hvorledes Damsgaards program blev italesat og fungerede internt på holdet. Ingen af disse ryttere har fået noget andet indtryk af antidopingprogrammet end, at det skulle opdage dopingbrug.

Daværende pressechef på Team CSC Brian Nygaard har over for undersøgelsesgruppen oplyst, at det var ham, der fandt på ideen med at spørge Damsgaard, om han ville indgå et samarbejde med Team CSC om et internt antidopingprogram. Nygaard lægger ikke skjul på, at der var et behov for at rehabilitere Team CSC efter Ivan Basso-sagen, men at projektet var oprigtigt ment som et dopingbekæmpelses-initiativ. Han forelagde ideen til Bjarne Riis, som uden større betænkningstid erklærede sig rede til at lægge midler i projektet.

Bjarne Riis har til undersøgelsesgruppen bekræftet, at det var Brian Nygaard, der fik ideen, som Riis fandt rigtig god, da Damsgaard var "en af vores største kritikere". Riis anfører, at samarbejdet gav Damsgaard frie hænder til at lave et antidopingprogram, og han siger samtidig, at han godt ved, at mange mennesker mente, at han udelukkende gjorde det for at beskytte sig selv og sit hold, men at projektet reelt betød et så stort fremskridt for dopingbekæmpelsen, at det senere blev overtaget af UCI og var forløberen for WADA's biologiske pas.

Rasmus Damsgaard har til undersøgelsesgruppen forklaret, at han sagde ja til Team CSC's tilbud om samarbejde, da det ville give ham chancen for at gøre det, han ikke havde haft mulighed for i Anti Doping Danmark. Han ville tage det blodprofilprogram, som professor Bengt Saltin havde udviklet for skisporten efter dopingskandalerne ved VM i Lahti i 2001, og indføre det på holdet. Det ville efter Damsgaards opfattelse være banebrydende.

Antidopingprogrammet blev underlagt Bispebjerg Hospital. Selve dopingkontrollen blev i 2007 udført af det svenske antidopingfirma, IDTM, og i 2008-2009 af det tyske firma, PWC. Ifølge

Damsgaard var både han og Bispebjerg Hospital klar over, at et samarbejde med Bispebjerg Hospital kunne bruges af Team CSC som imagepleje. Ifølge Damsgaard bekymrede det dog imidlertid hverken ham selv eller Bispebjerg Hospital. De var ifølge Damsgaard overbeviste om, at de ville fange dem, der virkelig snød, og at det ville komme bag på Team CSC, hvor meget man kunne se via blod- og urinprofilprogrammet.

Værdier på en enkelt Team CSC-rytter fik i 2007 særlig opmærksomhed. Ifølge Damsgaard viste yderligere analyser samt eksterne ekspertudtalelser, at rytterens værdier ikke var dopingrelaterede, men skyldtes udøverens længerevarende konkurrenceaktivitet op til prøvetagningen. Erfaringen og konklusionen på analysen af netop disse værdier på Team CSC-rytteren har ifølge Damsgaard medvirket til forbedring af blodprofildelen af det biologiske pas, idet man her blev opmærksom på, at eventuel længerevarende konkurrenceaktivitet kan give udsving i blodprofilen på grund af øget plasma volumen og dermed reduceret hæmoglobinkoncentration. Derfor stilles i dag et uddybende spørgsmål til alle udøvere i forbindelse med blodprøvetagning til blodprofildelen af det biologiske pas om eventuel konkurrenceaktivitet i de forudgående tre dage, for herved at undgå "falsk positive" profiler.

Damsgaard har oplyst til undersøgelsesgruppen, at han aldrig har påstået, at Bispebjergs antidopingprogram kunne garantere, at alle CSC-ryttere var rene i denne periode. Programmet kunne ifølge Damsgaard omgås, ligesom alle tidligere og nuværende programmer, og der var usikkerheder, især i 2007, men også i 2009, hvor UCI overtog testningen. Damsgaard mener dog, at programmet på daværende tidspunkt var langt bedre end noget andet antidopingarbejde, der blev udført. Faktisk ville programmet ifølge Damsgaard også være bedre end de fleste antidopingprogrammer, der udføres i dag. Damsgaard er af den opfattelse, at der i sommeren 2006 skete et paradigmeskift på Team CSC, som betød, at både ryttere og ledere ønskede at stoppe dopingbrug på holdet. Et tegn herpå er ifølge Damsgaard ikke blot, at der ikke har været sager med ryttere på holdet siden, men at holdet i 2009 – da UCI overtog blodprofilprogrammet – undrede sig over, at de ikke blev testet lige så meget som i 2007 og 2008.

5.1.10 OPFORDRING TIL CARLOS SASTRE OM AT BRUGE BLODDOPING (2008)

En kilde, som var en del af Team CSC-holdet i 2008, og som ønsker at være anonym, har oplyst til undersøgelsesgruppen, at den spanske cykelrytter og vinder af Tour de France 2008 Carlos Sastre, som kørte for Team CSC 2002-2008, har fortalt vedkommende, at Bjarne Riis i 2008 opfordrede ham (Sastre) til at bruge blodddoping med små poser. Riis skulle have sagt til Sastre: *"I guess you could still use small blood bags. The others are using it. We know for sure that Discovery are using it."* Kilden tror i øvrigt, at Riis havde denne viden om Discovery fra Ivan Basso, som kørte for Discovery i 2007. Denne opfordring fra Riis til Sastre skulle ifølge den anonyme kilde have været en medvirkende årsag til, at Sastre på trods af sin Tour de France-sejr i 2008 forlod Team CSC i 2008.

Bjarne Riis har til undersøgelsesgruppen oplyst, at det er korrekt, at Sastre har fortalt ham, at han var vred og følte, at Riis havde opmuntret ham til at bruge blodddoping. Riis siger imidlertid til undersøgelsesgruppen, at Sastre har misforstået ham. Ifølge Riis foregik samtalen mellem Riis og Sastre på deres fælles hotelværelse i forbindelse med træning i alperne op til Tour de France i 2008 og drejede sig om, hvorvidt der fortsat var ryttere, der tog blodddoping. Riis har - ifølge Riis selv - under samtalen sagt, at det stadig var muligt at bloddope sig, og Sastre må ifølge Riis have misforstået dette og taget det som en opfordring.

Ifølge Bjarne Riis havde Sastre således opfattet *"I guess you could still use small blood bags"* som møntet på Sastre personligt og ikke i den betydning, som Bjarne Riis mente, nemlig at "jeg tror/gætter på, at man stadig kan bruge små blodposer" – altså en generel betragtning, der ikke var møntet konkret på Sastre.

Riis har endvidere forklaret til undersøgelsesgruppen, at det først gik op for ham, at Sastre måtte have misforstået ham, da han flere måneder senere talte med ham under cykelløbet Spanien Rundt i efteråret 2008. Det var her, at Sastre fortalte, at han mente, at Riis havde opmuntret ham til at tage blodddoping. Riis har forklaret, at han sagde til Sastre, at han misforstod ham, men ved ikke, om Sastre accepterede forløbet som en misforståelse. Riis understregede samtidig, at han ikke har noget problem med Sastre i dag.

Sammenfatning:

Ovennævnte forhold ligger inden for antidopingreglernes forældelsesfrist. Det er imidlertid undersøgelsesgruppens vurdering, at der ikke er bevismæssigt grundlag for at fastslå et brud på Antidopingreglerne, og at ADD derfor ikke kan rejse dopingsag mod Bjarne Riis for de nævnte forhold.

5.1.11 FRANK SCHLECKS TILKNYTNING TIL FUENTES (2006)

Kort før afslutningen af Tour de France 2008 (25. juli 2008) bragte Süddeutsche Zeitung en artikel om en forbindelse mellem Frank Schleck og Dr. Fuentes. Den 26. september 2008 fulgte avisen historien op med en uddybende artikel om, at Schleck i marts 2006 skulle have overført 6.691 Euro (ca. 50.000 kr.) til Fuentes' konto i selskabet "Codes Holding". Kontoen, som Schleck havde overført penge til, var den samme, som Jörg Jaksche og Jan Ullrich brugte, da de betalte for deres ydelser hos Fuentes. Overførslen skete på et tidspunkt, hvor Frank Schleck på Team CSC havde Kim Andersen og Bjarne Riis som træningsrådgivere.

Süddeutsche Zeitungs beviser blev efterfølgende bekræftet af de luxembourgiske dopingmyndigheder, og den 3. oktober erkendte Schleck at have foretaget pengeoverførslen, men benægtede samtidig at have mødt Fuentes. Pengene skulle ifølge Schleck være betalt for træningsrådgivning. Samme dag suspenderede Bjarne Riis Schleck fra Team CSC, indtil der kom en afklaring på sagen.

Bjarne Riis har til undersøgelsesgruppen forklaret, at han ikke havde nogen grund til at fyre Frank Schleck, da historien kom frem i 2008, idet der manglede beviser. Han valgte at acceptere Frank Schlecks forklaring om, at der alene var tale om en pengeoverførsel for træningsvejledning samt at afvente udfaldet af den undersøgelse, som det luxembourgiske dopingagentur iværksatte af sagen.

Det luxembourgiske dopingagentur erklærede den 8. december 2008 undersøgelsen for afsluttet, idet der ikke var fundet beviser for overtrædelse af dopingreglerne.

Undersøgelsesgruppen har spurgt ryttere, som kørte på holdet i 2008, om hvordan holdet håndterede informationerne om Frank Schlecks tilknytning til Fuentes. Flere ryttere har til undersøgelsesgruppen fortalt, at der ikke tilgik dem information om sagen, men at de var af det indtryk, at det ikke var tilladt ryttere at entrere med andre end holdets egne trænere og læger.

På spørgsmålet om hvorvidt de selv spurgte ind til Frank Schlecks tilknytning til Fuentes for at få klarhed over sandheden i historien, har flere ryttere fortalt til undersøgelsesgruppen, at de var tilbageholdende med at blande sig i sagen. Som en af de ryttere undersøgelsesgruppen har talt med formulerede det: *"Det, at nogle ryttere har været hos Fuentes, gør, at jeg har et job"*.

Sammenfatning:

Undersøgelsesgruppen finder, at det i 2008 var det alment kendt, at Dr. Fuentes havde medvirket til bloddoping af en række cykelryttere og andre sportsfolk. Fuentes har derimod aldrig været kendt for at fungere som træner eller levere træningsvejledninger. Alligevel accepterede Bjarne Riis og Team CSC Frank Schlecks forklaring om, at pengeoverførslen var sket som betaling for træningsrådgivning. Hverken Schlecks eller Riis' forklaringer anses af undersøgelsesgruppen som sandsynlige. Undersøgelsesgruppen finder dog ikke, at de foreliggende oplysninger giver ADD anledning til rejsning af dopingsag mod Bjarne Riis.

5.2 UNDERSØGELSESGRUPPENS SAMMENFATNINGER OG KONKLUSIONER

5.2.1 VURDERING AF INTERVIEWPERSONERNES TROVÆRDIGHED

Vurderingen af forholdene på Team CSC og ledelsens kendskab og/eller medvirken til dopingbrug bygger – som det fremgår af det foregående – alene på udsagn fra interviewede personer. Der foreligger ikke tekniske beviser i form af positive dopingprøver e.l. Det er dog væsentligt at understrege, at vidneudsagn også er beviser, og f.eks. USADA lagde i sin *reasoned decision* i US Postal-sagen stor vægt på de indhentede udsagn fra en lang række interviews. Også WADA-kodekset og dermed de Nationale Antidopingregler anfører, at *"fakta om overtrædelser af Antidopingreglerne kan tilvejebringes ved hjælp af alle pålidelige midler, herunder tilståelser."* Undersøgelsesgruppen har derfor under hele forløbet været meget bevidst om, at det er vigtigt at vurdere de enkelte interviewpersoners troværdighed.

En række personers påstande om forholdene på Team CSC i perioden fra slutningen af halvfemserne op til i dag, er således ikke medtaget i nærværende rapport. Det skyldes, at der enten er tale om historier, der alene er baseret på andenhåndsviden, at historierne er af for generel karakter, eller at påstandene ikke er bakket delvist eller helt op af andre interviewede personer.

Undersøgelsesgruppen er ligeledes bevidst om, at de interviewede personer kan have personlige motiver, der kan bevirke, at de er kommet med helt eller delvist urigtige udsagn over for undersøgelsesgruppen. Personer, der anklager Bjarne Riis eller andre CSC-ledere for forhold, kan bære personligt nag til dem og dermed bevidst eller ubevidst komme med urigtige eller forvrængede historier. Omvendt kan personer, der forsvarer Riis eller andre CSC-ledere mod beskyldninger om kendskab og/eller medvirken til dopingbrug, være i et afhængighedsforhold til Riis eller den etablerede cykelverden som sådan, der gør, at de af frygt for at miste deres arbejde eller position har givet undersøgelsesgruppen en usand version eller fortiet forhold af interesse for undersøgelsen.

Undersøgelsesgruppen skal i den forbindelse bemærke, at den er af den opfattelse, at den sidstnævnte type af personlige motiver – afhængighedsforholdet til Team CSC/Riis eller cykelverdenen som helhed – har været en større hæmsko for undersøgelsens bestræbelser på at finde sandheden om dopingforholdene på Team CSC end de personlige hævnmotiver, som har kunnet spores i nogle personers udsagn. Således har en række af både de nuværende og tidligere ryttere og ledere fra Team CSC haft enten en forbløffende dårlig hukommelse om forholdene på Team CSC, eller også har de vist sig meget uvillige til at tale om forholdene under samtalerne med undersøgelsesgruppen. Enkelte ryttere og ledere har meddelt, at de enten ikke har ønsket at medvirke, eller også har det ikke været muligt at komme i kontakt med dem eller få et svar fra dem, om de ville give møde for undersøgelsesgruppen.

Enkelte personers forhold til Team CSC/Riis og/eller cykelverdenen som helhed har bevirket, at de har følt sig nødsaget til at bede om at optræde anonymt i nærværende rapport. Undersøgelsesgruppen har i hvert enkelt tilfælde forsøgt at overbevise disse personer om, at de burde optræde i rapporten med navns nævnelse, da det alt andet lige vil styrke de pågældende

udsagn, men undersøgelsesgruppen har også måttet respektere ønsket om anonymitet. Undersøgelsesgruppen har naturligvis kendskab til de anonyme personers navne, og de anonyme personer har alle været igennem omfattende interviews, for at undersøgelsesgruppen kunne være sikker på troværdigheden i deres udsagn.

En række personer har ikke lagt skjul på, at de har følt sig dårligt behandlet af Bjarne Riis på tidspunkter i deres karriere, og disse personer kan bære nag eller have et hævnmotiv, der kunne forlede dem til at komme med urigtige påstande. Det drejer sig især om Bo Hamburger, der følte sig svigtet af Riis, men også til en vis grad Michael Rasmussen, Jörg Jaksche og Tyler Hamilton, som alle har udtrykt, at de på tidspunkter i deres karriere følte det hyklerisk, at Riis tog afstand fra dem, selv om han havde kendskab til og/eller medvirkede til deres dopingbrug. For alle fire personer gælder det dog, at de ikke står alene med deres påstande, men bakkes op af andre personers udsagn. Endvidere er deres udsagn detaljerede og sammenhængende, hvilket styrker troværdigheden.

Det skal endvidere bemærkes, at Hamilton har afgivet vidneudsagn om bl.a. Riis under vidneansvar ved en italiensk domstol samt i Fuentes sagen. Jörg Jaksche har vidnet i sagen mod Universitetsklinikken i Freiburg samt til italiensk politi. Rasmussen har indgået en aftale med Anti Doping Danmark, DIF og WADA, som har givet ham en strafnedsættelse, men under forudsætning af, at han fortæller sandheden til Anti Doping Danmark og DIF. Gribes han i væsentlige fortællinger eller løgne, kan han blive indbragt for DIF's Dopingnævn med påstand om ophævelse af strafnedsættelsen. Rasmussen har endvidere afgivet vidneudsagn under vidneansvar i sag mod Rabobank-lægen Geert Leinders, hvor den amerikanske dopingmyndighed AAA fandt hans udsagn troværdigt.

Undersøgelsesgruppen har derfor alt i alt vurderet, at de fire tidligere Team CSC-ryttere - Hamburger, Rasmussen, Hamilton og Jaksche – har afgivet troværdige oplysninger.

Undersøgelsesgruppen skal i den forbindelse bemærke, at det er naturligt, at en række personer kan have svært ved at huske præcise tidspunkter, stedangivelser og andre detaljer om forhold, der har fundet sted for en række år siden. Det er derimod mindre forståeligt, hvis de interviewede personer slet ikke kan huske vigtige forhold i deres tilværelse, som undersøgelsesgruppen har oplevet under flere interviews.

5.2.2 KUNNE DER REJSES DOPINGSAG MOD BJARNE RIIS?

Ifølge de Nationale Antidopingreglers artikel 3 har ADD ansvaret for at bevise, at en overtrædelse af Antidopingreglerne har fundet sted. Beviskravet er, at ADD skal kunne påvise en overtrædelse af Antidopingreglerne på en måde, der tilfredsstiller DIF's Dopingnævn, når beskyldningens alvor tages i betragtning. I alle sager skal beviskravet være højere end en rimelig sandsynlighed for doping, men det kræves ikke, at enhver tvivl er fjernet.

Det er undersøgelsesgruppens vurdering, at der uden forældelsesfrist i Antidopingreglerne ville være grundlag for, at ADD rejste dopingsag mod Bjarne Riis for overtrædelse af DIF's daværende Dopingregulativs § 6, stk. 8 om den, der *"tilskynder eller medvirker til, at en person anvender doping"*. Reglen genfindes i dag mere detaljeret i de Nationale Antidopingreglers art. 2.9 om "medvirken", hvorefter det er forbudt *"at assistere med, opmuntre til, hjælpe med, tilskynde til, konspirere mod, dække over eller enhver anden form for forsætlig medvirken, der involverer en overtrædelse af Antidopingreglerne"*.

Denne vurdering bygger bl.a. på følgende bevisgrundlag:

- Bjarne Riis har erkendt, at han som holdejer og ledende sportsdirektør, mens Tyler Hamilton var ansat på Riis' hold, var vidende om, at Tyler Hamilton samarbejdede med Fuentes om brug af blodddoping, og Riis har videre erkendt, at han i sin aktive karriere havde prøvet blodddoping og derfor havde kendskab til, hvordan blodddoping foregik.

Her er tale om en erkendelse fra Riis' side.

- Bjarne Riis har opfordret Bo Hamburger til at skaffe EPO til Jörg Jaksche.

Denne vurdering bygger på, at Bo Hamburgers påstand herom bekræftes af Jörg Jaksche, som oplyser selv at have overhørt Riis' opfordring.

- Der foregik omfattende brug af kortison på Riis' hold, uden at der var en medicinsk gyldig grund herfor.

En række navngivne og ikke-navngivne ryttere og sportsdirektører har over for undersøgelsesgruppen oplyst, at der generelt i cykelsporten og konkret på Riis' hold var en brug af kortison som præstationsfremmende middel imod reglerne. Michael Rasmussen, Tyler Hamilton, Jörg Jaksche og Alex Pedersen har således alle udtalt til undersøgelsesgruppen, at der blev givet kortison uden medicinsk belæg herfor på Riis' hold.

- Bjarne Riis var i sin egenskab af holdejer og ledende sportsdirektør vidende om, at også andre ryttere på holdet end Tyler Hamilton brugte doping.

Denne vurdering bygger på, at tre andre ryttere end Hamilton – Bo Hamburger, Michael Rasmussen og Jörg Jaksche – har oplyst, at Riis vidste, at de tog doping.

De tre rytteres udtalelser til undersøgelsesgruppen bakkes endvidere op af andre personers udsagn:

Hamburgers påstand bakkes op af Alex Pedersen, som har selv har overværet en konkret samtale mellem ham selv, Hamburger og Riis, som viser Riis' kendskab til Hamburgers brug af EPO, før resultatet af Hamburgers dopingprøve forelå.

Johnny Weltz, som var involveret i Michael Rasmussens sag vedrørende et for højt hæmatokrittal på grund af EPO-brug, og som havde konkrete samtaler med Riis om de for høje værdier, bakker Michael Rasmussens påstand om Riis' kendskab til Rasmussens EPO-brug op ved at udtale til undersøgelsesgruppen, at han er sikker på, at Bjarne Riis vidste, at Rasmussen tog EPO. Der er dog her tale om en generel overbevisning og ikke en gengivelse af en konkret samtale eller episode, der viser, hvorfor Weltz fik denne overbevisning.

Endelig bekræfter Tyler Hamilton at have haft samtaler med Jörg Jaksche i 2007, hvor Jaksche og Hamilton udveksler erfaringer fra deres tid hos Riis og er enige om, at Riis har opført sig hyklerisk ved at tage afstand fra dem offentligt efter deres dopingdomme. Hamiltons viden om Riis' kendskab til Jaksches dopingbrug er dog andenhåndsviden, da den stammer fra Jaksche selv.

Undersøgelsesgruppen finder, at den blotte viden om regelbrud giver en leder en handlepligt, som Bjarne Riis ikke har levet op til. Tværtimod har han som minimum stiltiende accepteret brug af doping, hvilket efter undersøgelsesgruppens opfattelse falder ind under Antidopingreglernes forbud mod medvirken, der bl.a. omfatter at dække over overtrædelser af Antidopingreglerne. Det samme gør sig efter undersøgelsesgruppens opfattelse gældende for Johnny Weltz og Alex Pedersen, men Riis har som holdejer og ledende sportsdirektør haft et større ansvar end de øvrige, da det er ham, der som øverste chef var i stand til at træffe de afgørende beslutninger om at suspendere dopingbrugere og melde dem til antidopingmyndighederne.

Undersøgelsesgruppen vurderer samtidig, at forældelsesfristen i WADA kodekset - og dermed i de danske Antidopingregler, som var 8 år til og med 31. december 2014 og er 10 år fra 1. januar 2015, forhindrer, at ADD nu kan rejse dopingsag mod Bjarne Riis.

Undersøgelsesgruppen finder på ovenstående baggrund, at der er et stort behov for at skærpe ledelsesansvaret på cykelholdene inden for den professionelle cykelsport og har udarbejdet en række forslag til at komme disse ledelsessvigt til livs, jfr. afsnit 8.

6 DOPINGKONTROLINDSATSEN

Der er sket en massiv udvikling af antidopingarbejdet i den periode, undersøgelsen omfatter - både med hensyn til analysemetoder og dopingkontroller, ikke mindst efter at det internationale antidopingagentur WADA blev oprettet i november 1999.

Antallet af dopingprøver foretaget både i og udenfor konkurrence har været støt stigende både i Danmark og internationalt, og analysemetoderne og dermed muligheden for bl.a. også at spore de stoffer, som kroppen selv producerer, herunder EPO, væksthormon og testosteron, har gennemgået en åbenlys forbedring. Men på trods af både stigning i antal af tests og udviklingen af avancerede analyser afspejles dette ikke i en tydelig relativ stigning i antallet af positive dopingprøver siden 1985. Årsagerne til, at indsatsen ikke har været tilstrækkelig, kan være flere i et komplekst samspil mellem systemiske og organisatoriske årsager og i de menneskelige og politiske faktorer.

For noget har ikke virket efter hensigten. Enten har systemet været for hullet eller for gennemskueligt eller analysemetoderne for utilstrækkelige. Mest sandsynligt er der tale om en kombination af disse faktorer.

Det organiserede og målrettede antidopingarbejde har ikke mange år på bagen. Manglerne i den internationale cykelunion UCI's dopingkontrolindsats gennem årene er indgående beskrevet i CIRC-rapporten og skal ikke diskuteres i detaljer i denne rapport. Det verdensomspændende antidopingagentur WADA blev som nævnt først oprettet i 1999, og det første WADA kodeks, som er det fælles regelsæt, som nationale idrætsorganisationer, regeringer og internationale sportsorganisationer har tiltrådt, trådte i kraft i 2003. Selvstændige nationale antidopingorganisationer (NADO'er) er gradvist blevet oprettet med Anti Doping Danmark som en af de tidlige med start i 2005. Selv store idrætsnationer som Spanien er først kommet til for nyligt med oprettelsen af den spanske NADO i 2012 efterfulgt af en lovgivning på området, der trådte i kraft i 2013. Dette har betydet at målrettetheden og samarbejdet på antidopingområdet ikke har været optimalt og først er kommet op i et nogenlunde gear i midten af 00'erne.

Man skulle håbe, at kontinuerlig brug af velkendte dopingmidler såsom EPO eller anabole steroider, før eller siden burde resultere i en positiv dopingprøve, såfremt dopingkontrol udføres med jævne mellemrum. Der er dog efterhånden en del eksempler på atleter, der har dopet sig, og som har fået foretaget rigtig mange tests, uden at der er kommet en eneste positiv prøve ud af det. To af de mere kendte er Lance Armstrong og Marion Jones. *"Jeg har aflagt mere end 500 dopingprøver i løbet af min karriere, og jeg er aldrig testet positiv"*, har Lance Armstrong udtalt, og tilsvarende har Marion Jones sagt: *"Jeg er ikke testet positiv på en eneste dopingtest. Jeg har aflagt mere end 160 dopingprøver, og jeg er aldrig testet positiv"*.

Michael Rasmussen har været testet kontinuerligt fra 1998-2010, hvor han har dopet sig, uden at det har resulteret i en positiv prøve. Tilsvarende har en række tidligere ryttere fortalt undersøgelsesgruppen, at de brugte EPO og i nogle tilfælde f.eks. væksthormon og testosteron i 1990'erne og frem til ca. 2003, og at de i perioden har været testet adskillige gange af både DIF/Team Danmarks Dopingkontroludvalg, UCI og Pro Tour arrangørerne i Italien, Frankrig og Spanien, uden at prøverne har været positive. Det hører med til historien, at en test for EPO først blev indført i 2000 og for væksthormon først i 2008, men samtidig viser en række af undersøgelsesgruppens interviews, at EPO-testen ikke afholdt rytterne fra at bruge EPO.

Der er flere kritiske områder, der kan have betydning for, om kontrolarbejdet er effektivt. Planlægningen og udførelsen af kontrolarbejdet samt analysemetoderne spiller helt afgørende roller, og andre forhold såsom udvikling af medicinske produkter kan spille ind. I de kommende afsnit vil undersøgelsesgruppen vurdere disse områder på baggrund af de foretagne interviews og anden tilgængelig viden.

6.1 KONTROLARBEJDET

Test- og kontrolarbejdet er kun en del af et succesfuldt antidopingarbejde – ikke desto mindre er det en meget vigtig del, og den skal være så effektiv som mulig. Ligesom det blev konkluderet i CIRC's rapport, kan undersøgelsesgruppen konstatere, at dopingkontrollen i cykelsporten ikke har været særlig effektiv – især ikke i 90'erne og de tidlige 00'ere.

Undersøgelsesgruppen kan fra sine mange interviews konkludere, at den helt afgørende parameter for effektiviteten af kontrolarbejdet er risikoen for, at det bliver opdaget, hvis man snyder. Undersøgelsesgruppen har dog gennem en række udtalelser fra især tidligere ryttere kunnet konstatere, at det imidlertid i vid udstrækning har været muligt med en vis omtanke at snyde med minimal risiko for opdagelse.

På grund af de få tilstedeværende ressourcer kombineret med de meget store omkostninger, der er forbundet med kontrolarbejdet (lønninger, transport, analyser), har mange kontroller været planlagt ud fra et omkostningseffektivt synspunkt. Dette kan som udgangspunkt give god mening, når antidopingorganisationerne skal få så meget som muligt ud af de få midler, der er til rådighed.

I Danmark har dette f.eks. betydet, at man ofte har testet udøvere med bopæl i udlandet, når de har været på besøg i Danmark, eller når flere udøvere var samlet på et hotel og/eller var i nærheden af de større byer. På den måde har man både kunnet opsamle prøver fra flere atleter på en gang med samme kontrollantteam, og dopingprøverne kunne sendes samlet til laboratoriet. Denne praksis har også været udbredt i andre lande og i UCI. Flere professionelle ryttere, undersøgelsesgruppen har talt med, mener således, at de er blevet testet for ofte, når de har været hjemme i Danmark, og i stedet burde testes oftere i forbindelse med træningsophold i udlandet.

Ligeledes har flere interviewpersoner påpeget over for undersøgelsesgruppen, at selve tidspunktet for kontrollen har været let at gennemskue for de observante udøvere, trænere og ledere. Ofte har det været de samme kontrollanter, der har været benyttet, og de har opbygget forskellige rutiner i forbindelse med arbejdet. Man har ikke som kontrollant tænkt stort i at skjule sig – sandsynligvis ud fra en tanke om, at man ikke var kendt i miljøerne, og at det ikke betød meget, om holdene kunne regne ud, at der ville være en kontrol fra morgenstunden. Det har ofte betydet, at kontrollanterne er ankommet til samme hotel eller et hotel i nærheden af, hvor rytterne har været indkvarteret.

Interviewpersoner har fortalt til undersøgelsesgruppen, at der ikke skulle meget observation til, før man som rytter eller hold kunne vide, at der var ankommet dopingkontrollanter, og at kontrollen derfor skulle gennemføres næste morgen. Dette kunne give tid nok til enten ikke at indtage doping om aftenen eller at sørge for at fortynde blodet med tilført plasma eller endda tjekke ud med undskyldning om en skade.

Enkelte interviewpersoner er gået så vidt som at sige, at de på det nærmeste kunne *"stille uret efter dopingkontrollanterne"*, f.eks. når deres whereabouts viste, at de var kommet hjem til Danmark efter et ophold i udlandet. Det siger sig selv, at et kontrolsystem, hvor atleterne mere eller mindre kan regne ud, hvornår de bliver testet, aldrig kan være tilstrækkelig effektivt. Flere af de interviewpersoner, som er nuværende ryttere, har fortalt undersøgelsesgruppen, at dopingkontroller i Italien også er forudsigelige, idet de ryttere, der bor i samme område, typisk er blevet testet i samme omgang, når enten UCI eller ADD har sendt kontrollanter ud. Det har således været muligt at give hinanden besked, når dopingkontrollen er i området. Meget tyder på, at

antidopingmyndighederne i deres testplanlægning har været alt for naive i forhold til den massive snyd, de stod overfor.

Dopingkontrol uden for konkurrence er i sig selv et middel til at effektivisere dopingbekæmpelsen, men før 2005 var det meget sjældent, at cykelryttere blev testet uden for konkurrence. Man gjorde det i Danmark og visse andre lande, men normalt ikke i UCI-regi. Den, der ville snyde, kunne altså med lidt omtanke dope sig under træning og sørge for, at stoffet var ude af kroppen under konkurrencen.

Effektiviteten af dopingkontrol udenfor konkurrence blev yderligere forstærket med indførelse af regler for, at atleterne skal give oplysning om deres opholdssted, og at det kan medføre konsekvenser, hvis oplysningerne er forkerte. Whereaboutsreglerne blev indført med WADA-kodeksets indførelse i 2003, hvor de første retningslinjer blev beskrevet. I 2005 lancerede WADA pilotudgaven af det online system, der benyttes i dag til indrapportering af opholdssteder. Systemet blev kaldt ADAMS (Anti Doping Administration & Management System), og benyttes i dag både af atleter, NADOer, internationale forbund og laboratorier.

De whereaboutsregler, som benyttes i dag, blev beskrevet i det WADA-kodeks, der trådte i kraft i 2009. Her blev det tydeliggjort, at de atleter, der bliver udpeget til en prioriteret testgruppe, har pligt til at indberette oplysninger med mindst ét træffepunkt pr. døgn, sådan at de herved kan lokaliseres til uanmeldt dopingkontrol uden for konkurrence. Flere ryttere har fortalt undersøgelsesgruppen, at netop indførslen af whereaboutssystemet i forbindelse med dopingkontrol udenfor konkurrence gjorde det noget mere vanskeligt at dope sig uden at blive opdaget, men ryttere har også gjort undersøgelsesgruppen opmærksom på, at whereaboutssystemet ikke udgør hele løsningen, fordi det stadig er for forudsigeligt, hvornår der testes.

6.2 ANALYSER OG METODER

I sidste halvdel af 1960'erne begyndte en række internationale idrætsforbund at introducere dopingtests i forbindelse med afholdelsen af verdensmesterskaber. Testarbejdet var på det tidspunkt og i de følgende årtier relativt simpelt. Analyserne var begrænset til stimulanser og stoffer, der primært blev benyttet under konkurrence.

En analyse for en række "kunstige" anabole steroider var på plads i 1974, men sværere var det med de stoffer, som kroppen selv producerer naturligt i varierende mængder, såsom EPO, testosteron og væksthormon. For disse stoffer er den store udfordring at kunne adskille de tilførte stoffer fra dem, kroppen selv producerer, da der kun er meget små forskelle i stoffernes struktur. Helt op til vore dage har man arbejdet på at få en tilstrækkelig valid test for f.eks. væksthormon på plads.

6.2.1 EPO

"Jeg oplevede EPO som et konkurrencevilkår i 90'erne, men for mig ødelagde EPO noget af det fundamentale ved cykelsporten, nemlig at de mest seriøse ryttere blev bedre. Med EPO blev alle bedre."

Sådan har en tidligere dansk toprytter udtrykt det overfor undersøgelsesgruppen. Han tilføjede, at med EPO'ens indtog i cykelsporten blev den mentale grænse for sejr forskubbet, sådan at forstå, at de, der ikke dopede sig, var sat af på forhånd. Man troede ganske enkelt ikke, at man kunne vinde uden EPO,

EPO er et meget potent stof, som kan give en betydelig præstationsforbedring, og der er ingen tvivl om, at brugen har været så udbredt, at man nærmest kan tale om, at EPO revolutionerede cykelsporten i årene fra starten af 1990'erne.

Kunstigt EPO blev udviklet i sidste halvdel af 1980'erne og godkendt til medicinsk behandling af mennesker i 1989. EPO var forbudt efter dopingreglerne, men først fra 2000 havde dopinglaboratorierne en analyse for EPO klar til brug. Analyserne kunne (og kan) dog kun spore EPO i ganske få dage efter brugen. Det har betydet, at der har været en lang årrække, hvor man i praksis risikofrit har kunnet benytte EPO som doping. På grund af den korte sporingstid bliver kontrol af EPO først effektiv i forbindelse med et detaljeret system for whereabouts fra 2005 og omfattende kontrol uden for konkurrence.

Både før og efter indførelsen af analysen for EPO er utallige cykelryttere, der var været dopet med EPO, blevet testet negative, og cykelsporten og de enkelte ryttere har derfor opnået et uberettiget skin af renhed. Antidoping Norge skriver i en rapport (2014), at der ligefrem var en indstilling blandt rytterne om, at det, der ikke kunne testes for, ikke var doping, hvilket i realiteten var en *"kulturel legalisering af doping"* i feltet.

En tidligere dansk toprytter har fortalt undersøgelsesgruppen, hvordan rygterne om EPO's "mirakeffekt" spredte sig i feltet i begyndelsen af 90'erne, og hvordan man som rytter selv kunne opsøge apoteker i f.eks. Italien og købe stoffet, evt. med hjælp og vejledning fra kendte "dopinglæger".

Ifølge en af de tidligere ryttere, undersøgelsesgruppen har talt med, kan 1996 anses som det sidste år, hvor EPO kunne bruges "frit" i cykelsporten. Ved UCI's kongres i Geneve i 1997 indførtes hæmatokritgrænsen på 50% af "helbredsmæssige årsager", hvilket undersøgelsesgruppen anser som et udtryk for, at UCI godt vidste, hvad der foregik, og med 50%-grænsen ønskede at imødegå, at ryttere døde som følge af brug af EPO m.v., efter at en række dødsfald blandt ryttere bl.a. i Belgien blev kædet sammen med mulig brug af EPO.

En tidligere topleder på et professionelt cykelhold har fortalt undersøgelsesgruppen, at han havde diskuteret med en tidligere holdlæge, hvorfor denne tidligere havde medvirket til administration af EPO blandt cykelryttere. Svaret havde været, at det var for at forhindre, at rytterne slog sig selv ihjel ved at bruge EPO uden lægelig rådgivning.

En række tidligere ryttere har beskrevet deres brug af EPO under deres interviews med undersøgelsesgruppen. Flere ryttere har således beskrevet, at de selv stod for indkøb og brug af EPO efter indledende vejledning fra en læge. Undersøgelsesgruppen har videre fået beskrevet, at fordi EPO skulle holdes koldt, rejste de ryttere, der brugte EPO, typisk rundt med minikølebokse. En rytter har fortalt, hvordan EPO var nemt at få fat på i Belgien, men at rytterne ikke talte direkte med hinanden om det. Det blev nærmest betragtet som virksomhedshemmeligheder.

En tidligere rytter har fortalt undersøgelsesgruppen, at efter hans opfattelse kulminerede brugen af EPO i cykelsporten i årene 1992-1998. Stoffet blev typisk brugt i forbindelse med hård optræning i februar til den nye sæson samt 4-6 uger inden de store løb, herunder Tour de France. Heroverfor står dog andre udtalelser, der har peget på, at Festina-skandalen i 1998 nærmest virkede som et stort PR-fremstød for EPO blandt ryttere og hold, og at brugen på det nærmeste eksploderede i de følgende år.

Den efterfølgende brug af EPO ses også af de mange beskrivelser, undersøgelsesgruppen har fået af, at det efter indførelsen af hæmatokritgrænsen på 50% i 1997 blev almindeligt, at både de professionelle cykelhold og enkelte ryttere medbragte centrifuger til måling af hæmatokritværdien for ikke at risikere, at rytterne kom over grænsen på 50%. Således har flere ryttere fortalt undersøgelsesgruppen, at de var blevet mere nervøse for at bruge EPO efter indførelsen af hæmatokritgrænsen og derfor indkøbte egne centrifuger, så de selv kunne monitorere deres hæmatokritværdi.

Tilsvarende har tidligere ryttere på Team CSC fortalt undersøgelsesgruppen, at på Team CSC såvel som på andre hold var måling af rytternes hæmatokritværdi før et løb således en hel standardmæssig procedure. Team CSC indførte den standardmæssige hæmatokritmåling, efter at den danske mester Nicolaj Bo Larsens hæmatokritværdi blev målt til 51% ved Flandern Rundt i 2000, og dette fortsatte frem til indførelsen af det interne antidopingprogram i december 2006 under Bispebjerg Hospital. Dette anser undersøgelsesgruppen for et udtryk for, at holdenes ansvarlige ledere og læger udmærket vidste, at ryttere på holdet anvendte EPO, og at dette ikke i sig selv var problemet - problemet var derimod at undgå, at ryttere af denne årsag blev testet positive eller fik målt for høj hæmatokritværdi.

Et eksempel herpå er Jörg Jaksches vidneudsagn til USADA i US Postal-sagen, hvori han anfører, at han har set en liste skrevet af Team CSC's læger med navn på en CSC rytter, der i 2004-sæsonen i holdets interne måling var målt med en hæmatokritværdi over 50.

Undersøgelsesgruppen er blevet oplyst om rytteres brug af saltvandsopløsning på 500 ml forud for hæmatokritkontroller, som blev hængt op på en krog på væggen i rytters hotelværelse. Dette kunne midlertidigt reducere en rytters hæmatokritværdi med et par procent.

Hvis EPO ikke var kendt i offentligheden, blev dette ændret med Festina-skandalen i Tour de France i 1998, og i Danmark blev EPO for alvor kendt, da DR i 1999 bragte sine programmer om brug af doping i cykelsporten ("*Tavshedens Pris 1-3*" og "*Danskerlægen 1-2*"), der afslørede vidtstrakt brug af EPO.

EPO-testen blev indført i forbindelse med OL i Sydney i 2000, men Bo Hamburgers sag fra 2001 viste, at testen ikke var uden huller. En tidligere rytter har beskrevet for undersøgelsesgruppen, at han personligt oplevede indførelsen af EPO-analysen i 2000 som en "mental barriere", der fik ham til at stoppe med at bruge EPO. Rytteren erfarede dog, at andre ryttere mente, at de "var foran dopingkontrollen", og derfor blev ved med at bruge EPO, og rytteren oplevede herefter, at han havde svært ved at gøre sig gældende i de store etapeløb i 2001 og 2002.

Andre tidligere ryttere har fortalt undersøgelsesgruppen, at de stoppede med at bruge EPO i 2003, hvor analysemetoderne var blevet forbedret så meget, at frygten for at blive taget i en dopingkontrol begrænsede brugen af EPO. Samtidig har flere af de interviewede fortalt undersøgelsesgruppen, at EPO i årene omkring 2003 blev meget sværere at få fat på i Italien, hvor mange af de danske ryttere boede. (EPO var dog efter undersøgelsesgruppens oplysninger stadig let at købe i f.eks. Spanien og Schweiz). Flere interviewpersoner har fortalt undersøgelsesgruppen, at frygten for opdagelse og vanskelighederne ved at få fat på EPO dog ikke nødvendigvis fik rytterne til at stoppe med brugen, men der blev i nogle tilfælde skruet ned for brugen.

Da EPO-analysen blev implementeret, førte det til, at udøvere ofte "forsvandt" i perioden op til vigtige løb for at kunne forberede sig med EPO uden at frygte dopingkontrollen. Der skete imidlertid i disse år en forbedring af kontrolsystemet med indførelsen af først out-of-competition kontroller og senere indførelsen af whereabouts-systemet i 2005. Det betød, at det blev sværere at gemme sig for dopingkontrollen, hvilket Michael Rasmussens whereabouts-sag fra 2007 er et eksempel på. Efter indførelsen af blodprofiler i UCI i 2008 blev det endnu sværere at skjule mistænkelige udsving i blodværdierne. En nutidig rytter har dog fortalt undersøgelsesgruppen, at der stadig kan ses eksempler på ryttere, der træner i bjergene i neutralt tøj.

I nutiden, hvor UCI's biologiske pas fortsat monitorerer blodværdierne på prof-holdene, er der - så vidt undersøgelsesgruppen er orienteret - ikke længere den samme interne kontrol af blodværdier på holdene.

EPO er dog aldrig helt forsvundet fra cykelsporten. Dels er der stadig ryttere, der tester positive for EPO og bliver udelukket. Dels er der til stadighed rygter om, at visse ryttere ved hjælp af faste mikrodoseringer af EPO snyder UCI's biologiske pas til at vise forhøjede, men stabile hæmoglobinværdier, som ikke vækker mistanke. Undersøgelsesgruppen har under sine interviews forsøgt at finde informationer om denne form for doping, men udover at enkelte interviewpersoner har givet udtryk for formodninger om, at dette finder sted, er det ikke lykkedes at indhente mere viden om dette i forbindelse med denne undersøgelse.

Undersøgelsesgruppen kan dog konstatere, at whereabouts-systemet, som det har set ud indtil 1. januar 2015, har "fredet" udøveren i tidsrummet fra kl. 23 til 06, altså 7 timer, hvilket kan betyde, at der muligvis kan være tilstrækkelig med tid til, at en mindre dosis EPO ikke vil kunne afsløres i analysen om morgenen.

For at imødegå dette har WADA i forbindelse med 2015-versionen af WADA kodekset og den internationale standard for prøvetagning og efterforskning specificeret, at antidopingorganisationer som hovedregel skal gennemføre dopingkontrol i tidsrummet kl. 06-23, men at der godt kan testes i nattetimerne, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende udøver doper sig, jfr. kommentaren til WADC 2015 art. 5.2. Det er efter undersøgelsesgruppens opfattelse vigtigt, at denne bestemmelse bliver taget i brug i relevante tilfælde.

6.2.2 GLUKOKORTIKOIDER (KORTISON)

Glukokortikoider, bl.a. i form af kortison, har siden dopingbekæmpelsens start været på dopinglisten, men med visse undtagelser og dispensationsmuligheder. Glukokortikoider virker inflammationsreducerende og er derfor velegnet til behandling af betændelse og ledsader.

Blandt de interviewpersoner, undersøgelsesgruppen har talt med, har det været en udbredt opfattelse, at brugen af glukokortikoider i form af kortison i mange år var særdeles udbredt i cykelsporten, og at reglerne er blevet misbrugt.

DCU's tidligere direktør Jesper Worre, som i mange år overfor ADD påpeget problemer om brug af kortison i cykling, har udtalt til undersøgelsesgruppen: "*Der er en grund til, at cykelryttere tager kortison. Det virker præstationsfremmende. Det er rigtig doping*".

Mange ryttere, som undersøgelsesgruppen har talt med, har da også givet udtryk for, at de har mærket en præstationsfremmende effekt af kortison, primært gennem øget vægttab og smertelindring og derved øget udholdenhed ved konkurrencer.

Andre ryttere har dog tilkendegivet, at de ikke mærkede nogen effekt. En nutidig rytter har udtrykt det således: "*Nogle flyver, når de tager kortison, andre ikke. Jeg mærker ikke nogen særlig effekt*".

Problemerne med glukokortikoider hænger sammen med, at laboratorierne har vanskeligt ved at bestemme, hvordan de er indtaget. Dette er et problem, idet en udøver vil kunne hævde at have taget stoffet via en tilladt metode, selvom det er blevet anvendt via en forbudt metode.

Brug af glukokortikoider til behandling af skader kan under visse omstændigheder tillades, men reglerne varierer, alt efter hvilken administrationsform der er tale om. Anvendelse via mund og endetarm samt intravenøs og intramuskulær anvendelse er forbudt i konkurrence og kræver TUE (medicinsk dispensation til anvendelse) fra UCI eller ADD alt efter rytterens niveau. Intraartikulær anvendelse (blokader) i led m.m. er tilladt i dag (dog med en medfølgende 8 dages obligatorisk konkurrencepause i cykling), men krævede i årene 2006-2008 TUE. I årene 2009-2010 var der krav om indsendelse af en erklæring om brug eller oplysning ved dopingkontrol om eventuel intraartikulær brug af kortison. Siden 2011 har intraartikulær anvendelse i form af blokader været tilladt.

Når et stof på den ene side, i hvert fald for nogle, virker præstationsfremmende, og på den anden side under visse omstændigheder kan anvendes legitimt, vil der naturligt hos nogle opstå et ønske om risikofrit at kunne anvende stoffet som præstationsfremmende doping uden at være skadet.

Flere af de ryttere, undersøgelsesgruppen har talt med, har i den forbindelse oplyst, at TUE-systemet har været misbrugt over årene i forhold til kortison.

UCI har gennem årene haft varierende regler for brug af glukokortikoider. Igennem en årrække skulle holdets læge indføre brugen i rytterens UCI-helbredsbog med angivelse af den lidelse, der var årsag til behandlingen, hvilket var nok til, at der ikke blev rejst en sag, hvis en positiv dopingprøve indeholdt stoffet.

Det er på baggrund af en række interviewpersoners udtalelser undersøgelsesgruppens opfattelse, at dette system i vid udstrækning blev misbrugt i 00'erne og gav ryttere mulighed for at dope sig med kortisonpræparater uden risiko for en dopingsag. Mange interviewpersoner har oplyst, at det

var helt normalt og accepteret at have "et kryds i bogen", dvs. have en læges bekræftelse i UCI's helbredsbog på at have modtaget kortisonbehandling. Det var ifølge rytterne nemt at få en kortisonbehandling ved at angive en ledskaede over for en holdlæge. Undersørgelsesgruppen er dog også blevet gjort opmærksom på situationer, hvor holdlægen anførte en ledbåndsskade i rytterens knæ i helbredsbogen og i stedet gav rytteren en injektion med kortison i skulderen eller et andet virksomt sted. En tidligere rytter har således givet udtryk for, at visse holdlæger "*ikke var bange for at fylde hele pladen ud*", når det gjaldt angivelsen af kortisonbrug i helbredsboergerne.

Med dette "kryds i helbredsbogen" har ryttere haft mulighed for over for dopingkontrollanterne at anføre en legitim forklaring for anvendelse af kortison, uden at der i realiteten har været gyldig grund.

Foreningen for professionelle cykelhold *Mouvement Pour un Cyclisme Crédible* (Movement for Credible Cycling - MPCC), hvori en række World Tour og Pro-Continental hold er medlem, har indført særskilte regler for brug af kortison, som medlemshold er forpligtet til at overholde.

Fra sæsonen 2008 indførte MPCC en 15 dages konkurrencepause for ryttere efter intraartikulær behandling med kortison. Denne konkurrencepause blev i 2010 reduceret til 8 dage.

I 2010 indførte MPCC desuden en kortisol-test på medlemsholdenes ryttere. I tilfælde med lavt kortisolniveau (som kan skyldes brug af kortisonpræparater) indførtes tillige en 8 dages pause for rytteren indtil ny kortisolmåling, hvorefter rytteren kunne genoptage konkurrence, hvis kortisolværdien var normaliseret.

I 2014 udvidede MPCC reglerne til også at omfatte en 8 dages "arbejdspause" efter kortisonbehandling givet systemisk (dvs enten oralt, rektalt, intramuskulært eller intravenøst).

Deltagelse i løb efter systemisk eller intraartikulær behandling (blokade) kan således i dag i henhold til MPCC's regler først genoptages efter 8 dages pause og ny måling af normalt kortisolniveau.

MPCC's regler gælder som nævnt kun for foreningens medlemshold. De hold, der ikke er medlem af MPCC, er udelukkende underlagt UCI's regler. Disse har i perioden 2008-2011 ikke indeholdt krav om pause ved kortisonbrug, men UCI indførte i 2011 i forbindelse med sin "no-needle policy" en todages hvileperiode efter en intraartikulær injektion (blokade) med kortison. I februar 2013 blev hvileperioden udvidet fra 2 til 8 dage. UCI's regel omfatter ikke som MPCC's regler, at ryttere skal underlægges en pause ved systemisk brug af kortison, og UCI kræver ikke som MPCC en ny blodprøve for måling af normalt kortisolniveau forud for genoptagelse af konkurrenceaktivitet.

Flere af de ryttere, undersørgelsesgruppen har talt med, har oplyst, at MPCC's regler om brug af kortison har været effektive, og at det først er efter indførelsen af konkurrencepause efter kortisonbehandling, at brugen af stoffet er blevet mindre i feltet.

En person, der er interviewet som støttepersonale til Team CSC, har fortalt undersørgelsesgruppen, at brugen af kortison i feltet i hans øjne er reduceret til næsten ingenting på grund af MPCC's regler.

Det danske hold Team CSC har ikke været medlem af MPCC i den periode, undersørgelsen omfatter, og derfor har holdets ryttere ikke været omfattet af MPCC's regler for kortisonbrug.

Undersøgelsesgruppen har søgt at få belyst Team CSC's brug af glukokortikoider gennem data fra UCI. Det var dog kun muligt for undersøgelsesgruppen at se data fra 2004 og frem, og det viste sig, at UCI kun havde meget sporadiske opgørelser over både hvilke ryttere, der brugte glukokortikoider, og hvilke læger der godkendte brugen af stoffet.

Det har således ikke været muligt at gengive et eventuelt mønster, f.eks. i forhold til om brugen af stoffet har været mere udbredt hos det danske hold sammenlignet med andre hold. Undersøgelsesgruppen har dog kunnet konstatere, at adskillige ryttere har modtaget gentagne behandlinger for "tendinitis" (betændelsestilstand i sene) typisk med stoffet betamethasone, men det er ikke muligt at konkludere, om der er tale om unaturligt mange sammenlignet med andre hold.

Undersøgelsesgruppen vurderer, at MPCC's regler på området har haft god effekt på brugen af glukokortikoider i konkurrence og anbefaler, at UCI overvejer at implementere tilsvarende foranstaltninger om en hvileperiode efter systemisk brug af glukokortikoider og ikke som for nuværende kun efter intraartikulær brug. I tillæg bør UCI indføre opfølgingsmåling inden genoptagelse af konkurrenceaktivitet for at få ensartede regler for alle hold og forhindre at ryttere på hold udenfor MPCC får en fordel af kortisonbehandling i konkurrence.

6.2.3 BLODDOPING OG ANDRE DOPINGSTOFFER

Samtidig med, at vanskelighederne ved at anvende EPO som doping steg i årene 2000-2003, som anført i afsnit 6.2.1, steg også ønsket blandt de dopede ryttere om at kunne anvende præstationsfremmende midler, som ikke kunne spores i en dopingkontrol. Bloddoping blev løsningen for nogle ryttere.

Fuentes-skandalen i 2006 satte for alvor fokus på bloddoping. Efter en ransagning af den spanske læge Eufemiano Fuentes' klinik fandt de spanske myndigheder poser med blod og en række effekter, der sandsynligvis kunne relateres til bloddoping. Blandt disse fund var en liste med navne over lægens patienter. Listen var kodet, men flere af navnene mentes at kunne spores tilbage til højt profilerede cykelryttere og andre sportsfolk. Dette betød, at flere af favoritrytterne i Tour de France 2006, herunder Team CSC's Ivan Basso, blev nægtet at starte.

På baggrund af undersøgelsesgruppens interviews, information fra diverse dopingsager, herunder US Postal, og forskellig litteratur er det let at få det indtryk, at i slutningen af 90'erne og langt inde i 00'erne var mere eller mindre alle toneangivende professionelle ryttere på EPO, men det, der afgjorde hvem, der vandt de hårde etaper, de store endagsløb og klassementerne i de store etapeløb, var den rytter, der havde bloddopet sig bedst.

Hvorvidt dette er en korrekt generalisering, har undersøgelsesgruppen ikke belæg for endegyldigt at konkludere. Faktum er imidlertid, at offentligheden som følge af de spanske myndigheders håndtering af Fuentes-skandalen - som ikke tillod antidopingmyndighederne adgang til navnelister, blodposer og andet bevismateriale - kun har set toppen af denne og herunder hvem, der har anvendt bloddoping efter Fuentes' anvisninger. Selv ryttere som Ivan Basso, der har fået karantæne pga. bevist samarbejde med Fuentes, har været tilbageholdende med at beskrive indholdet af samarbejdet. Tyler Hamilton er en de få ryttere, der i detaljer har beskrevet sit samarbejde med Fuentes.

Michael Rasmussen, der ikke benyttede Fuentes' ydelser, har overfor undersøgelsesgruppen beskrevet i detaljer, hvordan han organiserede sin egen bloddoping i samarbejde med østrigeren Stefan Matschiner.

Da Bjarne Riis i 2007 tilstod at have været dopet i sin aktive karriere, undlod han ved den lejlighed som tidligere anført at erkende, at han også havde benyttet sig af bloddoping.

En dansk tidligere toprytter har fortalt undersøgelsesgruppen, at han i sin karriere anvendte EPO, men ikke turde benytte sig af bloddoping, fordi det følte grænseoverskridende. Rytteren har forklaret, at han i sin karriere aldrig har spurgt nogen om bloddoping og aldrig selv fået spørgsmål om det.

Det er væsentligt at være opmærksom på, at hvor EPO i store perioder var "allemandseje", var bloddoping for toprytterne. Flere ryttere har beskrevet for undersøgelsesgruppen, hvordan den enkelte rytter normalt selv kunne administrere brugen af EPO, hvorimod bloddoping var både dyrt og risikabelt og krævede vejledning, samarbejdspartnere og kompliceret udstyr.

Undersøgelsesgruppen har i de foretagne interviews søgt at få viden om brugen af bloddoping i dag. Det har dog været vanskeligt at opnå. En nutidig rytter har udtrykt en formodning om, at visse ryttere benytter sig af bloddoping med eget blod i små doser eventuelt kombineret med

højdetræningslejr for herved at kunne bruge højdetræningslejren som begrundelse for eventuelle udsving i blodprofilen.

Meget tyder således på, at visse ryttere nu om dage benytter blodddoping som en måde at omgå det eksisterende testregime, som indebærer kontroller udenfor konkurrence, krav om whereabouts samt biologisk pas. Det er dog svært for undersøgelsesgruppen (og WADA m.fl.) at estimere, hvor udbredt blodddoping er og har været, da det er meget vanskeligt at påvise blodddoping med eget blod.

Flere ryttere har fortalt, at de som alternativ til EPO og blodddoping har brugt forskellige former for højdetelte, som de sov i om natten. Dette var dog ikke problemfrit - dels var rytternes koner ikke altid tilfredse med arrangementet, og dels var brugen af højdetelt forbudt i Italien.

Undersøgelsesgruppen har i undersøgelsen primært haft fokus på EPO, blodddoping og kortison og har i sine interviews kun i mindre grad interesseret sig for brug af andre dopingstoffer som væksthormon, testosteron og andre anabole steroider. Det skal dog nævnes, at flere ryttere har nævnt overfor undersøgelsesgruppen eller i offentlig sammenhæng, at de har anvendt væksthormon som præstationsfremmende dopingmiddel. Væksthormon kunne anvendes uden den store frygt for opdagelse, fordi det kunne ikke spores i en dopingkontrol.

Undersøgelsesgruppen har udover fra Michael Rasmussen kun modtaget få direkte udsagn om brug af testosteron og andre anabole steroider, men ifølge Tyler Hamiltons bog var brugen af disse stoffer også udbredt i feltet. Sådanne stoffer er dog nemmere at spore i en dopingkontrol, hvorfor det formentlig er diskutabelt, hvor udbredt brugen af disse stoffer har været.

Ved interviews med aktive ryttere har undersøgelsesgruppen naturligvis spurgt ind til evt. brug af nye sofistikerede dopingstoffer og andre former for uhensigtsmæssig medicinering. Ingen har overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for at kende til nye stoffer, som endnu ikke er bredt omtalt eller for den sags skyld endnu ikke på dopinglisten. Heller ikke på rygteplan. Hvorvidt misbrug af sådanne stoffer finder sted, har undersøgelsesgruppen således ikke belæg for at udtale sig om.

En rytter har dog nævnt gassen Xenon, som ifølge rytteren skulle være et vidundermiddel, men som er meget svært at få fat på. Xenon er en gasart, som kan øge kroppens naturlige produktion af EPO, og stoffet har været brugt i russisk elitesport gennem en årrække, godkendt af den russiske olympiske komite. WADA har pr. 1. september 2014 forbudt inhalation af Xenon i forbindelse med idræt.

Det er almindeligt kendt, at det smertestillende middel Tramadol har været meget anvendt i professionel cykelsport gennem en årrække. Af WADA's statistik for 2014 over stoffer på den såkaldte overvågningsliste fremgår det, at cykling er den idræt, hvori fund af Tramadol er højest, hvilket viser, at stoffet benyttes. Ud af 943 prøver, der i 2014 viste indhold af Tramadol, var de 675 taget i cykling, svarende til 71%. Tramadol er ikke på WADA's forbudte liste, men på den såkaldte overvågningsliste for 2015. ADD har tidligere anbefalet WADA, at stoffet føres på dopinglisten, og det er fortsat undersøgelsesgruppens opfattelse, at stoffet bør forbydes.

6.3 DE NYE VÆRKTØJER

Det faktum, at det kan være svært at nå at udvikle analysemetoder tilstrækkeligt hurtigt i forhold til nye produkter på markedet (både de "sorte" og de legitime), og de vanskeligheder, der er forbundet med at udvikle analyser, der kan skelne mellem det, kroppen selv producerer, og det, der er tilføjet, har betydet, at WADA og andre antidopingorganisationer har søgt at udvikle nye værktøjer og metoder indenfor antidopingarbejdet.

6.3.1 DET BIOLOGISKE PAS

UCI startede i 2008 med struktureret indsamling af blod hos de professionelle ryttere til etablering af blodprofiler. Ved løbende indsamling af blodprøver fra den enkelte rytter tegnes rytterens blodprofil.

Ved gentagne målinger kan man derfor se, om der er værdier, der afviger fra de forrige. På den måde kan doping afsløres på baggrund af den unaturlige effekt, dopingstoffet eller metoden har på blodprofilen, samtidig med at blodprofilen kan bruges til at målrette prøvetagning og specialanalyser af prøver.

Et udsving i en profil fortæller ikke nødvendigvis noget om, hvilket stof eller hvilken metode, der har været brugt, men kan indikere, om udsvingene skyldes doping, eksempelvis ved brug af EPO. Da der ikke findes en direkte test, der kan afsløre blod doping med eget blod, er en af de store gevinster ved blodprofiler, at det giver mulighed for at påvise, at der har været manipuleret med blodet, uden at rytteren skal fanges med nålen i armen. En blodprofil giver således mulighed for at spore blod doping uden at udvikle en egentlig test.

Efter samme principper som UCI's udviklede WADA i 2009 et koncept for et biologisk pas (ABP), som blev godkendt den 1. december 2009. Den første version indeholdt en standardiseret procedure for etablering af blodprofiler. Siden da er WADA's retningslinjer blevet udviklet, og anvendelsen af biologiske pas er blevet integreret i antidopingstrategierne hos et stort antal internationale specialforbund og nationale antidopingorganisationer (NADOer).

Den 4. version af WADA's retningslinjer for ABP trådte i kraft i januar 2014, og her blev steroidmodul et samtidig introduceret. Med dette kan man monitorere udvalgte steroidparametre i urin over tid med henblik på at afsløre steroid doping. Der arbejdes samtidig på at inkludere profiler for f.eks. væksthormon.

I dag benyttes ABP med to formål, dels til at identificere og målrette specifikke tests og analyser ved granskning og tolkning af ABP-data hos den enkelte atlet, og dels til at forfølge mulige overtrædelser af antidopingreglerne baseret på atypiske data i passet i overensstemmelse med WADA-kodeksets art. 2.2. Endnu er antallet af dopingsager baseret på udsving i det biologiske pas dog begrænset, hvilket ikke mindst skyldes, at bevisførelsen for, at dopingbrug har fundet sted, er svær.

Det biologiske pas har nogle forer ved at være en indirekte metode, men der er selvsagt også usikkerheder forbundet ved denne form for indirekte bevisførelse, der kræver en tolkning. Forskellige variabler såsom ophold i højde og gentagen hård fysisk aktivitet kan føre til udsving,

som er svære at skelne fra udsving forårsaget af doping. Det kræver derfor ofte lang granskning af det biologiske pas fra flere eksperter side, før der kan rejses en sag.

Undersøgelsesgruppen har i sine interviews spurgt især de nutidige ryttere om deres vurdering af effektiviteten af det biologiske pas, især blodpasset, i den seneste tids bekæmpelse af doping. Mange ryttere har sagt, at det er den rigtige vej frem, og at de ønsker, at der gennemføres endnu flere blodprøver.

Nogle ryttere har dog givet udtryk for skepsis. En rytter går så vidt som til at sige, at *"blodprofiler er ligegyldige, hvis du ved, hvad du skal gøre"*. En anden siger, at *"det er mistænkeligt, når ryttere pludselig er væk fra en samling i et par dage"*, underforstået, at der her kan foregå snyd med doping i små mængder, som ikke vil give unormale udsving i blodprofilen. Flere ryttere har påpeget den udbredte brug af højdetræning som en metode til at "snyde" blodprofilen, idet man ved eventuelle udsving, som er forårsaget af mikrodoseringer med blod eller EPO, vil kunne forklare dem ved, at man har været på højdetræningslejr. Bjerget Teide på Tenerife og Livigno i Italien nævnes af flere ryttere som populære højdetræningssteder.

På det seneste er der sået tvivl om, hvorvidt udøvere kan bruge deres blodprofil til at justere et dopingbrug. Som det er nu, har atleterne adgang til deres målte blodværdier i ADAMS. Der er risiko for, at disse oplysninger kan anvendes til at justere doping, f.eks. ved at anvende mikrodoser af EPO. Der er derfor efter undersøgelsesgruppens mening grund til, at WADA overvejer indførelsen af nye procedurer, hvorved adgang til blodværdier forsinkes for udøverne eller helt tilbageholdes. Udfordringen ved overvejelserne herom er spørgsmålet, om blodværdierne skal anses for at være medicinske oplysninger (som udøveren skal have adgang til) eller efterforskningsmæssige oplysninger (som udøveren ikke nødvendigvis skal have adgang til). Dette forhold bør WADA snarest afklare.

Samlet set finder undersøgelsesgruppen, at det biologiske pas ikke forhindrer brug af doping, men at det er medvirkende til at begrænse brugen af EPO og bloddoping til små mængder, hvilket giver en tilsvarende begrænset præstationsfremmende effekt hos dem, der måtte forsøge at snyde.

6.3.2 EFTERRETNING OG EFTERFORSKNING

Som omtalt under afsnit 1.1 var grundlaget for USADA's dopingsag mod Lance Armstrong og de øvrige US Postal-ryttere tilståelser og vidneudsagn, der kortlagde Armstrongs og andre rytteres dopingbrug, og hvordan dette var tilrettelagt med hjælp fra støttepersonale og læger tilknyttet holdet. Denne sag er et af de primære eksempler på de nye tider i dopingbekæmpelsen, hvor dopingsager baseret på efterforskning og vidneudsagn bliver normen sammen med sager baseret på intelligent og målrettet testning og udvidet efterforskning f.eks. som opfølgning på et positivt analyseresultat med henblik på at afdække eventuelle medhjælpere, distributionskanaler etc.

I 2015-udgaven af WADA-kodekset er der indført nye forpligtelser for antidopingorganisationer i forhold til efterretning og efterforskning på antidopingområdet. Antidopingorganisationerne, hvad enten der er tale om internationale specialforbund som UCI eller nationale antidopingorganisationer som ADD, skal forfølge samtlige mulige overtrædelser af antidopingreglerne og herunder indsamle efterretninger og efterforske, hvorvidt udøvere, støttepersonale eller andre personer har været involveret i overtrædelser af antidopingreglerne.

Efterforskning skal bl.a. foretages i relation til atypiske resultater, atypiske ABP-resultater og positive ABP-resultater, og efterretninger eller beviser (inkl. analytiske beviser) skal indsamles for at afgøre, om der er sket en overtrædelse af antidopingreglerne.

I Danmark kan ADD således efter reglerne indsamle og behandle antidopingefterretninger fra alle tilgængelige kilder for at understøtte en effektiv og intelligent plan for fordeling af prøvetagning, planlægge målrettet prøvetagning og/eller for at danne grundlag for en undersøgelse af mulige overtrædelser af Antidopingreglerne.

Også i sanktionsbestemmelserne understøtter WADA-kodekset, at personer fortæller antidopingmyndighederne om egne og andres overtrædelser. Efter Antidopingreglerne kan udelukkelsesperioden nedsættes til halvdelen, hvis personen straks indrømmer sin egen overtrædelse, og perioden kan nedsættes til en fjerdedel, hvis personen også giver oplysninger om andres overtrædelser af reglerne.

For at understøtte undersøgelsesarbejdet har DIF som anført under afsnit 3.1 på sit årsmøde i 2014 indført regler om vidne- og sandhedspflicht for sine medlemmer i forbindelse med dopingsager. Det betyder i praksis, at i forbindelse med ADD's undersøgelse af mulige overtrædelser af Antidopingreglerne er alle medlemmer under DIF's specialforbund forpligtet til at stille op til en samtale med ADD, til at udtale sig og svare på spørgsmål, og til at tale sandt. I en almindelig dopingsag er personen endda forpligtet til at udtale sig til ugunst for sig selv, idet forbuddet mod selvinkriminering kun gælder mht. straffesager, dvs. at en person ikke er forpligtet til at vidne mod sig selv i spørgsmål, der kan medføre en straffesag efter dansk lovgivning.

Den, der ikke vil medvirke til en undersøgelse eller gribes i ikke at tale sandt i forbindelse med en undersøgelse, vil af DIF's Dopingnævn kunne sanktioneres med udelukkelse på bestemt eller ubestemt tid fra enhver aktivitet eller bestemte aktiviteter på dele af eller på hele DIF's område.

Det kan efter undersøgelsesgruppens opfattelse forventes, at vidne- og sandhedsplichten vil komme undersøgelsesarbejdet på dopingområdet til stor gavn i fremtiden, og derfor anbefaler undersøgelsesgruppen UCI at indføre lignende regler inden for sin jurisdiktion.

Det bemærkes, at Michael Rasmussens dopingsag og nærværende undersøgelse i realiteten er de første eksempler på systematisk indsamling og behandling af antidopingefterretninger i Danmark, hvor udsagn modtaget fra én person fører til nye eller opfølgende samtaler med andre personer.

Undersøgelsesgruppen forventer, at der i fremtiden vil komme flere sager, hvor interviews med udgangspunkt i vidnepligten vil indgå i bevisførelsen. For eksempel ville den under pkt. 5.1.2 anførte historie om "Dopingarrangement i Luxembourg" utvivlsomt havde ført til en sådan undersøgelse med henblik på mulig rejsning af dopingsager, hvis forholdene havde ligget indenfor forældelsesfristen i Antidopingreglerne.

Det bemærkes i denne forbindelse, at muligheden for udveksling af relevante oplysninger mellem f.eks. antidopingmyndigheder, idrætsorganisationer, politi og andre myndigheder kan være afgørende for effektiviteten af efterretning og efterforskning i dopingsager. Det er derfor vigtigt, at der inden for rammerne af gældende og kommende regler for databeskyttelse sikres mulighed for en sådan udveksling af oplysninger.

7. STRUKTUR OG KULTUR I CYKELSPORTEN

7.1 SÆRLIGE STRUKTURELLE OG KULTURELLE FORHOLD I CYKELSPORTEN

Undersøgelsesgruppen finder, at der er en række forhold, der adskiller cykelsporten fra de fleste andre idrætsgrene, og som kan gøre det både tiltrækkende og muligt at anvende doping til at forbedre præstationerne for ryttere og hold. En del af disse forhold er beskrevet i den uafhængige undersøgelsesgruppe CIRC's rapport til UCI, der blev offentliggjort i marts 2015. Her skal derfor blot anføres følgende:

I selve cykelsportens struktur spiller *udholdenhed* en meget stor rolle. Træning og tilrettelæggelsen af tilværelsen i øvrigt med kost, søvn osv. vil have til formål at forbedre udholdenheden. Andre metoder til at forbedre udholdenheden vil blive afprøvet, og grænsen til at tage ulovlige metoder i brug vil måske være hårfin.

Et forhold, der har været slående for undersøgelsesgruppen i rækken af interviews, har været den høje grad af *individuel, ikke-holdorganiseret træning*, en professionel cykelrytter har i løbet af en sæson. Selvom professionel cykling på mange måder er organiseret som en holdidrætsgren, er rytterne i meget store dele af året overladt til sig selv i tiden udenfor løb og træningslejre.

I disse individuelle træningsperioder, hvor rytterne ikke er under direkte opsyn af holdets trænere og sportsdirektører, kan den enkelte rytter have både tid og mulighed for at købe og anvende doping, enten alene eller sammen med selvvalgte træningspartnere.

Et andet væsentligt forhold er *løbsstrukturen*. Både mængden af løb og hårdheden af ikke mindst de lange etapeløb stiller så store krav til rytternes fysik, at man på det menneskelige plan kan have en vis forståelse for, at det kan være fristende at gøre næsten hvad som helst for at kunne udholde strabadserne, og endnu mere for at vinde.

En idrætsgrens *struktur og kultur* kan medvirke til eller modvirke brug af doping og andre former for snyd. Undersøgelsesgruppen kan konstatere en række strukturelle og kulturelle forhold i cykelsporten, som i særlig grad har gjort den sårbar overfor doping.

Som også omtalt i CIRC's rapport har cykelsporten en lang tradition for, at ryttere indtager forskellige former for stimulanser for at udholde strabadserne under løbene. Indførelse af forbud mod doping i form af en liste over stoffer, som er forbudte at anvende, samt indførelsen af kontrol af, at disse regler overholdes, skal således ses i lyset af en tradition og accept af, at det som udgangspunkt er acceptabelt at præparere sig til løbene med alle tænkelige midler.

Moralsk og etisk skulle der således med indførelsen af juridiske forbud mod doping og indførelse af dopingkontrol så at sige skabes et etisk grundlag for dette, som ikke eksisterede i forvejen. Hvor indførelse af regler ofte udgør en kodificering af i forvejen alment anerkendte etiske principper, har dette næppe været tilfældet i cykelsporten.

Selv i en kultur, hvor der er en bredt funderet etisk stillingtagen til, at noget – i dette tilfælde brug af doping – er forkert og bør bekæmpes, vil der være enkeltindivider, der overtræder reglerne. Men hvis kulturen i vid udstrækning anser brugen af doping som etisk acceptabel, vil reglerne som udgangspunkt anses som et onde, som det er etisk acceptabelt at omgå. Spørgsmålet er, om de

etiske holdninger til brugen af doping har ændret sig i cykelsporten over tid. Dette er et spørgsmål, der er stillet i stort set alle undersøgelsesgruppens interviews, og det vil blive nærmere omtalt i det følgende.

En anden kulturel udfordring for bekæmpelse af doping i cykelsporten er udbredelsen af begrebet *omertà* - det sicilianske udtryk for tavshed overfor myndighederne. Den indebærer en total afstandtagen fra enhver form for angiveri, selv af ens værste fjende, og en holdning om ikke at lade myndighederne løse ens problemer. Omertà har gennem mange år været anset for en væsentlig hindring for antidopingmyndighedernes muligheder for at skaffe sig oplysninger om dopingbrug på anden måde end ved dopingkontrol.

For at modvirke denne "*code of silence*" har WADA i World Anti Doping Code indført lokkemidler som nedsat straf til den, der frivilligt indrømmer sit eget dopingbrug og yderligere nedsættelse til den, der giver oplysninger til dopingmyndighederne, der kan medvirke til at opklare andres overtrædelser af reglerne.

Den sidste regel kom såvel Michael Rasmussen som en række af vidnerne i US Postal-sagen til gode. I det hele taget må disse sager, sammenholdt med en række bekendelser i bøger og andre medier gennem de senere år, tages som udtryk for, at det i hvert fald er lykkedes at slå en lille sprække i omertàen.

Som omtalt under afsnit 3.1 om interviewmetoden har undersøgelsesgruppen dog ikke oplevet en tendens til, at man i dag gladeligt udtaler sig om hvem som helst og hvad som helst. Tværtimod har undersøgelsesgruppen under interviewene oplevet, at mange stadig er stærkt tilbageholdende med at fortælle, hvad de ved om eget og især om andres dopingbrug.

Der er naturligvis også forskel på at udtale sig om, hvad man ved, og hvad man mener at vide. Vi har fra en række interviews et generelt indtryk af, at mange både ryttere og sportsdirektører ikke har ønsket at vide for meget om andres brug af doping. Nogle ville slet ikke tale med andre om doping, andre talte om doping, men mest om at "*den og den*" kørte unaturligt stærkt. Altså på rygteplan. Nogle har ligefrem udtrykt irritation over de (få) personer, der ville tale konkret om brugen af doping. Det var noget, man helst skulle holde for sig selv.

Konsekvensen af at vide så lidt konkret som muligt er naturligvis, at man uden at lyve kan sige, at "*det ved jeg ikke noget om*". Og man render ikke med sladder, selvom man måske har en mistanke, for man kan ikke dokumentere sin mistanke. Som en sportsdirektør med over 15 års erfaring på Pro Tour-hold svarede til undersøgelsesgruppen på spørgsmålet, om han kendte til brug af doping i cykling: "*I tror sikkert, at jeg lyver, men jeg har aldrig set nogen bruge hverken EPO eller bloddoping.*" Det kan være sandfærdigt, at han ikke har set nogen benytte doping, men det ville være underligt, om han ikke havde hørt om nogen, der brugte EPO eller bloddoping. Det fortalte han dog ikke om.

Undersøgelsesgruppen har også stillet en række spørgsmål om *sponsorernes rolle* i cykelsporten. Denne må anses for endnu mere afgørende end i de fleste andre professionelle sportsgrene. Et professionelt cykelhold eksisterer kun i kraft af sine sponsorer. Holdene optræder ikke under klubnavne, men har navn efter holdets aktuelle hovedsponsorer. Samtidig er holdenes indtægtsgrundlag stort set udelukkende bundet op på sponsorkontrakter, idet der ikke - i modsætning til f.eks. fodbold - er store indtægter fra tilskuere og salg af TV-rettigheder til at finansiere driften.

Desuden er der i vid udstrækning tale om korte kontrakter, hvilket betyder, at holdene er under konstant pres for at opnå resultater som grundlag for fornyelse af eksisterende og indgåelse af nye sponsorkontrakter. Hvis resultaterne i forårets løb har været dårlige, stiger presset for resultater i sommerens etapeløb. Alt sammen forhold, der måske især tidligere kan have fået holdledelser til at vende det blinde øje til doping på holdet – eller endda tilskynde til eller organisere doping. En af de ryttere, undersøgelsesgruppen har talt med, udtrykker rytterens opfattelse af sponsorerne meget præcist: "*Ens arbejde er det, der bekymrer en, og sponsoren skal jo være glad*'

Det er undersøgelsesgruppens opfattelse, at sponsorerens rolle i det samlede billede ikke skal undervurderes. I en sportsgren, der er så afhængig af sponsorer, har disse naturligvis et meget stort ansvar for, hvordan sportsgrenen udøves.

Der foreligger det potentielle paradoks, at holdenes sponsorer på den ene side har et ønske om, at holdet skal skaffe resultater, og på den anden side et ønske om, at holdet skal køre rent. De to ting kan være svære at kombinere, hvis konkurrenterne doper sig. Selv i de tilfælde, hvor sponsoren både udad- og indadtil har krævet et dopingfrit hold som betingelse for sponsoratet, er holdejeren afhængig af sponsorens finansiering, og finansieringen vil typisk være afhængig af resultaterne.

Jonathan Vaughters, der er ledende sportsdirektør på Cannondale-Garmin, har på konferencen "Tackling Doping in Sport" i London den 18. marts 2015 fortalt, hvordan holdets manglende resultater gennem en periode havde fået ham til at forfatte en mail til holdets ryttere om, at de måtte tage sig sammen og levere resultater i den kommende tid. Han havde dog undladt at sende mailen, for ved nærmere eftertanke havde han indset, at en sådan mail ville kunne ses som en indirekte opfordring til doping.

En interviewperson har givet udtryk for den opfattelse, at for en sponsor, der vil udnytte sit sponsorat til kundepleje og andre B2B-aktiviteter, kan holdets gode image som dopingfrit hold være vigtigere end resultaterne. Det er imidlertid ikke klart for undersøgelsesgruppen, om dette er en generel opfattelse blandt sponsorerne, eller om et holds gode resultater kan få selv en sponsor, der officielt er modstander af doping, til at se bort fra muligheden af, at der er doping bag resultaterne.

Havde det været muligt at holde doping ude af sporten, hvis alle sponsorer havde lagt afgørende vægt på et dopingfrit image og alvorlige interne konsekvenser i tilfælde af doping? Det er svært at svare på, men under alle omstændigheder har ingen af undersøgelsesgruppens interviews tydet på, at sponsorerne i almindelighed har været stærkt interesserede i dopingspørgsmålet. Samtidig ser undersøgelsesgruppen sponsorerne som en af nøglerne til en dopingfri fremtid for cykelsporten.

Italesættelsen af doping blandt ryttere og andre har også været et emne i undersøgelsesgruppens interviews. Det er interessant at konstatere, at personer, der har været med i cykelsporten i 90'erne og første del af 00'erne, kun sjældent anvender ordet "*snyd*" om doping. I stedet anvendes omskrivninger som "*gøre noget dumt*", "*have fingrene i kagedåsen*", "*kigge dybt i gryderne*" etc.

At "*gøre noget dumt*" kunne i øvrigt både betyde at tage doping, men kunne i nogle tilfælde også dække over at tage doping på en så dum måde, at det kunne opdages, f.eks. ved for høj hæmatokritværdi eller ved at medbringe dopingstofferne til løb, så de kunne findes ved en evt. politiundersøgelse. Var de "*ikke professionelle nok*" eller "*manglede benzin*", som Team Home Jack & Jones blev beskrevet i de første år, var det fordi, de ikke havde et organiseret dopingbrug rettet mod de store løb.

Tilsvarende, hvis en sportsdirektør ikke *"stolede på"* en rytter. Så betød det med al sandsynlighed, at sportsdirektøren enten vidste eller var overbevist om, at rytteren brugte doping, f.eks. på grund af udsving i hæmatokritværdierne eller resultaterne. Og så kunne rytteren blive anset for *"farlig"* i forhold til at få en dopingsag på halsen.

Heroverfor kan undersøgelsesgruppen via en lang række interviews konstatere, at nutidens ryttere oftest slet og ret kalder doping for *"snyd"*. Selvom man skal være forsigtig med at drage for vidtgående konklusioner af dette, kan undersøgelsesgruppen i det mindste se, at det i dagens cykelsport er legitimt at omtale doping som *"snyd"*, hvilket nærmest var utænkeligt for 10-15 år siden. Dette stemmer overens med, at nutidige ryttere har fortalt undersøgelsesgruppen, at det i dag er "in" at have et image som en ren rytter, ligesom det er "in" blandt holdene at have et image som et rent hold. En højtrangerende sportsdirektør, der i sin aktive karriere har været stærkt involveret i doping, har overfor undersøgelsesgruppen anført, at *"den generelle holdning i feltet i dag er, at det er forkert at dope sig."*

Det skulle være underligt, hvis der ikke internt i cykelsporten var viden om eller i hvert fald snak om doping, da Michael Rasmussen vandt den prikkede bjergtrøje i Tour de France i 2005 og 2006, og da han førte løbet i 2007, indtil han blev hevet ud af sit hold Rabobank, i betragtning af det omfattende dopingbrug, Rasmussen indrømmede i 2013.

Undersøgelsesgruppen kan konstatere, at den berygtede omertà gjorde, at der ikke fra cykelverdenens side i årene 2005-7 blev råbt op i offentligheden om baggrunden for Rasmussens resultater. Men hvad talte man om indbyrdes? Det har undersøgelsesgruppen spurgt flere af de interviewede om. *"Alle på Team CSC var sikre på, at Michael Rasmussen var lyseblå af doping i de år,"* er et typisk svar fra en tidligere rytter. Alligevel var der ingen ryttere, der talte om det offentligt, heller ikke da der efterfølgende blev skrevet artikler og udgivet bøger om hændelserne i 2007.

"Der vil altid være samtaler om suspekte folk," svarede en aktuel dansk rytter på spørgsmålet om, hvordan nutidens cykelryttere taler med hinanden om doping. En ung dansk rytter, der til daglig kører på et kontinentalhold, siger: *"Vi har nok mistanke om, at der stadig bliver brugt doping på Pro Tour-holdene, men der er lang afstand fra os til dem, og vi ved jo ikke noget"*.

Undersøgelsesgruppen har stillet både tidligere og nuværende ryttere spørgsmål om, hvordan man har oplevet det at konkurrere mod ryttere, der var dopet. Hvor f.eks. tidligere hjælperyttere har trukket på skuldrene og set deres karriere som et arbejde, der skulle udføres, men hvor de godt vidste, at de ikke kunne køre med om topplaceringerne, har en nutidig rytter udtrykt det meget klart overfor undersøgelsesgruppen: *"Jeg ville blive sindssyg af at køre og tro, at mine konkurrenter var dopede. Jeg er nødt til at tro på, at de andre ikke snyder, og hvis de gør, at I så gør jeres arbejde ordentligt og fanger dem."*

Det er undersøgelsesgruppens konklusion, at der er behov for en højere grad af åben drøftelse om doping blandt ryttere og andre med tilknytning til cykelsporten, en højere grad af opmærksomhed om de etiske aspekter i forbuddet mod doping og et stadigt opgør med omertåen i cykelsporten.

7.2 HOLDENES FORVENTNINGER TIL RYTTERNE

De mange interviews, undersøgelsesgruppen har foretaget med ryttere og andre fra forskellige hold, tegner et billede af en kultur i relation til doping i 90'erne og starten af 00'erne, der på mange måder kan betegnes som hyklerisk og dobbeltmoralisk.

Som andre undersøgelser og bøger om cykelsport har påvist, er der ingen tvivl om, at på en række prohold var doping tidligere organiseret i et system, hvor ledelse, læger og ryttere alle var vidende om, hvad der foregik, og medvirkede aktivt, såvel praktisk som økonomisk. US Postal og Rabobank er kendte eksempler på dette. Undersøgelsesgruppen har, som beskrevet i afsnit 5, forsøgt at undersøge forholdene på det største danske cykelhold Team CSC i forhold til brug af doping. Også her synes udviklingen at have gået fra mere eller mindre organiseret brug af doping, jfr. afsnit 5.1.2 om "Dopingarrangementet i Luxembourg", hvor ledelsen som minimum var vidende om brugen af doping, til individuelt organiseret dopingbrug, evt. i samspil mellem ledelse og topryttere.

Undersøgelsesgruppen har modtaget en lang række udsagn, der går på, at brugen af doping fra Festina-skandalen i 1998 og ind i starten af 00'erne generelt ændrede sig fra at være organiseret af de store hold til at være et individuelt anliggende for de enkelte ryttere. Det, som Tyler Hamilton i sin bog *"Det hemmelige løb"* kalder overgangen fra "Plan A" (doping organiseret og betalt af holdene via holdlægerne) til "Plan B" (individuelt organiseret og betalt doping, men monitoreret eller kontrolleret af holdlægerne med hæmatokritmålinger etc.).

Hvordan kunne rytterne overtage ansvaret for egen doping, også økonomisk? En mulig årsag er øjensynligt den mangeårige tradition for, at præmiepenge ikke indgår i holdenes regnskaber, men udbetales direkte til rytterne, bl.a. af skattemæssige årsager, og i mange tilfælde puttes i en fælles pulje. Herved kan rytterne disponere over indtægter fra cykelsporten, som kan anvendes til indkøb af doping, uden at det figurerer i noget regnskab.

Det er undersøgelsesgruppens indtryk, at fra starten af 00'erne var doping ofte ikke noget, man talte om, ikke engang med sine nærmeste træningskammerater. Man talte om, at "den og den" kørte unaturligt hurtigt, men snakken gik ikke konkret på brugen af doping, hvor man købte det osv.

Under pkt. 7.1 er det omtalt, at holdene er under konstant pres for at opnå resultater som grundlag for fornyelse af eksisterende og indgåelse af nye sponsorkontrakter. Dette kan måske især tidligere have fået holdledelser til at vende det blinde øje til doping på holdet – eller endda tilskynde til eller organisere doping.

Under alle omstændigheder har en række interviewpersoner fortalt undersøgelsesgruppen, at der var en klar forventning hos holdledelse og andre om, at de ryttere, der var ansat med store lønninger til at skaffe resultater hjem i etape- og endagsløb, også var "præpareret" og i stand til at levere resultaterne, når det gjaldt. Også selvom det indebar brug af doping. Ledelsen ville blot ikke vide noget konkret om det. Herved ville ledelsen overfor medier og sponsorer kunne vaske sine hænder og melde hus forbi, hvis en rytter blev taget for doping. I så fald ville rytteren stå alene med sin dopingsag og en fyring - som det f.eks. skete for Bo Hamburger, der blev testet positiv for EPO på Team CSC i 2001 og ved Michael Rasmussens unddragelsessag på Rabobank i 2007.

Undersøgelsesgruppen har fra flere interviewpersoner hørt udsagn om, at rytterne på et professionelt cykelhold i 00'erne groft sagt kunne inddeles i tre kategorier: Toprytterne, som skulle levere resultaterne, også hvis det indebar individuel brug af doping, de erfarne hjælperyttere, som

vidste, hvad der foregik, og som måtte vurdere med sig selv, om de kunne udføre deres opgaver med eller uden brug af doping, og de unge ryttere, som endnu ikke stod i en situation, hvor brug af doping var en option.

I et interview med undersøgelsesgruppen har en tidligere hjælperytter udtrykt det således: *"Vi var alle glade, når en af holdets stjerner vandt. Både ryttere, ledelse og sponsorer. Og vi stillede ikke spørgsmålstegn ved, om han vandt ved hjælp af doping. Et eller andet sted havde vi det nok på fornemmelsen, men det var ikke noget, vi talte om."*

Tilsvarende, hvis en af holdets stjerner fik en dopingsag, som det skete for Ivan Basso på Team CSC i 2006. De øvrige ryttere var især optaget af, om *"de blev arbejdsløse i morgen"*, fordi sponsorerne måske ville lukke holdet. At en toprytter havde brugt ulovlige midler, kom derimod ikke som den store overraskelse.

7.3 PROAKTIVITET I FORHOLD TIL DOPINGBEKÆMPELSE

Stort set alle de interviewede er af undersøgelsesgruppen blevet stillet spørgsmål om, hvad deres hold har gjort for at informere rytterne om doping, risikoen for uforvarende doping ved brug af kosttilskud, procedurer ved dopingkontrol, og hvad holdene i øvrigt har gjort for at holde doping ude af holdet. Det generelle billede for undersøgelsesgruppen er, at informationen til rytterne har været overraskende mangelfuld, ikke mindst set i lyset af omverdenens store fokus på doping i cykelsporten.

En række nuværende og tidligere ryttere har nævnt, at emnet har været omtalt - ofte kort - på et ryttermøde, før sæsonen gik i gang, men ellers har det som oftest ikke været noget, man talte noget særligt om i officielle sammenhænge på holdene. Det er undersøgelsesgruppens indtryk, at det samme gør sig gældende på de danske kontinentalhold.

En undtagelse til denne hovedregel var Team CSC's interne antidopingprojekt under ledelse af Bispebjerg Hospital. Dette projekt er omtalt ovenfor i afsnit 5.1.9.

I modsætning til mange andre idrætsgrene er der en fast tradition på professionelle cykelhold for at have læger fast tilknyttet holdene. Man kunne derfor med en vis ret forvente, at holdlægerne ud fra etiske og sundhedsmæssige hensyn ville være de første til at tage afstand fra doping, advare rytterne mod brugen af doping og i det hele taget bekæmpe brugen af doping i cykelsporten.

Historien har dog vist, at dette langt fra har været tilfældet. Undersøgelsesgruppen har i sine interviews forsøgt at blive klogere på den rolle, holdenes læger - og for den sags skyld andet medicinsk personale - har spillet for rytternes brug af doping.

En rytter, der overfor undersøgelsesgruppen har indrømmet at have brugt EPO og andre dopingmidler som testosteron, væksthormon og kortison mellem 1999 og 2003, har forklaret, at han aldrig havde læger til at hjælpe sig med brugen. Han købte af andre, men husker ikke hvem, og tog doping selv.

Undersøgelsesgruppen anser det imidlertid på baggrund af de foretagne interviews for godt gjort, at Team CSC's læger siden starten i 1998, både kendte til og medvirkede til dopingbrug på holdet, bl.a. ved at omgå reglerne for brug af kortison og ved at monitorere EPO-misbrug med egne hæmatokrit-målinger. Den tidligere Team CSC- og nuværende Astana-læge Joost de Maeseneer har i 2012 offentligt afvist at have medvirket til doping. Det er imidlertid en kendsgerning, at der på Team CSC som på andre hold var en fast praksis for interne hæmatokritværdier helt frem til indførelsen af det interne testprogram under Bispebjerg Hospital i december 2006, hvor målinger af rytternes blodværdier m.v. blev sat yderligere i system. Da Michael Rasmussen i 2002 i den interne kontrol blev målt med for høj værdi i forhold til UCI's grænse på 50, blev han trukket ud af løbet under dække af en skade, som det er omtalt tidligere i rapporten.

I almindelighed kan undersøgelsesgruppen konkludere, at lægerne på cykelholdene fra starten af 00'erne og frem først og fremmest dels skulle sikre rytternes helbredstilstand i forbindelse med de ekstremt krævende fysiske belastninger, rytterne blev udsat for, og dels forhindre, at rytterne fik en dopingsag på halsen.

Eksempelvis har Bo Hamburger udtalt til undersøgelsesgruppen, at han startede med at træne under vejledning af en italiensk læge og træner i april-maj 1996. Ifølge Hamburger havde lægen

kendskab til Hamburgers brug af EPO. Ifølge Hamburger gennemgik han og lægen blodværdier m.v. sammen, men lægen har ikke formidlet EPO til Hamburger. Hamburger har oplyst, at lægen før Hamburgers positive prøve i 2001 havde advaret ham mod at tage EPO med ud til løb, fordi det var for risikabelt.

7.4 DCU'S ROLLE

Undersøgelsesgruppen har i forbindelse med undersøgelsen også set på den rolle, Danmarks Cykle Union (DCU) har spillet i den undersøgte periode, og i denne forbindelse er flere personer med nuværende eller tidligere tilknytning til DCU blevet interviewet.

I perioden 1998-2000 kom der meget mediefokus på dopingproblemet i cykelsporten, både internationalt, bl.a. som følge af Festina-skandalen i Tour de France, og nationalt, bl.a. som følge af DR's programmer "*Tavshedens pris 1-3*" og "*Danskerlægen 1-2*".

DCU, der på det tidspunkt blev ledet af formanden Peder Pedersen og direktøren Jesper Worre, besluttede i foråret 1999 at iværksætte en dopingundersøgelse, som blev offentliggjort i juni 1999, i øvrigt kort tid før Kulturministeriet i august 1999 offentliggjorde sin hvidbog om doping. DCU's undersøgelse omfattede 1.038 licensryttere på alle niveauer og viste bl.a., at 10% svarede bekræftende på, at de havde anvendt doping, og at næsten hver tredje vidste, hvordan man kunne få fat på hårde dopingstoffer som steroider og EPO.

DCU fulgte i 2000 undersøgelsen op med en handlingsplan om mere kontrol, karantæne fra landshold i tilfælde af doping m.v. og tog dermed en aktiv stillingtagen i kampen mod doping i cykelsporten. En del af dette var kampagnen "Rene Resultater", der især var rettet mod unge danske ryttere med det formål at skabe en holdningsændring i cykelsporten.

Ved VM i 1999 blev Nicolaj Bo Larsen målt med en for høj hæmatokritværdi. DCU udtog herefter ikke Larsen til landsholdet, men i situationen valgte DCU ikke at videregive oplysningerne til de ansvarlige for dopingbekæmpelsen i Danmark. Som tidligere nævnt blev dette ifølge DCU's daværende direktør Jesper Worres udtalelser til undersøgelsesgruppen end ikke overvejet. DCU var da heller ikke forpligtet til at videregive informationen, og selv hvis det var sket, ville det daværende danske Dopingkontroludvalg ikke kunne have brugt informationen til noget. Situationen er et sigende udtryk for datidens holdning om, at hvis man ikke var testet positiv, var man heller ikke dopet, hvorimod tilsvarende informationer i dag sandsynligvis ville have medført yderligere undersøgelser efter nutidens Antidopingregler.

I 2001 valgte DCU at udelukke Bo Hamburger fra landsholdet efter dennes EPO-sag med henvisning til, at Hamburger have overtrådt DCU's etiske retningslinjer, som alle professionelle danske cykelryttere skulle skrive under på. Dette skete, selvom Hamburger var frifundet i DIF's Dopingnævn og senere ligeledes blev det ved CAS. Hamburger indbragte DCU's afgørelse for DIF's Appeludvalg, der i januar 2003 afsagde en kendelse, der kendte DCU's udelukkelse af Hamburger for ugyldig. Appeludvalget konkluderede, at DCU ikke kunne udelukke Hamburger fra landsholdet med henvisning til dopingbrug, når han ikke var dømt for misbrug af doping. DCU accepterede kendelsen.

Efter en artikel i Jyllands-Posten i maj 2004 om, at Bo Hamburger ved VM i Canada 2003 blev udtaget til en ekstra test for epo, da en blodtest viste en hæmatokritværdi tæt på grænsen af det tilladte, uden at dette dog blev til en dopingsag, besluttede DCU, at Hamburger ikke blev indstillet til udtagelse til OL i Athen. Men med henvisning til gældende OL-udtagelseskrav udtog DIF i juni 2004 Hamburger til OL på trods af DCU's manglende indstilling.

Ligeledes med henvisning til de etiske retningslinjer besluttede DCU på et bestyrelsesmøde 22. juni 2007 at udelukke Michael Rasmussen fra landsholdet. Dette var kort før starten på Tour de France, som endte med, at Rasmussen blev taget ud af løbet på et tidspunkt, hvor han var indehaver af

den gule førertrøje. Denne beslutning gjaldt også for OL i Beijing 2008. DCU's direktør, Jesper Worre begrundede overfor Politiken (19. juli 2007) beslutningen således: *"Vi ligger inde med oplysninger, der gør, at Michael ikke opfylder vores interne etiske regelsæt, og som gør, at bestyrelsen 22. juni besluttede, at Michael ikke vil komme i betragtning til landsholdet"*.

Samlet set er det undersøgelsesgruppens opfattelse, at DCU gennem årene har gjort, hvad man med rimelighed kunne forvente med hensyn til at indtage en aktiv holdning imod doping i cykelsporten, men såvel DCU som ADD har i flere tilfælde manglet relevante værktøjer, f.eks. når det gjaldt misbruget af kortison.

I mangel af juridiske muligheder har DCU som følge heraf været henvist til at tage etiske retningslinjer i brug, som det skete i forhold til Hamburger, hvor DCU var overbevist om, at Hamburger havde brugt EPO, blot for at komme i både juridisk og mediemæssig modvind på grund af dette. Det er undersøgelsesgruppens opfattelse, at DCU fortjener kredit for at stå fat på sine holdninger i disse situationer.

Når det gælder information og holdningsbearbejdelse, kan DCU primært arbejde mod de danske cykelklubber og profhold, mens DCU's direkte kontakt med de enkelte ryttere er begrænset til unionens landshold på bane og landevej. Mens banelandsholdet arbejder under DCU's landstræner store dele af sæsonen, omfatter DCU's ansvar for landsvejslandsholdene primært VM og ungdomsmesterskaber. DCU's mulighed for direkte at holdningspåvirke enkelte landevejsryttere i dagligdagen er derfor begrænset. Alligevel kan der efter undersøgelsesgruppens side stilles spørgsmålstejn ved, om DCU kunne og burde have gjort mere for at forebygge dopingbrug blandt de danske professionelle hold, f.eks. i form af tættere kontakt og dialog med de professionelle hold på træningssamlinger m.v.

I 2013 introducerede DCU Fair Cykling-kampagnen, som omfatter en kluberkklæring, som de enkelte klubber under Danmarks Cykle Union skal underskrive for at blive en del af kampagnen. I kluberkklæringen skal de danske cykelklubber blandt andet skrive under på at tilstræbe at være med til at udgøre, udbrede og videreformidle en fair cykelsport, at klubben tager afstand fra enhver omgang med og brug af doping, og at de opfordrer alle klubbens medlemmer til at sætte sig ind i antidopingreglerne.

Med virkning fra 2015 har DCU i samarbejde med ADD udviklet et omfattende antidopingprojekt. Dette indebærer bl.a. følgende:

- En ny antidopingpolitik, som omfatter ryttere, trænere, ledere, støttepersonale, frivillige, ansatte samt andre medlemmer af DCU. Unionen vil gennem oplysning, uddannelse, dialog, inddragelse og information arbejde for en ren cykelsport. DCU anerkender, at omgivelserne også kan have en betydning for anvendelse af doping, og derfor har antidopingpolitikken også har fokus på omgivelser, herunder støttepersonale, forældre m.m.
- I henhold til antidopingpolitikken skal DCU oparbejde og vedligeholde tillid til organisationen, som sikrer, at den rene rytter ikke står uden for fællesskab eller støtte, når rytteren siger nej til doping, og DCU skal gennemføre foranstaltninger, som tilstræber gennemsigtighed og åbenhed i ryttermiljøer i forhold til belysning af risikoadfærd hos ryttere samt risikomotivation i rytternes miljø. Videre skal DCU bidrage til at sikre, at dopingnetværk kan brydes og klarlægges, og DCU vil understøtte antidopingindsatsen i alle organisationens led gennem dialog, oplysnings- og forebyggelsesaktiviteter og samarbejde aktivt med nationale og internationale antidopingmyndigheder
- DCU's antidopingpolitik skal udmøntes konkret i en række strategiske indsatsområder. DCU vil i 2015-2016 prioritere følgende to fokusområder: En stærk antidopingindsats i udvalgte

organisatoriske led, og en stærk og proaktiv kommunikation på antidopingområdet, som bl.a. er rettet mod de unge ryttere på Unionens landshold

Undersøgelsesgruppen finder, at DCU's nye antidopingpolitik er et væsentligt skridt i den rigtige retning, og undersøgelsesgruppen giver i afsnit 8 yderligere anbefalinger til mulige kommende tiltag fra DCU's side på antidopingområdet.

7.5 VURDERING AF SITUATIONEN I DAG

Er cykelsporten ren i dag? Det ville nok være naivt at tro, men der er grund til at tro, at den er renere, end den var før i tiden. Dette er undersøgelsesgruppens generelle indtryk af udsagnene fra de mange interviewede nuværende og tidligere ryttere og andre med tilknytning til cykelsporten.

I interviewene med nutidige ryttere har det skullet igennem, at de ikke er i tvivl om, at doping i cykelsporten også finder sted i dag. Det bliver tydeligt i bemærkninger som *"Vores hold vil ikke have spaniere på holdet"*, *"Der kommer nye ryttere fra Østeuropa, der kører urealistisk hurtigt"* - og tilsvarende.

Undersøgelsesgruppen har spurgt en række ryttere og andre om deres bud på, hvordan man ville kunne snyde systemet i dag. Udbyttet af svarene har dog været beskedent. Et bud har været blod doping med eget blod i små mængder, og et andet har været en jævn brug af mikrodoser af EPO, for begges vedkommende evt. i kombination med højdetræning med det formål at omgå udsving i blodprofilen.

Undersøgelsesgruppen har spurgt meget ind til, hvornår og hvorfor der er sket ændringer i brugen af doping og holdningerne hertil i perioden fra 1998 til nu.

Svarene er langt fra entydige, men kan beskrives som en kombination af forskellige faktorer:

- Sværere tilgængelighed af dopingstoffer
- Indførelse af bedre analysemetoder (for EPO m.v.)
- Indførelse af dopingkontrol uden for konkurrence
- Indførelse af whereaboutsregler
- Indførelse af UCI's blodprofiler
- Bedre opdragelse af unge ryttere
- Lede ved hemmelighedskræmmeri og negativ omtale
- Generel kulturændring indenfor cykelsporten

Selvom undersøgelsesgruppens hovedindtryk er, at det især er et forbedret kontrolsystem, der har medført et fald i brugen af doping i cykelsporten, har en erfaren cykelleder overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for, at det efter hans opfattelse mere er en kulturændring blandt de yngre ryttere end et forbedret kontrolsystem, der er årsagen hertil. Ryttere har overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for lede ved, at folk råber *"EPO-svin"* og lignende efter dem, når de træner på landevejen. Ikke desto mindre kan undersøgelsesgruppen konstatere, at relativt få ryttere tager en stærk offentlig position imod doping. Tilsvarende giver ryttere kun sjældent forslag til, hvordan antidopingorganisationerne kan forbedre testsystemerne.

Efter undersøgelsesgruppens mening er det nødvendigt med et paradigmeskift i cykelsporten, gerne med udgangspunkt i det internationale mantra om at "beskytte de rene atleter" (*"protecting the clean athletes"*). Skal antidopingarbejdet virke, er det nødvendig med et effektivt samarbejde, hvor alle aktører har viljen til at gøre det nødvendige. Det er ønskværdigt, at rytterne i højere grad selv tydeligt ytrer sig imod doping, som det ses i flere andre idrætsgrene.

UCI vil naturligvis skulle spille en helt central rolle i en sådan proces. Undersøgelsesgruppen har noteret sig, at den nye ledelse i UCI under ledelse af præsidenten Brian Cookson siden september

2013 har arbejdet målrettet på at forbedre forholdene på antidopingområdet inden for cykelsporten, bl.a. ved at nedsætte den uafhængige reformkommission CIRC, der aflagde sin rapport i marts 2015 og ved at prioritere opfølgning på CIRC's anbefalinger.

I denne forbindelse ser undersøgelsesgruppen positivt på, at UCI nu har indført en centraliseret domsinstans i dopingsager til afløsning af det gamle system, hvor dopingsager skulle afgøres i det nationale cykelforbund i det land, hvor rytteren har sin licens. Der er grund til at håbe på, at dette tiltag vil medføre en højere grad af professionalisering og ensartethed i sagsbehandlingen, og at usaglige hensyn og national favorisering kan undgås.

Visse kommentatorer har i medierne givet udtryk for, at der nødvendigvis stadig må finde et omfattende dopingbrug sted, når gennemsnitstiderne i Tour de France i dag er lige så hurtige som i dopingens storhedstid. Hastigheden og dopingens betydning for denne er imidlertid et omdiskuteret emne, og de udsagn, undersøgelsesgruppen har modtaget, er ikke entydige.

En aktuel rytter har overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for, at der i dag bliver kørt lige så hurtigt uden doping som før i tiden med doping på grund af den bedre træning, der er i dag. Han sagde: *"Havde de dopede ryttere for 10 år siden trænet lige så godt, som vi andre gør i dag, ville de have kørt hurtigere, end det er muligt for os i dag."*

En international cykelleder har overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for, at nye, videnskabeligt baserede træningsmetoder og ikke mindst mere viden om ernæring, restitution m.v. har gjort det muligt at opnå topresultater uden brug af doping, men han mener dog alligevel ikke, at rytterne i dag kører på samme niveau, som da doping var på sit højeste. *"I dag er der ingen, der kan træde en klinge på 56, i dag kører de alle med en standardklinge på 53,"* har han forklaret. Cykellederen tror heller ikke på, at ryttere i dag ville kunne gennemføre de træningsprogrammer på bjerge i Italien og på Tenerife, som EPO-dopede ryttere kunne før i tiden, og han mener også, at man i de senere år ikke har set de vilde præstationer på bjergetaper, som tidligere givetvis kun kunne lade sig gøre pga. doping.

Jonathan Vaughters, tidligere toprytter og erkendt tidligere dopingbruger samt nuværende chef for proholdet Cannondale-Garmin, sagde på konferencen *"Tackling Doping in Sport"* i London den 18. marts 2015, at sundhedsaspektet ved doping (fortsat) er irrelevant for en eliteatlet som en professionel cykelrytter. Den frygtløshed, der kan få en cykelrytter til at køre ned af et bjerg med 100 km i timen, gør sig også gældende i forhold til den sundhedsmæssige risiko ved doping. Ifølge Vaughters er den sociale konsekvens af en dopingdom meget værre i dag end tidligere på grund af større medieopmærksomhed på dopingsager og en generel opinion mod doping.

Flere danske ryttere har dog overfor undersøgelsesgruppen givet udtryk for, at de oplever den sociale konsekvens af en dopingdom som alvorligere i Nordeuropa end i Sydeuropa.

Ifølge Vaughters vil sponsorerne ikke have dopingskandaler, og bl.a. derfor skal man som ansvarlig sportsdirektør passe på med at presse sine ryttere for meget, hvis holdet i perioder ikke opnår tilfredsstillende resultater, for risikoen er, at ryttere kan falde for fristelsen til at anvende doping for at opnå resultaterne. Undersøgelsesgruppen har imidlertid så sent som i foråret 2015 kunnet konstatere, at der er holdejere, der kritiserer deres rytteres manglende resultater offentligt og forlanger forbedrede præstationer.

8 KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

8.1 DOPINGENS OMFANG OG KONTROLLENS NØDVENDIGHED

Undersøgelsesgruppen vurderer på baggrund af de mange gennemførte interviews blandt tidligere og nuværende cykelryttere og cykelledere, at brugen af doping blandt danske professionelle cykelryttere og i dansk professionel cykelsport har haft et forskelligt omfang og en forskellig organisering afhængigt af hvilken periode, der inden for de seneste godt 20 år har været tale om.

Fra begyndelsen af 90'erne til begyndelsen af 00'erne var doping udbredt i international cykelsport og ofte med holdenes og ledernes aktive medvirken og organisering. EPO kom frem som et nyt og potent stof, som det først i år 2000 blev muligt at spore. Det var derfor forholdsvis risikofrit at snyde. Blandt ryttere og ledere eksisterede en kultur, hvor det var alment accepteret at snyde, så længe man ikke blev opdaget. De danske ryttere vidste godt, at det var forkert, men følte ikke, at de snød ved at dope sig, da de opfattede det som tidens konkurrencevilkår. Nogle danske cykelryttere kom endda så meget med på dopingvognen, at de ikke blot "fulgte med", men fik en række imponerende resultater.

Fra begyndelsen af 00'erne til midten af 00'erne var brugen af doping fortsat udbredt i international cykelsport og blandt danske professionelle cykelryttere, men der skete et skifte i organiseringen af brugen af doping. Det blev muligt at spore EPO og dermed mere risikabelt at snyde. Holdene og holdenes ledende personale lod det derfor være rytternes eget ansvar at dope sig. Holdene medvirkede ikke længere aktivt til at organisere doping blandt den store del af holdets ryttere, dog med undtagelse af kortison, men vidste, hvad der foregik. Der syntes endvidere at være et særligt fokus på holdenes topryttere, i Danmark illustreret ved, at Team CSC's holdejer Bjarne Riis havde kendskab til stjernerytteren Tyler Hamiltons bloddoping. Netop bloddoping var i denne periode en "vidundermetode", hvor der relativt risikofrit kunne snydes. Bloddopingmetoden krævede dog en helt anderledes økonomi og et helt anderledes back up fra ledende støttepersonale end brug af EPO, som mere kunne betegnes som "allemandseje". Perioden var derfor præget af fortsat brug af EPO blandt de almindelige (danske) cykelryttere og en stigende brug af bloddoping primært blandt topryttere.

Fra midten af 00'erne frem til i dag vurderer undersøgelsesgruppen, at brugen af doping i international cykelsport og blandt danske professionelle cykelryttere gradvist er faldet. Fuentes-skandalen i 2006, indførelse af whereabouts-regler og det biologiske pas samt en mere målrettet testning har gjort det betydeligt sværere at snyde. Det er dog undersøgelsesgruppens opfattelse, at der med stor sandsynlighed fortsat finder et dopingbrug sted blandt nogle ryttere (ikke nødvendigvis danske) primært i form af mikrodosering af EPO og brug af små blodportioner.

Selv om der i de senere år synes at være sket en ændring i de danske rytteres (og lederes) holdninger til doping, så det i dag ikke længere i samme grad opfattes som acceptabelt at snyde, er det dog undersøgelsesgruppens opfattelse, at det primært er den øgede risiko for at blive opdaget – og ikke en grundlæggende kulturændring – der har mindsket brugen af doping i de seneste år.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at selv om danske cykelryttere har fået en god opdragelse i det danske idrætssystem i deres unge år, har denne opvækst i et system, der har lagt vægt på

fair play og sportslige værdier, ikke forhindret, at en række danske cykelryttere ikke kunne modstå fristelsen til at tage doping, da de blev professionelle. Hertil synes konkurrenceidrættens iboende væsen om at ville vinde (og måske for enhver pris) kombineret med særlige strukturelle karakteristika for cykelsporten (se nedenfor) at have været for stærke.

Undersøgelsesgruppen anbefaler derfor generelt, at WADA, UCI og de nationale antidopingorganisationer fortsat har fokus på at forbedre dopingkontrollen i bred forstand, dvs. forbedre analysemetoderne, styrke den målrettede og intelligente testning, styrke efterforskningsvirksomheden, m.v. Samtalerne med ryttere og ledere har tydeligt vist, at det først og fremmest er en øget risiko ved at blive opdaget, der afholder ryttere fra at dope sig – mens hverken en bekymring for lang- og korttids sundhedseffekter af dopingbrug eller en bedre moral synes at have været årsagen til den faldende brug af doping.

Mere konkret har undersøgelsesgruppen følgende anbefalinger til WADA og andre antidopingorganisationer:

- Der skal fortsat arbejdes på at udvikle forbedrede metoder til at monitorere rytternes whereabouts og biologiske profiler.
- Antidopingorganisationer gør brug af muligheden for at gennemføre dopingkontrol om natten ved begrundet mistanke om dopingbrug, bl.a. for at bekæmpe anvendelse af mikrodoser af doping.
- Antidopingorganisationer langtidsopbevarer udvalgte dopingprøver med henblik på mulig fornyet analyse af prøverne, når analysemetoderne er forbedrede, eller nye er udviklet.
- WADA indfører procedurer, som sikrer, at oplysninger om blodværdier forsinkes for udøverne eller helt tilbageholdes, idet adgangen til værdierne kan udnyttes af de udøvere, der vil snyde med blodprofiler, f.eks. ved at tilpasse deres doping på baggrund af blodværdierne.
- WADA m.fl. styrker udviklingen af analysemetoderne og udviklingen af andre metoder til afsløring af doping, herunder forbedrer mulighederne for efterretningsarbejde og undersøgelser. I den forbindelse bør der sættes fokus på databeskyttelsesreglernes muligheder og begrænsninger, således at muligheden for udveksling af relevante oplysninger mellem antidopingmyndigheder, idrætsorganisationer, politi og andre myndigheder sikres.
- At UCI implementerer regler for anvendelse af glukokortikoider svarende til reglerne i foreningen for professionelle cykelhold MPCC (Mouvement Pour un Cyclisme Crédible).

Undersøgelsesgruppen opfordrer samtidig ryttere, ledere og andre inden for cykelsporten til i langt højere grad end nu at medvirke til en effektivisering af dopingkontrollsystemet med forslag og anbefalinger. Det har efter undersøgelsesgruppens opfattelse været forstemmende få forslag, som de i nærværende undersøgelse interviewede ryttere og ledere har været i stand til at komme med på trods af, at netop de burde have førstehåndsviden om, hvad der kan afskrække potentielle dopingsyndere og styrke dopingbekæmpelsen.

8.2 BEHOVET FOR STRUKTURÆNDRINGER

Samtidig må det dog konstateres, at international cykelsport har nogle særlige karakteristika, som adskiller den fra andre idrætsgrene og gør den mere sårbar over for forsøg på at snyde ved at tage doping:

- Der er en langvarig tradition for at tage præstationsfremmende eller smertestillende midler på grund af sportens hårdhed og store krav til udholdenhed.
- Særligt de store etapeløb og disses næsten umenneskelige strabadser adskiller cykelsporten fra andre udholdenhedsidrætter, hvor doping også er udbredt, men ikke i nær samme omfang.
- Der er mange penge i professionel cykelsport, men i modsætning til andre pengestærke idrætter som f.eks. fodbold, basketball, tennis og golf, er cykelsporten afhængig af en enkelt finansieringskilde – sponsorerne – som ofte opererer med korttidskontrakter.
- Selv om professionel cykling er organiseret som en holdsport, er rytterne fortsat store dele af tiden overladt til sig selv, hvilket mindsker holdenes mulighed for at holde styr på tropperne og/eller gør det bekvemt for holdene at fraskrive sig ansvaret for deres ansattes gøren og laden.

Det anbefales derfor, at UCI igangsætter tiltag, som gør international professionel cykelsport mindre sårbar over for disse særlige strukturelle karakteristika. Derfor har undersøgelsesgruppen følgende anbefalinger til UCI:

- At gøre de professionelle cykelhold mindre afhængige af enkelte sponsorer, f.eks. ved at styrke holdenes mulighed for at få andel i tv-rettighedsbeløb.
- At indføre good governance-regler for de professionelle cykelhold, som giver holdene et øget ansvar for at holde styr på deres egne ansatte, jfr. senere.

Undersøgelsesgruppen opfordrer samtidig cykelsportens sponsorer til i langt højere grad end nu at bruge deres store indflydelse på de professionelle cykelholds ledelser i dopingbekæmpelsens tjeneste. Dette kan ske ved at undlade at lægge et kortsigtet sportsligt resultatpres på ledelserne, indgå længerevarende sponsorkontrakter, der sikrer ro til at opbygge rene resultater, samt straffe cykelholdet og den ansvarlige ledelse, når der opstår dopingsager, f.eks. ved at ophæve kontrakter eller nedsætte sponsorbeløbet. Sponsorerne bør endvidere i langt højere grad end nu udbede sig redegørelser fra holdenes ledelser, når der opstår mistanke om dopingsnyd på holdet, bl.a. i pressen.

8.3 BEHOVET FOR AT ANSVARLIGGØRE HOLDENES LEDELSER

Den altoverskyggende hovedkonklusion i denne undersøgelse er, at de professionelle cykelholds ledelser i alt for mange år har undladt at leve op til deres ledelsesansvar, nemlig at sørge for, at deres egne hold og ansatte ikke bryder antidopingreglerne. Undersøgelsesgruppen kan fastslå, at ledere på det dominerende danske cykelhold Team CSC i den undersøgte periode ikke blot har vendt det blinde øje til dopingbrug blandt sine ansatte, men også medvirket hertil.

Det er derfor undersøgelsesgruppens anbefaling, at der på en række områder indføres kontrol og sanktioner over for holdene for at kunne komme holdledelsernes manglende ansvarlighed til livs. Undersøgelsesgruppen har i denne forbindelse følgende anbefalinger til UCI og DCU:

- For det første bør UCI på internationalt niveau og DCU på nationalt niveau opstille en række good governance-regler for cykelholdene, som holdene skal indføre og følge, hvis de skal kunne opnå og bevare den nødvendige UCI- og/eller DCU-licens. Good governance-regler skal følge almindeligt anerkendte principper for god virksomheds- og organisationsledelse og skal som minimum indeholde regler om åbenhed og gennemsigtighed i regnskaber samt sikre, at forholdet mellem bestyrelse og administration er reguleret, og herunder at bestyrelsen er garant for den nødvendige kontrol af den administrative direktør og/eller ledende sportsdirektør.
- UCI bør indføre et system med vidne- og sandhedspligt i stil med det, som DIF har indført i sine disciplinære bestemmelser for alle medlemmer af DIF. En vidne- og sandhedspligt vil give UCI et disciplinært redskab over for ryttere og ledere, der kan tvinge dem til at udlevere oplysninger om dopingmistænkelige forhold. Derudover vil reglen kunne fungere i sammenhæng med et licenssystem for sportsdirektører og holdlæger, som kan styrke UCI's mulighed for at undgå at få sportsdirektører og holdlæger med en blakket dopingfortid ind i sporten, jfr. næste punkt.
- UCI bør ændre sit licenssystem ved at indføre et "fit-for-purpose" kriterium (egnhedsvurdering) for sportsdirektører og holdlæger, som giver UCI mulighed for at undlade at tildele en licens til sportsdirektører og holdlæger, som ikke har gjort op med deres dopingfortid. Sportsdirektører og holdlæger bør således under vidne- og sandhedsansvar redegøre for deres eventuelle relationer til eget eller andres dopingbrug og kunne tildeles karantæner og fratages licensen, hvis de taler usandt eller tilbageholder informationer, eller hvis det senere kan dokumenteres, at de har talt usandt eller har tilbageholdt information. Anbefalingen skyldes, at undersøgelsesgruppen finder det problematisk for cykelsportens fortsatte udvikling mod en ren sport, at tidligere dopingsyndere og deres hjælpere fortsat fungerer i sporten og ofte på centrale poster, idet andre kan have en klemme på dem, hvis de aldrig offentligt har erkendt, at de har været involveret i brug af doping.
- UCI og DCU bør på internationalt og nationalt niveau indføre regler om, at præmiepenge skal indgå i cykelholdenes regnskaber og udbetales via holdene i stedet for at blive udbetalt direkte til rytterne. Herved vil risikoen for både skattesvindler og "frie midler" til indkøb af dopingstoffer blive formindsket.
- UCI bør indføre en regel, der giver de professionelle cykelhold bøde i tilfælde af, at en af deres ryttere dopingdømmes med undtagelse af whereaboutsovertrædelser. Bøden skal

være af en så anseelig størrelse, at holdenes ledelser med en sådan regel vil blive nødt til at lægge pres på rytterne om at undlade brug af doping.

Derudover opfordrer undersøgelsesgruppen DCU til at have en langt tættere daglig kontakt med de hjemlige danske cykelhold for løbende at få en bedre fornemmelse af, hvad der rør sig i miljøet og for løbende at kunne drøfte ovenstående dopingrelaterede forhold.

Undersøgelsesgruppen opfordrer endvidere cykelholdene til i langt mindre grad end nu at overlade rytterne til individuel, ikke-holdorganiseret træning i perioder uden for løb og træningslejre for derved at mindske de individuelle træningsperioder, hvor rytterne ikke er under direkte opsyn af holdets trænere og sportsdirektører, og hvor den enkelte rytter kan have både tid og mulighed for at købe og anvende doping, enten alene eller sammen med selvvalgte træningspartnere.

8.4 OPFORDRING TIL RYTTERNE: STÅ FREM!

Selv om nærværende undersøgelse først og fremmest har haft til formål at undersøge generelle mønstre og årsager til dopingbrug samt særligt afdække ledende personales involvering heri, har undersøgelsesgruppen også haft fokus på rytternes eget ansvar, og herunder måske særligt deres ansvar for at medvirke til at sikre, at fremtidige generationer af cykelryttere holder sig fra doping.

Undersøgelsesgruppen skal i den forbindelse ikke undlade at gøre opmærksom på, at den finder det forstemmende, at bortset fra Michael Rasmussen, har ingen af de interviewede ryttere ønsket at indvie offentligheden i, hvad de har oplevet i deres cykelkarriere af dopingrelaterede forhold, og hvordan de har haft det med det. Det er højest blevet til nogle meget generelle udtalelser fra enkelte ryttere, hvor de beklager deres dopingbrug, men hvor de ikke ønsker at komme ind på konkrete historier med en dybde og detaljerighed, som kunne virke oplysende og afskrækkende for unge cykelryttere.

Undersøgelsesgruppen er dog samtidig godt klar over, at den hidtidige mistænkeliggørelse - også fra UCI's tidligere ledelses og andre sportsmyndigheders side - af ryttere, der er stået frem og fortalt om eget og andres dopingbrug, ikke har virket befordrende for rytteres villighed til offentligt at fortælle deres dopinghistorie. Undersøgelsesgruppen skal derfor opfordre UCI, nationale cykel- og idrætsforbund m.fl. til at tage disse whistleblowers alvorligt frem for med det samme at mistænkeliggøre dem i et misforstået forsvar for sportens ve og vel.

Undersøgelsesgruppen skal derfor afslutte nærværende rapport med at komme med en opfordring til alle de ryttere, der har erkendt deres dopingbrug over for undersøgelsesgruppen: Stå frem i offentligheden og fortæl jeres sande og fulde historie. Hvis jeres historier om daglig frygt for at blive opdaget, konstant dårlig samvittighed over for familie, venner og fans samt ubehag ved at bruge sprøjter og piller blot gør halvt så meget indtryk på unge cykeltalenter, som det gjorde på undersøgelsesgruppen, vil meget være vundet i dopingbekæmpelsens tjeneste.

Samtidig vil det være formålstjenligt, at ryttere i højere grad italesætter deres rene præstationer f.eks. i forbindelse med sejre og i andre sammenhænge. Har du vundet rent, så sig det højt, så det kan være en inspiration for andre ryttere! Denne opfordring gælder i øvrigt til alle udøvere i alle idrætsgrene.

9 EXECUTIVE ENGLISH SUMMARY

9.1 THE INVESTIGATION GROUP

The investigation group responsible for this report was administratively appointed by Anti Doping Denmark (ADD) and the NOC and Sports Confederation of Denmark (DIF) and has consisted of the following persons:

- Christina Friis Johansen, Senior Consultant, Anti Doping Denmark
- Morten Mølholm Hansen, CEO, NOC and Sports Confederation of Denmark
- Lone Hansen, CEO, Team Danmark (Until 15th February 2015, Anti Doping Denmark)
- Jesper Frigast Larsen, Legal Manager, Anti Doping Denmark (Until 1st April 2015, NOC and Sports Confederation of Denmark)

9.2 PURPOSE OF THE INVESTIGATION

In its October 2012 report, USADA published the results of the most comprehensive investigation to date about doping in cycling, the US Postal case. In this report, it is described how USADA's report led to the case against the Danish rider Michael Rasmussen who was equal to "rider 14" in the Reasoned Decision published by USADA. ADD and DIF in cooperation with USADA and the Dopingautoriteit in the Netherlands entered into a cooperation-agreement with Michael Rasmussen, according to which Rasmussen accepted to provide substantial assistance to the anti-doping authorities. Rasmussen obliged himself to provide his truthful admission of own anti-doping rule violations as well as information of other anti-doping rule violations committed by other persons.

Following interviews with Michael Rasmussen in January 2013, ADD (as investigating authority according to the Danish Anti-doping Regulations) and DIF (as prosecuting authority) administratively formed an investigation group with the aim of corroborating Rasmussen's by collecting additional information from a number of other persons. Subsequent to this investigation, DIF's Doping Commission formally prosecuted Rasmussen on 25 July 2013 with acknowledgements of his substantial assistance. On 25 September 2013, DIF's Doping Tribunal sentenced Rasmussen to a period of ineligibility for 8 years which were reduced to 2 years as the Doping Tribunal confirmed the substantial assistance provided by Rasmussen.

The Rasmussen investigation had disclosed specific information about alleged anti-doping rule violations committed by other Danish riders and leading support personnel requiring further investigation. The administrations of ADD and DIF mandated the investigation group to proceed its investigation with the aim of possibly collecting the necessary proof for the alleged violations in order to facilitate subsequent prosecution of anti-doping rule violations.

This follow-up investigation was conducted by means of additional interviews with 50 persons including former and present riders, leaders, sports directors and other persons with connection to Danish cycling.

The purpose of the investigative activities and this report may be summarized as follows:

1. To investigate cases against specific persons in Danish cycling for alleged anti-doping rule violations in order to determine whether there would be grounds to bring forward doping cases against these persons,
2. To examine and possibly disclose the use of doping in Danish professional cycling since 1998 including general cultural patterns which were typical of the sport,
3. To examine and evaluate the previous fight against doping in cycling in light of points 1 and 2, and
4. To present recommendations for the future in light of points 1 and 2.

From the mid 1990's and onwards, Danish riders have achieved remarkable results in international cycling. Bjarne Riis won the Tour de France in 1996 and other riders have won stage victories and yellow and mountain jerseys in Tour de France, medals at Olympic Games and World Championships and many other top results. Danish riders have been public heroes. Even though media and books over the years have brought many indications about alleged doping in relation to these results, the investigation group found it essential to examine further the extent to which doping has been a part of these remarkable results.

The Danish team, which has been known as Team CSC, has received particular attention of the investigation group. Since its start in 1998 as Team Home Jack & Jones and until Bjarne Riis sold the team to Oleg Tinkov in December 2013, the team has been the flagship of Danish professional cycling.

9.3 GENERAL SUMMARY AND CONCLUSIONS

The conclusion of this investigation is that Bjarne Riis, Johnny Weltz, and Alex Pedersen and a number of Danish former riders have violated applicable anti-doping rules. ADD (who has had the prosecuting competence since 1 January 2015) would have been able to bring doping cases forward against these persons before DIF's Doping Tribunal on the basis of the findings of the investigation. However, since all of the alleged anti-doping rule violations have been committed outside the statute of limitations it is not possible for ADD to bring any of these cases forward.

It should be emphasized that it is not within the mandate of the investigation to determine how the Doping Tribunal would have assessed the proof that would have been brought forward in each case and hence whether sanctions would have been imposed.

Notwithstanding the fact that no doping cases can be brought forward, the investigation group have received significant information through the interviews about patterns of a systematic doping culture in cycling. Consequently, it was decided administratively that the investigation group should continue its work with the purpose to produce and publish a report about doping in Danish cycling from the beginning of professional cycling in Denmark in 1998 until the present in 2015.

As for the team generally known as Team CSC (Currently Team Saxo Tinkoff), it is the opinion of the investigation group that the information received during this investigation about the team's former owner and leading sports director Bjarne Riis would have constituted grounds to bring forward a doping case before the Danish Doping Tribunal against Bjarne Riis for violation of anti-

doping regulations in force at the time of each of the alleged violations - in particular the applicable rule about assisting anti-doping rule violations. (The current rule is the 2015 WADA Code's article 2.9 about Complicity). However, due to the statute of limitations no case will be brought forward against Bjarne Riis.

This assessment is, among other things, based on the fact that Bjarne Riis has admitted that he, as team owner and leading sports director during the period when Tyler Hamilton was employed by Team CSC, had knowledge about the fact that Tyler Hamilton was using doctor Eufemiano Fuentes for blood doping and did not take action to stop it. Additionally, Riis has admitted that in his own career as a rider, he has used blood doping and hereby has personal knowledge about blood doping practices.

Furthermore, the assessment is based on the following matters which the investigation group finds established by the information received through the interviews:

- Bjarne Riis has requested Bo Hamburger to provide EPO to Jörg Jaksche.
- A comprehensive use of cortisone without medical justification took place on Team CSC.
- In his capacity as team owner and leading sports director, Bjarne Riis had knowledge that other riders on the team besides Tyler Hamilton were using doping.

The investigation group finds that a leader is obliged to act on knowledge about anti-doping rule violations committed by employees on the team. Bjarne Riis has not fulfilled this obligation. On the contrary, he has silently accepted the use of doping and such silent acceptance from a team leader constitutes in the opinion of the investigation group a case of complicity, re. art. 2.9 in the current World Anti-Doping Code, which includes the covering up of doping offences, encouraging, aiding etc. of any type of intentional complicity involving an anti-doping rule violation.

In the opinion of the investigation group Johnny Weltz and Alex Pedersen who also silently accepted the use of doping among riders have also violated applicable anti-doping rules about complicity.

However, as team owner and leading sport director Riis had a greater responsibility than the others as he had authority to make take decisions about suspending riders who doped and report the violations to the responsible anti-doping authorities.

In the absence of statute of limitations, the investigation group also finds that there would be grounds to bring doping cases forward against a number of Danish riders who have admitted either their own doping violations or where the interviews have given the investigation group knowledge about their alleged offences.

The interviews have also given the investigation group insight into patterns and cultures which is described in this report in more general terms. This involves a culture of use of substances and methods, particularly EPO, cortisone and blood doping, as well as cultural patterns characteristic to international cycling such as the omertà.

The investigation group has also examined how the doping control system failed in the past and how it has continuously improved, particularly with rules for whereabouts, out-of-competition testing and the introduction of the biological passport most recently.

9.4 RECOMMENDATIONS

Finally, the investigation group has summarized its work in a number of recommendations for the future of cycling.

As for the **doping control system**, the investigation group recommends that:

- WADA, UCI and others continuously work to improve and develop new tools to monitor the whereabouts and the biological profiles of the riders.
- UCI and other ADOs make use of the possibility to conduct doping controls during night hours in situations when there is a justified suspicion of doping, particularly in order to combat doping with micro doses of EPO or blood.
- ADOs make use of long-term storage of selected samples for reanalysis at a point in time when the analyses have improved or new analysis are developed.
- WADA and ADOs should introduce rules and procedures to delay or even withhold athlete access to information about blood values in ADAMS as the access to such information can be misused by those riders who intend to cheat with their biological passport, for instance by using micro doses of doping. ADD is committed to work towards this goal.
- WADA etc. should strengthen the development of analyses and other methods to detect doping, in particular by strengthening investigation and intelligence. In this context attention should be focused on national and international laws of data protection, and how relevant data can be exchanged between relevant partners without being in conflict with such laws.
- UCI should align its rules on use of glucocorticoids to the rules of MPCC to harmonize conditions for all riders.

As for the specific **structural characteristics of cycling**, which in the opinion of the investigation group make the sport of cycling especially vulnerable to doping, the group recommends that:

- The sport of cycling work to reduce the dependency for cycling teams on short term sponsorship contracts, possibly by sharing the income from TV-rights with the teams.
- the UCI introduces principles for good governance for the professional teams in order to give team managements responsibility for managing the employees, including work structures in the periods out-of-competition.

At the same time, the investigation group recommends that the UCI and the national Danish cycling federation in various ways introduce control mechanisms and sanctions towards the teams in order to **improve the level of responsibility of the teams**. The group's recommendations in this respect are:

- The UCI internationally and the Danish Cycling Union (DCU) nationally should make the implementation of rules of good governance mandatory for the teams in order to get a UCI (or DCU) license.
- The UCI should introduce a 'witness obligation' as disciplinary rules that would oblige every person under the jurisdiction of the UCI to cooperation in any investigation conducted by the UCI or the Cycling Anti-Doping Foundation (CADF). This would oblige persons to participate in interviews, answer questions truthfully when summoned by the UCI, like the similar rules introduced in Denmark in 2014 by the NOC and Sport Confederation of Denmark.

- The UCI should amend its licensing system by introducing a “fit-for-purpose” criteria for sports directors and team doctors which would make it possible for the UCI to withdraw or withhold a license to such person if he or she has violated the above mentioned disciplinary rules of witness obligation. The DCU should do the same at the national level with the assistance of DIF’s rules on witness obligations.
- UCI should introduce rules governing the attribution of prize money to secure that these are included in the accounts of the teams and redistributed via the teams to the riders to hereby reduce the risk of tax manipulation and prevent “free resources” to be used for doping.
- UCI should introduce a rule to oblige the teams to pay a fine to the UCI in case where an employee is found to have committed an ADRV (except for whereabouts violations). This would require a stronger commitment from the teams to promote a clean culture.

Finally, the investigation group ends its report by **encouraging riders** who have admitted their use of doping to the investigation group to step forward and tell their full and true story and to act as ambassadors in the service of the anti-doping movement. In particular, riders who win clean are encouraged to publicly announce that their win was clean. This applies not only to athletes in the sport of cycling but to all athletes in all sports.

9.5 METHODOLOGY

This investigation has been conducted on the basis of interviews and conversations with selected key persons who have been or are related to Danish cycling, with a focus on men's road racing. The investigation is not a research study about the use of doping in cycling but merely an investigation based on interviews with selected persons with a connection to Danish cycling.

The interviewed persons have been informed about the premises for taking part in the investigation and all have participated voluntarily. Information given during an interview has been subject to confidentiality. Furthermore, it was agreed with all interviewees that their names or information given during an interview would only be published in this report upon prior acceptance by the interviewee. Consequently, the investigation group has only been able to include quotes and information from persons who have agreed to this. Accordingly, all direct or indirect quotes in this report are included according to prior agreement. A few interviewees have not given the investigation group permission to include their statements in the report. Some interviewees have given their permission for partial information to be included in the report.

In contrast to this, USADA had in their negotiations with their interviewees the advantage of being in a position to plea bargain with them about a reduced period of suspension down to one fourth of the otherwise applicable period according to the rule of substantial assistance in the WADA Code. This Danish investigation does not result in any doping cases to be brought forward and accordingly the investigation group has not been able to use the rule of substantial assistance as the basis of making the interviewees accept the publishing of their information. This creates a very different foundation for this report compared to USADA's "Reasoned Decision".

It has been important for the investigation group to be able to work with confidentiality and anonymity in order to achieve more openness from the participating interviewees. In addition, all interviewees have been informed that any information given during their interview about an anti-doping violation would not be published in this report, but would be used as part of the results

management process in a doping case which would eventually be heard before the Danish Doping Tribunal.

These circumstances mean that during the interviews, the investigation group has become aware of several facts that it has not been possible to publish in the report, although some of the answers which have not been mentioned as direct quotes have contributed to the general patterns which are described in the report.

Consequently, to a certain degree this report only reflects a partial picture of reality. However, the use of confidentiality has been a necessity due to the fact that many interviewees have been under no obligation to speak to the investigation group. In this respect, the working conditions of the investigation group are similar to those of CIRC.

At its General Assembly in 2014, the NOC and Sports Confederation of Denmark introduced new regulations which obliges all members of Danish National Sports Federations, including the Danish Cycling Union, to witness and to speak the truth when interviewed in doping cases. However, this rule has not had any effect on this report, partly because the rule was introduced quite late in the investigation process, partly because a number of interviewees were not within the jurisdiction of the NOC's statutes - and mostly, because the investigation, as previously mentioned, does not have the primary purpose of instigating doping cases. For the future, the investigation group expects that the mentioned rule on 'witness obligation' can have a positive effect on the investigation of future doping cases in Denmark. The investigation group recommends the UCI to introduce a similar rule on a world-wide scale.

At certain points in the report, anonymous witnesses are quoted. These are cases where the interviewee has been promised confidentiality but where the quote is important in the particular context, or where it has been considered unimportant to mention the source. However, in cases where a person has been accused of doping offences it has been important for the investigation group to use direct quotes.

The interviewees either received a phone call or an e-mail with an invitation for an interview with the investigation group. Certain persons have approached the investigation group on their own initiative to offer their contribution. The general premises for the interviews have been presented when first contact was made. Most interviews were conducted as personal meetings, mostly in Denmark but a few in other countries where necessary. Some interviews have been conducted over Skype. The interviews have been conducted by either all or some members of the investigation group, in some instances supported by colleagues from USADA and WADA who have also been part of the US Postal investigation. In most cases, a declaration of confidentiality has been signed. Most interviews have been tape-recorded upon prior approval by the interviewee.

The interviews have been conducted after the same general scheme where the interviewee first got the opportunity to tell about his own activities in cycling and thereby also about his own experience of doping if any or general knowledge about doping in cycling. Conclusively, the interviews have ended with an opportunity to discuss general patterns connected to doping in cycling and possible suggestions for future improvements. The questions to each interviewee have varied according to the person's position and relation to the sport of cycling. The interviews have had a duration of between 30 minutes and 2-3 days, typically about 2 hours.

Most persons who were asked to participate confirmed positively and accepted to participate in an interview. The investigation group has generally experienced a lot of support from the

participants. This might be due to the fact that there has been a great public awareness of the investigation. As more information has become available for the investigation group, a few interviewees have been invited for an additional interview.

The interviews have dealt with a period of many years, and the investigation group acknowledges that it can be difficult to remember details of the past. However, some interviewees seem to have a "selective memory" based on an established culture of omerta where you did not speak about others and kept your knowledge to yourself. It is the impression of the group that some interviewees have been reluctant to speak about other person's doping violations.

9.6 SCOPE OF THE INVESTIGATION

In total, 50 persons with a relation to Danish cycling from 1998 and onwards have been interviewed. Among these are previous and current riders, sports directors, team directors, team owners and others. The persons have been selected based on an assessment of their relevance for the investigation and a reasonable balance between persons with former and current functions has been sought. In total, 100 hours of interviews have been conducted.

Only 5 persons, all former riders, have declined to participate in interviews. Their answers have been based on lack of time, lack of knowledge of doping and lack of possibility of giving relevant contributions to the investigation, while others have not responded to the investigation group's requests despite several reminders.

The following chart shows the distribution of interviewees on different functions in cycling. The category "Leaders and support personnel" consists of persons who have been interviewed at a time when they had a function as sports director or other support function in relation to cycling, including team directors, sports directors, doctors, media relation persons and administrative personnel. Of the 24 interviewees in this category, 9 have a past as elite riders.

Category	Number of interviewees
Current riders	11
Former riders	15
Leaders and support personnel	24
Total	50

9.7 ASSESSMENT AND CONCLUSIONS

It is the assessment of the investigation group that without the statute of limitations, ADD would have been able to bring a case forward against Bjarne Riis forward for violation of the Danish Anti-doping Regulations § 6.8 about complicity in force at the time (re. the current art. 2.9 of the 2015 WADA Code). According to the current art. 2.9, assisting, encouraging, aiding, abetting, conspiring, covering up or any other type of intentional complicity involving an anti-doping rule violation is prohibited.

This assessment is, among other things, based on the following:

- Bjarne Riis has admitted that he as team owner and leading sports director, while Tyler Hamilton was riding on Team CSC, had knowledge about the fact that Tyler Hamilton was working with Fuentes about blood doping, and in addition, Riis has admitted that in his career as an active rider, he has tried blood doping and thus he has personal knowledge of the mechanics of blood doping

These matters are admitted by Bjarne Riis.

- Bjarne Riis has requested Bo Hamburger to provide EPO to Jörg Jaksche

This assessment is built on the fact that Bo Hamburger's statement about this is confirmed by Jörg Jaksche who has first-hand knowledge about the request.

- A comprehensive misuse of cortisone without medical justification took place on Team CSC

A number of named and unnamed riders and sports directors have informed the investigation group about a widespread misuse of cortisone against the rules in cycling generally and concretely on Team CSC. Michael Rasmussen, Tyler Hamilton, Jörg Jaksche, and Alex Pedersen have all informed the investigation group that riders were provided with cortisone by the team without medical justification.

- In his capacity as team owner and leading sports director, Bjarne Riis had knowledge that other riders on the team in addition to Tyler Hamilton used doping.

This assessment is based on the fact that three other riders in addition to Hamilton - Bo Hamburger, Michael Rasmussen and Jörg Jaksche - have stated that Riis knew about their use of doping.

In addition, the statements of the three riders to the investigation group is supported by the statements of other interviewees:

Hamburger's statement is the strongest as he is backed by Alex Pedersen who has first-hand knowledge about a conversation between himself, Hamburger, and Riis which demonstrates Riis's knowledge of Hamburger's use of EPO before the result of Hamburger's doping test was available.

Johnny Wertz, who was involved in Michael Rasmussen's case about a high hematocrit level due to use of EPO and who had actual conversations about Riis about the high level, supports Michael Rasmussen's statement about Riis's knowledge of Rasmussen's use of EPO. Wertz have stated to the investigation group that he is convinced that Riis knew that Rasmussen took EPO, although this is a general observation and not a reflection of an actual conversation or episode.

Finally, Tyler Hamilton confirms having talks with Jörg Jaksche in 2007 where Jaksche and Hamilton exchanged experiences from their time with Riis and agreed that Riis behaved hypocritically by publicly denouncing them after their doping sentences. Nevertheless, Hamilton's knowledge of Riis's knowledge of Jaksche's use of doping is second hand knowledge as it comes from Jaksche himself.

The investigation group finds that actual knowledge about rules being broken gives a leader a duty to take action which Bjarne Riis has not lived up to. On the contrary, as a minimum he has silently accepted the use of doping and such silent acceptance from a team leader is in the opinion of the

investigation group a case of prohibited complicity which is in breach of the Danish Anti-doping Regulations § 6.8 about complicity in force at the time (re. art. 2.9 in the current WADA Code). The same goes in the opinion of the investigation group for Johnny Weltz and Alex Pedersen, but as team owner and leading sports director Riis had a greater responsibility than the others as he as the top manager had authority to make the decisive decisions about suspending doping users and reporting them to the anti-doping authorities.

Accordingly, the investigation group finds that there is a great need for strengthening the leadership of the cycling teams and the group has proposed a number of recommendations in this respect.

In conclusion, the investigation group finds that the statute of limitation in the World Anti Doping Code - and in the Danish Antidoping Regulations - which was 8 years until 31st January 2014 and 10 years from 1st January 2015 prevent ADD from bringing forward a doping case against Bjarne Riis for an anti-doping rule violation. The same apply to Johnny Weltz and Alex Pedersen.

Anti Doping Danmark

Idrættens Hus, Brøndby Stadion 20

2605 Brøndby

Tlf.: +45 4326 2550

Fax: +45 4326 2546

E-mail: kontakt@antidoping.dk

Web: www.antidoping.dk